

FEHÉR KÖNYV

MAGYARORSZÁG NEMZETI AKVAKULTÚRA STRATÉGIÁJÁHOZ a 2014-2023-as időszakra

2013.

november

1. verzió

A Fehér Könyvben szereplő adatok
hivatalos forrásokból származnak, az alábbi intézményektől:

Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI)

Országos Halászati Adattár (OHA)

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)

Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) adatbázisai

Nemzeti Élelmiszerbiztonsági Hivatal (NÉBIH)

FAO

TARTALOMJEGYZÉK

1	RÖVIDÍTÉSEK	- 5 -
2	Bevezetés.....	- 7 -
3	A feladat célja.....	- 7 -
4	Megoldandó feladatok.....	- 8 -
4.1	Háttér.....	- 8 -
4.1.1	A stratégia háttere.....	- 8 -
4.1.1.1	A kapcsolódó jogszabályi háttér	- 9 -
4.1.1.2	A kapcsolódó stratégiai dokumentum környezet	- 10 -
4.1.1.3	Az ágazati stratégia illeszkedése.....	- 13 -
4.1.1.4	Javaslatok a további, a programozási folyamathoz szükséges részdokumentumok, elemzések kidolgozására.....	- 18 -
4.1.2	A tervezés intézményi és nem intézményi keretei	- 18 -
4.1.2.1	Az intézményi keret	- 18 -
4.1.2.2	A nem intézményi keret – NGO-k	- 23 -
4.2	Koncepcióalkotás	- 32 -
4.2.1	Helyzelemzés és helyzetértékelés	- 32 -
4.2.1.1	Nemzetközi trendek és tapasztalatok	- 32 -
4.2.1.2	A szakterület bemutatása.	- 33 -
4.2.1.3	A beruházások alakulása és nehézségei	- 45 -
4.2.2	SWOT elemzés.....	- 49 -
4.2.2.1	Tógazdasági haltermelés	- 49 -
4.2.2.2	Precíziós haltermelés	- 50 -
4.2.2.3	Összefoglaló értékelés.....	- 51 -
4.2.3	Problémafa felállítása	- 53 -
4.2.3.1	A tógazdasági haltermelés problémafája	- 53 -
4.2.3.2	Precíziós haltermelés	- 54 -
4.2.4	A jövőkép megfogalmazása	- 56 -
4.2.4.1	A magyar halgazdálkodás küldetés nyilatkozata	- 57 -
4.2.4.2	A halgazdálkodás jövőképe	- 59 -
4.2.4.3	Jövőkép egyeztetés.....	- 60 -
4.2.4.4	Összegzés	- 63 -

4.3	Magyarország kilenc évre szóló halgazdálkodási stratégiájának kialakítása.....	- 63 -
4.3.1	Előzmények.....	- 64 -
4.3.2	Magyarország halászatának és akvakultúrájának lehetőségei.....	- 64 -
4.3.3	Magyarország halászatának és haltermelésének kitörési pontjai a lehetőségek kihasználásához.....	- 65 -
4.3.3.1	Termelés és technológiafejlesztés, természetvédelem.....	- 65 -
4.3.3.2	Természetesvízi halászat és horgászat.....	- 67 -
4.3.3.3	Haltermékek piaca és halfeldolgozás.....	- 69 -
4.3.3.4	Kutatás és képzés.....	- 70 -
4.3.3.5	Szakmai közigazgatás.....	- 72 -
4.3.4	Stratégiai célrendszer meghatározása.....	- 72 -
4.3.5	Részletes célkitűzések.....	- 74 -
4.3.6	Stratégiai mutatószámok és indikátorok.....	- 75 -
4.3.7	Indikatív forrásterv.....	- 76 -
4.3.8	Ütemterv és a megvalósítás intézményrendszere.....	- 80 -
4.3.9	Monitoring és értékelési rendszer.....	- 81 -
4.3.10	Tervezett ütemezés.....	- 81 -
5	Intézményi keretek.....	- 82 -
6	A Fehér Könyv összeállításánál felhasznált háttéranyagok.....	- 84 -

1 RÖVIDÍTÉSEK

AKI	Agrárgazdasági Kutató Intézet
AVOP	Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program
Bizottság	Európai Bizottság
BT	Beavatkozási Terület
CLLD	Közösségi Irányítású Helyi Fejlesztés - Community-Led Local Development
EATiP	Európai Technológiai és Innovációs Platform - European Aquaculture Technology and Innovation Platform
EGT	Európai Gazdasági Térség
EHA	Európai Halászati Alap
EHVF	Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály
EMVA	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
EP	Európai Parlament
ETHA	Európai Tengerügyi és Halászati Alap
EU	Európai Unió
FEAP	Európai Akvakultúra Termelők Szövetsége - Federation of European Aquaculture Producers
GDP	Bruttó Hazai Termék (Gross Domestic Product)
HAHOPIHO	Halgazdálkodási és Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztály
HAKI	Halászati és Öntözési Kutató Intézet
HALTERMOSZ	Haltermelők Országos Szövetsége és Termék Tanácsa
HASKOBI	Halgazdálkodási Stratégia Koordináló Bizottság
HKP	Halastavi Környezetgazdálkodási Program
HMCs	Halgazdálkodási Munkacsoport
HOP	Halászati Operatív Program
HOPE	Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz
HOP MB	HOP Monitoring Bizottság HOP MB
HTT	Halászati Tudományos Tanács
IH	Irányító Hatóság
KHP	Közös Halászati Politika
KHV	Koi-herpesz Vírus
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
MAHAL	Magyar Haltermelők és Vízterület-hasznosítók Szövetsége
MAHOP	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program
MASZ	Magyar Akvakultúra Szövetség
MB	Monitoring Bizottság
MOHOSZ	Magyar Országos Horgász Szövetség
MVH	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
NAKVI	Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet
NAS	Nemzeti Akvakultúra Stratégia
OHT	Országos Halgazdálkodási Tanács

OIB	Operatív Irányító Bizottság
REL	Rövid Ellátási Lánc
Tanács	Európai Tanács
TS	Technikai Segítségnyújtás
VM	Vidékfejlesztési Minisztérium
VP	Vidékfejlesztési Program

2 Bevezetés

„A Közös Halászati Politika reformja” című bizottsági közlemény meghatározta a 2013 utáni közös halászati politika lehetséges kihívásait, célkitűzéseit és irányvonalait. A közleményről folytatott vita fényében a Közös Halászati Politikát (KHP) valóban meg kell reformálni, melynek ki kell terjednie a KHP minden fontosabb elemére, ideértve pénzügyi vonatkozásait és a jogszabályi környezetet is.

A 2014-2020-as programozási időszak halászatot és az akvakultúrát érintő legfontosabb jogszabálya az EP és a Tanács rendelet-tervezete az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról (ETHA). A jogszabály a tagállamoknak nyújtandó támogatási keretek felhasználását előzetes feltételekhez köti, amelyeket a tagállami operatív program benyújtásáig teljesíteni kell. Ezek a feltételek a támogatások fogadásához szükséges környezet megteremtésére ösztönzik a tagállamokat. A rendelet szerint négy feltételrendszer került meghatározásra, melyekhez teljesítési kritériumok tartoznak. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) elfogadásához ránk két kritérium teljesítése vonatkozik. Ezek egyike a MAHOP komplex rendszerének akvakultúra fejlesztésére és a támogatásokat megalapozó középtávú Nemzeti Akvakultúra Stratégia (NAS) megalkotása. A stratégia kidolgozását ezzel a Fehér Könyvvel alapozzuk meg.

A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) a Vidékfejlesztési Program (VP) és a MAHOP megalkotására, társadalmi egyeztetésükre és a Bizottsággal való elfogadtatására a minisztert segítő grémiumot hozott létre - az Operatív Irányító Bizottságot (OIB). Az OIB egyik operatív programalkotó része a Halgazdálkodási Munkacsoport (HMCs), melynek feladata a MAHOP szakmai előkészítése és egyeztetett vélemények alapján való véglegesítése. Mind a stratégia, mind az operatív program kidolgozásának segítésére felállításra került a zömmel szakértőkből álló Halgazdálkodási Stratégia Koordináló Bizottság (HASKOBI), amelynek közreműködésével a szarvasi Halászati és Öntözési Kutató Intézet (HAKI) megalkotta az ágazati Helyzetelemzést, amely tartalmazza a SWOT elemzést és a problémaelemzést is.

Nehézséget jelenthet az, hogy mind a stratégia, mind az OP-hoz kapcsolódóan részletes ágazati adatokra van szükség az intézkedések indoklásához és kiválasztásához, továbbá a mutatók és az értékelési terv összeállításához. Ezzel függ össze a másik teljesítendő feltétel – az adatgyűjtési igazgatási kapacitás rendelkezésre állásának bizonyítása és összetételének ismertetése. Az adatgyűjtéshez szorosabb, folyamatos és akadálymentes együttműködés szükséges az Agrárgazdasági Kutató Intézettel (AKI), a Központi Statisztikai Hivatallal (KSH) és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal (MVH).

3 A feladat célja

A „Fehér Könyv Magyarország Nemzeti Akvakultúra Stratégiájához” című tanulmány része a 2014-2020-as programozási időszak tervezésének. A Fehér Könyv alapján az uniós rendelet elfogadása után véglegesíteni lehet az ex-ante kondicionalitási feltételként szereplő akvakultúra stratégiát. Ezzel párhuzamosan készíthető el a MAHOP és a NAS-sal együtt benyújtható a Bizottságnak elfogadásra. A MAHOP Bizottsági elfogadása a legfontosabb

feltétele annak, hogy a hosszú távú halgazdálkodási koncepciónk megvalósításának támogatási forrásait biztosítani tudjuk.

A NAS beillesztése a nemzeti szintű stratégiák rendszerébe a kormányzati stratégia irányításáról szóló 38/2012. (III.12.) Kormányrendelet fehér könyvekre vonatkozó kitételeinek megfelelően történik. Ennek megfelelően a fehér könyv:

- egy szakpolitikai területről készített átfogó, más stratégiai tervdokumentum megalapozását szolgáló rövid- vagy középtávú stratégiai tervdokumentum, amely
- azonosítja az adott szakpolitikai területhez köthető legfontosabb, kormányzati lépéseket igénylő problémákat,
- bemutatja az adott szakpolitikai területen elérendő rövid- vagy középtávú célkitűzéseket és
- konkrét problémákkal kapcsolatban megoldási lehetőségeket vázol fel, beavatkozási módokra tesz javaslatot.

Ugyanakkor a fehér könyv tervezetét társadalmi véleményezésre kell bocsátani és előkészítéséről, majd elfogadásáról az adott szakpolitikai területért felelős miniszter dönt.

4 Megoldandó feladatok

A dokumentum összeállítása mellett feladatunk a Fehér Könyv szintű stratégiai dokumentum döntés előkészítő és társadalmi egyeztető fázisainak szakértői támogatása is.

4.1 Háttér

4.1.1 A stratégia háttere

Magyarországon a halászat támogatása az EU-s csatlakozás előtt is egy hosszú távú stratégia megvalósulását segítette elő. Fő céljaink a fenntartható fejlődés mellett a lakosság magas színvonalú haltermékekkel való ellátása (a halfogyasztás folyamatos növelése) és az ágazat, elsősorban kkv szereplőinek hosszú távú megélhetésének biztosítása. Ugyancsak célunk a természetes vizeink halállományának növelése és hal- biodiverzitásának segítése.

Az előcsatlakozás előtt a természetes vizek haltelepítéseinek, valamint a kutatási és ismeretterjesztési támogatásait a halgazdálkodási támogatások az ún. „halászati alap” biztosította. A magas genetikai adottságokkal és kiemelkedő növekedési eréllyel rendelkező pontyivadék telepítését a haltenyészanyag támogatásával ösztönöztük. A halászati beruházásokhoz pedig a mezőgazdasági beruházások támogatási rendszerében volt lehetőség pályázatot benyújtani.

Az előcsatlakozás során a halászati alap és a haltenyészanyag támogatási lehetőségein kívül a SAPARD támogatások keretében lehetett tógazdaságok illetve halfeldolgozók építésére pályázni.

A csatlakozással 2004-től részesei lettünk a 2000-2006-os Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE) nevű támogatási programnak. Ez a támogatási forma önálló strukturális alapként működött az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) mellett. A nemzeti támogatások közül a halgazdálkodási és a haltenyészanyag támogatások kerültek notifikálásra és 2006 végéig adható volt ilyen típusú támogatás.

A 2007-2013-as teljes programozási időszakra az Európai Halászati Alap (EHA) keretében az eddigi legnagyobb támogatási keret áll a teljesen önálló Halászati Operatív Program keretében a halgazdálkodási ágazat rendelkezésére. Ennek a programnak a rövidítése a HOP.

Jelenleg folyik az EHA utáni 2014-2020-as időszak tervezése – közösségi jogalkotási szinten, melyben a magyar halgazdálkodási szakértők is részt vesznek. Reményeink szerint elismerésre kerül az akvakultúra és azon belül annak édesvízi változata is. Ez az elismerés azt is jelenti, hogy a nagyfokú halimport függőségét az Unió nem a tengeri halászat fokozásával, hanem az akvakultúrából származó termékek termelésének növelésével fogja csökkenteni. Ugyanakkor az uniós jogszabályok elfogadásának késedelme nehézséget jelent az új programozási időszak támogatásainak megnyílásához szükséges kötelező dokumentumok megalkotásában. Az már most is nyilvánvaló, hogy a támogatási folyamat folytonossága kétséges. Az előzőekben utaltunk arra, hogy a halgazdálkodás támogatása egy hosszú folyamat és stratégia része és az alapvetések a következő időszakban sem fognak változni. Az alapvetések gyakorlatilag megegyeznek a Közös Halászati Politika (KHP) alapvetéseivel – figyelembe véve Magyarország tengernélküli geográfiai helyzetét és a halastavi haltermelés dominanciáját. Az előzetes útmutatások és az elfogadási folyamatban lévő uniós jogszabályok adott állapotának megfelelően készítjük a kötelező dokumentumokat. A legnagyobb nehézséget a stratégia alkotás során az okozza, hogy a következő időszak uniós társfinanszírozási keretei még nem ismertek. A nehézségek ellenére a Fehér Könyv készítésének célja és indokoltsága, hogy összefoglalja az eddigi stratégiai egyeztetéseket és megadja azokat a háttér információkat, amelyek segítik a NAS és a MAHOP elkészítését. Ennek megfelelően a stratégia elhelyezkedése a programozási hierarchiában önálló mellérendelt kategóriába sorolható.

4.1.1.1 A kapcsolódó jogszabályi háttér

4.1.1.1.1 Közösségi jogszabályok:

- A TANÁCS 1198/2006/EK rendelete (2006. július 27.) az Európai Halászati Alapról
- A Bizottság 498/2007/EK rendelete (2007. március 26.) az Európai Halászati Alapról szóló 1198/2006/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról

- Az Európai Tanács 104/2000/EK rendelete (1999. december 17.) a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről.
- Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a közös halászati politikáról
- Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról [valamint az 1198/2006/EK tanácsi rendelet, a 861/2006/EK tanácsi rendelet és az integrált tengerpolitikáról szóló XXX/2011/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről]
- Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről.
- Javaslat - Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

4.1.1.1.2 Nemzeti jogszabályok

- 82/2007. (IV. 25.) Kormányrendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, az Európai Halászati Alapból, valamint az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból támogatott programok és intézkedések pénzügyi, számviteli és ellenőrzési rendszerek kialakításáról, lebonyolításának rendjéről.
- 2007. évi XVII. törvény a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről.
- 50/2011. (VI. 6.) VM rendelet az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program 2. prioritási tengelye szerinti beruházási támogatások feltételeiről.
- 110/2011. (XI. 24.) VM rendelet az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program 2. prioritási tengelye szerinti vízi környezet védelmével kapcsolatos intézkedések feltételeiről.
- 54/2012. (VI. 21.) VM rendelet az Európai Halászati Alap társfinanszírozásában megvalósuló Halászati Operatív Program 3. prioritási tengelye szerinti közös érdekeket célzó intézkedések támogatásának feltételeiről.
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 38/2012. (III. 12.) Kormányrendelet a kormányzati stratégiai irányításról.
- 1731/2013. (X. 11.) Kormány határozat a 2014–2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről.

4.1.1.2 A kapcsolódó stratégiai dokumentum környezet

A Fehér Könyv kidolgozása során a stratégiai dokumentum környezet legközelebb álló dokumentumának az Európai Akvakultúra Technológiai és Innovációs Platform (EATiP) 2012-ben megjelent és a Magyar Akvakultúra Szövetségnek köszönhetően magyar nyelven is

közreadott „Európai Akvakultúra Jövője” című kiadvány tekinthető. Az EATiP elnökének megállapítása szerint a szervezet azért hozták létre, hogy közösen adjanak válaszokat a felmerülő kérdésekre, azonosítsák a problémák megoldási lehetőségeit, és olyan tevékenységek kereteit jelöljék ki, amelyek az európai akvakultúra ágazatot a növekedés és a fenntartható fejlődés irányába vezetik. A nevezett dokumentum összefoglalja a szervezet jövőképét, amelynek megfogalmazásához az iparág több mint négyszáz európai résztvevője adta szaktudását és véleményét. A dokumentum kidolgozását a Bizottság az „Aquainnova” projekt támogatásával segítette. Itt kell megemlíteni, hogy a dokumentum összhangban van az Európa 2020 prioritásaival és válaszokat ad a Tanács által készített Fenntartható Fejlődési Stratégia című tanulmányban és az un. Lund Deklarációban azonosított kritikus kihívásokra is.

A dokumentum részletesen foglalkozik a tengeri és az édesvízi akvakultúrával, beleértve az intenzív rendszereket is, valamint az oktatás, az innováció, a környezeti fenntarthatóság, az élelmiszerbiztonság és a hal-állategészségügy és hal-állatjólét kérdéseivel. A jövőképében a 2030-as céldátumot adja meg, mely szerint:

„2030-ban az európai akvakultúra fenntartható és globálisan versenyképes lesz – egy dinamikus tevékenység tengerparti és szárazföldi területek gazdaságában, mely nem csak jelentős mennyiségű és kiemelkedő minőségű és tápláló élelmiszerrel fogja ellátni a fogyasztókat, de változékonyságával új termékek és integrált szolgáltatások sorát is biztosítani tudja.

Az akvakultúra termelés növekedni és diverzifikálódni fog Európában, követve a fogyasztói és piaci igényeket, alkalmazkodik a klimatikus és környezeti körülményekhez, harmóniában a természettel és a társadalommal.

Ezt az állattartás, az állatjólét, a technológia és tudás menedzsment megerősítésén keresztül kívánjuk elérni, mialatt mind jobban meg fogjuk érteni a fejlődésre hatást gyakorló tényezőket, legyenek azok akár szakmai, kereskedelmi vagy társadalmi eredetűek, így biztosítva az európai akvakultúra fenntarthatóságát valamint globális technológiai vezető szerepét.

Az európai akvakultúra ágazat saját jövőképe szerint 2030-ra évente 4,5 millió tonna fenntartható élelmiszer terméket fog előállítani 14 milliárd euró értékben, több mint százötvenezer ember közvetlen foglalkoztatásán keresztül.”

Hogy viszonyítani tudjuk ezt az ambíciózus tervet, amely az EU-ra és az Európai Gazdasági Térségre (EGT) vonatkozik, nézzük a jövőképben szereplő adatok 2010-es értékeit:

- Tengeri és édesvízi eredetű előállított akvakultúra termék 2,7 millió tonna
- Megtermelt érték 7 milliárd euró
- Százezer közvetlenül a termelésben foglalkoztatott

Nézzük a minket legkomolyabban érintő területet – az édesvízi akvakultúra EU+EGT növekedési előrejelzését 2030-ra.

- Mintegy 41 %-os termelési növekedés – évente cca. 1,5%.
  - növekedés 136 ezer tonna
  - növekedés értékben 337 millió euró
- Továbbra is a pisztráng és a ponty maradnak a domináns fajok.
- Növekszik a sokszínűség és új tevékenységek alakulnak ki.
- Ökoszisztéma-szolgáltatások elismertsége és elterjedése.
- A termékek diverzifikációjának növekedése a tömeg és rés piacokon.
- A termelékenység alkalmazottanként 50%-kal növekszik.
- Az FCR a pisztráng esetében 15%-kal javul és 0,9-es értékre csökken.

A hatások:

- A haltermelés éves volumene 480 ezer tonnára nő.
- A termelési érték eléri az évi 1,4 milliárd eurót.
- Hétezerrel több munkahely – elsősorban a feldolgozó iparban.
- Harmincezer hektárnyi tóterület növekedés az extenzív területeken.
- Több mint 1,3 milliárd halivadék kibocsátását biztosító halkeltető kapacitás.
- Az összes takarmányszükséglet növekedése 80 ezer tonnával.
- Aktív diverzifikáció az ágazaton belül.

4.1.1.3 Az ágazati stratégia illeszkedése

A magyar ágazati stratégia illeszkedését a többi hasonló adottságokkal rendelkező édesvízi akvakultúrát gyakorló tagállammal illetve nemzetközi szervezettel történő együttműködés keretében mutatjuk be. Néhány olyan kezdeményezésre és meglévő együttműködésre hívjuk fel a figyelmet, amelyben Magyarország aktívan, esetenként kezdeményezően lép fel. Az alábbiak ugyancsak bemutatják, hogy az ágazati stratégiánk a tengernélküli státusból adódó specifikumaival szervesen illeszkedik a 4.1.1.2. pontban felvázoltakhoz.

4.1.1.3.1 A tengernélküli tagállamok együttműködése

A közös halászati politika reformja keretében 2010. május 2-3 között került megrendezésre Spanyolországban az addigi észrevételek és javaslatok, valamint újabb felvetések megvitatását elemző konferenciára. A konferencia ideje alatt informális egyeztetést folytattunk a tengerrel nem rendelkező országok halászati adminisztrációjának vezető képviselőivel. Javaslatot tettünk egy a speciálisan csak édesvízi akvakultúrát folytató tagállamok együttműködését megalapozó találkozóra. Felajánlottuk, hogy ebben kezdeményezők leszünk és az első ilyen összejövétel házigazda szerepét is elvállaltuk. Javasoltuk, hogy a munkaértekezleten többségében csak a HOP adminisztrációk vezetői és a tényleges adminisztrációt lebonyolító képviselői legyenek jelen. Az egyeztetés során magyar kezdeményezésként felvetettük, hogy a tengerrel nem rendelkező tagállamok fogalmazzanak meg közösen álláspontokat a Közös Halászati Politika reform folyamatában. Ezért, és a többi tagállam támogatási rendszerének megismerése és megismertetése céljából felajánlottuk egy magyarországi őszi munkaértekezlet lehetőségét. A munkaértekezlet további célja az érintett tagállam kölcsönös tájékoztatása az EHA specifikus felhasználásának addigi tapasztalatairól. Ugyanakkor egyeztetni és kialakítani szükséges azt az egységes véleményt, amellyel sikeresen lehet képviselni az édesvízi akvakultúra érdekeit az eu-s fórumokon. Hagyományt teremtve egyeztetni kell a tengerrel nem rendelkező tagállamok következő munkaértekezletét és bevonva az édesvízi akvakultúrával rendelkező „tengeri” tagállamokat is, ezzel is növelve az érdekérvényesítés erejét. Helyszínül a Halászati és Öntözési Kutatóintézetet (HAKI) választottuk, mert az intézet tapasztalata és nemzetközi elismertsége biztosítja a rendezvény magas színvonalát.

Az első tanácskozást 2010. október 25–26-án rendezték meg Budapesten és Szarvason. A tanácskozáson 22 fő vett részt Csehországból, Magyarországról és Szlovákiából (Ausztria nem tudott részt venni a tanácskozáson), valamint a kezdeményezés fontosságának elismeréseként az EU Tengerügyi és Halászati Főigazgatóságáról (DG MARE). A tanácskozást a magyar HOP Irányító Hatóságának vezetője a Vidékfejlesztési Minisztériumban nyitotta meg és kiemelte az akvakultúra szerepét a piacok fenntartható minőségi és egészséges termékekkel való ellátásában és kihangsúlyozta annak fontosságát, hogy a tenger nélküli országok együttesen lépjenek fel érdekeik védelmében. Ezután a HAKI főigazgatója az édesvízi akvakultúra jelenlegi helyzetéről tartott előadást, bemutatva az aktuális kihívásokat és fejlődési lehetőségeket. Ezt követően a résztvevők bemutatták a tagállami HOP-ok végrehajtásának helyzetét országaikban.

A megbeszélés ezután Szarvason folytatódott és az esti szakember találkozón további egyeztetésekre került sor. A DG MARE jelenlévő vezető képviselője elismerését fejezte ki a tengerrel nem rendelkező országok jobb együttműködésére irányuló kezdeményezés iránt, majd egy részletes és átfogó előadást tartott a KHP reformjának pillanatnyi helyzetéről, különös tekintettel a Zöld Könyvvel kapcsolatos konzultációk eredményeire. Elmondta, hogy az új alaptól azt várják, hogy az elősegítse a tervezett változásokat a politikában, és a tervezett változások remélhetőleg új lendületet adnak majd az akvakultúrának, beleértve a tengerrel nem rendelkező országok akvakultúráját is, míg a flottatámogatásokat fokozatosan leépítik. Ezután a magyar fél vállalta egy dokumentum összeállítását, amelyet egyeztetve a jelenlévőkkel véglegesítenek és eljuttatják a Bizottságnak. Ez meg is történt. A magyar változatot a tagállami stratégiák illeszkedésének demonstrálása céljából az alábbiakban mutatjuk be.

A tengerrel nem rendelkező EU tagállamok (LLC Group) Szándéknyilatkozata (Position-paper) a Közös Halászati Politika megújítási folyamatához

„A tengerrel nem rendelkező EU tagállamok (Ausztria, Csehország, Magyarország és Szlovákia) speciális helyet foglalnak el az EU 27 tagállama között és a Közös Halászati Politika esetükben a kontinentális édesvízterületeken érvényesül. A különleges helyzetből adódó EHA felhasználás megvitatásának igénye miatt ezen országok HOP Irányító Hatóságai 2010. október 25-26 között magyar kezdeményezésre Budapesten a Vidékfejlesztési Minisztériumban és Szarvason a Halászati és Öntözési Kutatóintézetben tartották első munkaértekezletüket. A csoportot LLC Group-nak (LandLocked Countries Group) nevezték el, és hangsúlyozták, hogy együttműködésük elsősorban a tengeri halászattal foglalkozó intézkedések hiányából és másodsorban az édesvízi akvakultúrából adódó azonosságon nyugszik.

Az EU „tenger centrikussága” szinte kikényszeríti a tengerrel nem rendelkező országok együttműködését. Az együttműködés fontosságát az a tény is alátámasztja, hogy a teljes 2007-2013-as EHA keretből a négy tagállam összrészese nem éri el a két százalékot. Ezért meg kell fogadni egy népi jó tanácsot, mely szerint „a kicsiknek együtt jobban hallatszik a hangja”.

Egyik fő azonosságuk a halfogyasztás lehetőleg minél nagyobb százalékban saját termelésű halakkal történő növelésének szándéka. Abban egyetértettek, hogy ennek egyik legfontosabb

eszköze a promóciós lehetőségek felhasználása. Másik fő azonosságuk, hogy az EHA források igen nagy százalékát az előregedett halastavak modernizálására, a halfogyasztás növelésének árualapját biztosító új halastavak építésére, és a választékbővítést célzó halfeldolgozó beruházásokra használják fel.

Egyetértés volt abban, hogy a Közös Halászati Politika reformja és a 2011-2020 közötti időszak tervezése során el kell érni azt, hogy a támogatási formák között legyen a halastavak haltermelésen túli elismerését biztosító kompenzáció, és erre elegendő forrás álljon rendelkezésre.

A tengeri halászatban érdekeltek és a nagy halfeldolgozók lobby ereje köztudottan igen erős, ezért a tengernélküli tagállamok összefogása és együttes érdekkifejezése igen fontos. A tengernélküli státuszról nem következik, hogy az LLC Group nem követi figyelemmel a Közös Halászati Politika tengerekkel kapcsolatos kérdéseit. Mivel az LLC Group-ban növekvőben van a haltermékek iránti fogyasztói igény, amely részben saját termelésű édesvízi halból, részben EU tagországokból és harmadik országokból érkező tengeri haltermékekkel kerül kielégítésre, az LLC Group olyan reformot szeretne támogatni a 2013 utáni időszakban, amely

- a fenntarthatóság elvének még fokozottabb érvényesítésével szabályozza a világtengerek halászatát,
- a halkészletek védelmének, és a halászat ellenőrzésének költségeit megosztja az EU, illetve az EU részére halászati lehetőséget biztosító vagy/és oda halat szállító harmadik országok között,
- biztosítja a haltermékek kifogástalan minőségét, származzanak azok akár EU tagországokból, akár harmadik országokból,
- a haltenyésztés (akvakultúra) fejlesztésének kiemelt támogatása révén, EU szinten lassítja a haltermékekből az önellátási szint csökkenését.

A következő időszak támogatási rendszerében a tengernélküli tagállamok azonos álláspontot képviselnek abban, hogy a halászati támogatásokat az eddigi módon egy önálló halászati alap keretében kell megvalósítani, egy esetleges forrásösszevonás az érdekérvényesítés erejét csökkentené.

Ugyancsak közösen kell kiállniuk a tógazdasági vízi környezetgazdálkodási támogatások kérdésében, amely nem automatikusan járna, hanem az önként vállalt kötelezettségek költségeit és az önként vállalt korlátozások miatti kiesett jövedelmet részlegesen kompenzálná.

A jövő közös halászati politikájában nagyobb szerepet kell kapniuk a környezetvédelmi és vidékfejlesztési kérdéseknek is, melyek egyeztetésére az együttműködés megfelelő háttérrel biztosít.

A munkaértekezlet alatt a hasonló tevékenységeket végző szakemberek (pénzügy, informatika, monitoring, stb.) részletekbe menő egyeztetéseket, megbeszéléseket tudtak folytatni. Ez „az azonos problémára hasonló válasz” elve alapján a szakemberek döntés

megerősítését és nem utolsó szempontként az idővel való hatékony gazdálkodást szolgálják. A munkaértekezlet végén egyhangúan az a vélemény alakult ki, hogy hasonló megbeszélésekre szükség van, és azokat rendszeressé kell tenni.

Az édesvízi akvakultúra minél markánsabb érdekérvényesítése céljából az LLC Group egy olyan konferencia megszervezését javasolja, amelyen képviseltethetné magát valamennyi tagállam, amely bármi módon érintett vagy érdekelt az édesvízi akvakultúrában. Az LLC Group javasolja, hogy a technológiák megismerése céljából hívjanak meg olyan előadókat is, akik az egyes tengeri akvakulturákat mutatnák be.

A magyar kezdeményezés folytatásaként 2012. október 18-19. között került megrendezésre Jasnában (Szlovákia) Ausztria, Magyarország, Szlovákia és a Bizottság részvételével az LLC Group második találkozója.

Az informális találkozó egyik fő témája az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) tervezett irányítási és ellenőrzési rendszere volt. A Bizottság a következő programozási időszakban az EMVA-hoz hasonló struktúrát javasol, melyet több tagország nem támogat. A nem támogató tagállamok meg akarják tartani a jelenlegi- Strukturális Alapokhoz közelebb álló rendszert. A találkozón mindhárom tagország röviden bemutatta a jelenlegi programozási időszak irányítási és ellenőrzési rendszerét: az intézményrendszert, a feladatokat, a delegálási szinteket, és a felmerülő problémákat. Megállapítható volt, hogy a három ország jelenlegi működési rendje hasonlóan lett kialakítva.

Ami azonban a következő időszakot érinti, megoszlanak a vélemények, és valószínűleg nem lesz közös álláspont az LLC országokra. A 2014-2020-ra készülés keretében a Bizottság képviselője felhívta a figyelmet a jelen állás szerinti két, előzetes, Alap-specifikus feltételre (ex-ante conditionalities), melyeknek teljesülniük kell az Alapból való részesedéshez. Kérdésünkre a Bizottság megerősítette, hogy a Data Collection Framework - DCF adatszolgáltatáshoz anyagi források is rendelkezésünkre állnak majd. Magyarország röviden bemutatta, hogy a Partnerségi megállapodásra hogyan készülünk, a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (NAKVI) által koordinált munkacsoportok rendszerét a VM-en belül, a SWOT és ex-ante jelentés tervezését (ágazati szakértői csoport megalakulása), valamint a tervezett menetrendet.

Az ágazati kérdések keretében sor került a tagállamok akvakultúra gyakorlatának aktuális problémáinak és eredményeinek megbeszélésére. Elmondtuk, hogy a magyar stratégia alapvetései változatlanok. Továbbra is a halfogyasztás ösztönzése és növelése, valamint a halgazdálkodásban dolgozók boldogulásának elősegítése a célunk a környezet és természetvédelem messzemenő figyelembe vételével. Kitértünk arra is, hogy az új időszakban jobban figyelembe fogjuk venni a regionális megközelítést és a vidékfejlesztéshez történő fokozottabb kapcsolódási lehetőségeket. Külön kiemeltük a multifunkcionális halgazdaságok szerepét, különösen azt a tényt, hogy ez a gazdálkodási forma folyamatos bevételt jelent a vállalkozásoknak, ami nagyon nem elhanyagolható tény a jelen gazdasági körülmények között.

Élénk eszmecsere bontakozott ki a „kormorán ügyben”. Abban egyetértettünk, hogy mindenhol, de főleg a táplálkozó területeken komoly gondokat okoznak a gazdálkodásban. Ezek a gondok nem csak az akvakultúrában jelentkeznek komoly bevételkiesés formájában, hanem a természetes vizeken is, ahol már a halbiodiverzitás szintjét veszélyeztetik.

4.1.1.3.2 A Wroclawi 2. Nemzetközi Ponty Konferencia Állásfoglalása

2013. szeptember 12-13 között került megrendezésre a Konferencia. Az Állásfoglalás szerint már több erőfeszítés történt korábban arra vonatkozóan, hogy az édesvízi tógazdálkodás az európai akvakultúra fontos és egyenlő jogú szektoraként legyen elfogadva. Ezek között említhető az Európai Akvakultúra Termelők Szövetsége (FEAP) Édesvízi Bizottságának tevékenysége, illetve olyan szakmai rendezvények, mint az Európai Technológiai és Innovációs Platform (EATiP) Aquainnova projekt meetingje Varsóban (2011. június), a "Közös Halászati Politika: Milyen jövőt az akvakultúrának?" című konferencia Salzburgban (2012 május) és az Európai Parlament Halászati Bizottságának workshopjai. A Konferencia résztvevői egyhangúan fogadták el az Állásfoglalást, amely az édesvízi tavi tógazdálkodás fenntartható fejlesztésére vonatkozó legfontosabb megállapításokat tartalmazza:

Általános megállapítás

- Az édesvízi tógazdálkodás elismert, mint Európa tengerpartoktól távoli területein növekedést és foglalkoztatást biztosító, kihasználatlan lehetőség. A tavi halgazdálkodók úgy érzik azonban, hogy a tógazdálkodásnak megfelelő támogató jellegű szabályozásra van szüksége, hogy a felismerés fenntartható fejlesztéssé válhasson.
- Az édesvízi tógazdálkodást úgy is el kell ismerni, mint amelyik alapvetően járul hozzá számos tengerparttól távol eső régió vidéki közösségeinek megélhetéséhez, illetve, Európa társadalmi és kulturális értékeinek megőrzéséhez és gazdagításához.

Környezeti szolgáltatások

- A tavi halgazdálkodás nagymértékben járul hozzá vidéki térségek vízgazdálkodásához, úgy mennyiségi, mint minőségi értelemben. A hagyományos halastavak víztározóként működnek, amelyek fontos kiegyensúlyozó szerepet játszanak szélsőséges időjárási körülmények között (pl. árvíz, aszály). Ugyanakkor a jól menedzselt halastavak biológiai szűrőként is funkcionálnak, ahol az elfolyó víz minősége mindig jobb, mint a befolyóé. A halastavaknak e sajátságos szerepét el kell ismerni, illetve támogatni kell megfelelő szabályozókkal.
- Az édesvízi tógazdálkodás hagyományosan hozzájárul értékes vízi élőhelyek létesítéséhez, fenntartásához és megőrzéséhez, fenntartható haltermelés révén biztosítva ökológiai szolgáltatásokat. Haltermelés nélkül ezeken a területeken a biodiverzitás lényegesen csökkenne. A halastavaknak a nem-termelési jellegű funkciója azonban nem kap támogatást. A tavi haltermelés egyenlő elbírálás alá kell, hogy essen, mint más mezőgazdasági szektorok, amelyek a környezeti szolgáltatásaikért támogatásban részesülnek, még ha azok értéke alacsonyabb is a halastavakénál.

4.1.1.4 *Javaslatok a további, a programozási folyamathoz szükséges részdokumentumok, elemzések kidolgozására*

A 2007-2013-as programozási időszakában is már tervezési nehézségként jelentkezett bizonyos információk hiánya, illetve néhány információcsoport hiányos volta. A közigazgatási szereplőkkel és a szakmai képviselőkkel lefolytatott egyeztetések során tisztáztuk, hogy melyek azok a legfontosabb információcsoportok, melyek frissítése, illetve validálása előrevinné a tervezési és megvalósítási folyamatot.

1. A vegyes módon történő halfogyasztás számítást (saját termelés és fogás bruttó módon, az import pedig nettó módon kerül beszámításra) a meglévő átszámítási kulcsok felhasználásával korrigálni szükséges és egy tanulmányban ki kell dolgozni az átszámítás módszertanát. A statisztikai és értékelési zavarok elkerülése érdekében a korrigált adatot az új 2014-2020-as MAHOP indításával kell bevezetni oly módon, hogy a célérték kiinduló értékének a korrigált adatot vesszük.
2. A saját termelésű halak feldolgozásának eredményei nem jelennek meg a statisztikában. Egy komplex halfeldolgozói felmérést kell készítenünk. A tanulmányhoz egy kérdőívet is kell rendszeresíteni, melyen a feldolgozók adnának kiinduló információkat az elemzéshez. A legfontosabb kérdések, amelyekre választ keresnénk:
  - Mennyi és milyen értékű a hazai termelésű édesvízi halfeldolgozásunk?
  - Mennyi az EU tagállamokból behozott édesvízi halfeldolgozásunk?
  - Mennyi a többi országból behozott édesvízi halfeldolgozásunk?
  - Milyen a tengeri halfeldolgozásunk összetétele?
  - Mennyi a különböző feldolgozottsági fokú termékek mennyisége és értéke?
3. Az előző ponttal összefüggésben szükséges egy fogyasztói szokás felmérés, amely nem csak a hal és haltermékekhez fűződő véleményeket mérné fel, hanem a vásárlási szokásokat is. Kiderülne, hogy ténylegesen mely termékek tekinthetők a hal helyettesítő termékeinek.

4.1.2 A tervezés intézményi és nem intézményi keretei

4.1.2.1 *Az intézményi keret*

A Fehér Könyv esetében az intézményi keret alatt a szakigazgatást értjük.

4.1.2.1.1 OIB

A vidékfejlesztési miniszter 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó európai uniós társfinanszírozású vidékfejlesztési program és halászati operatív program előkészítéséről,

megalkotásáról, és az ahhoz kapcsolódó irányítási rendről szóló 11/B/2012. (V.2.) utasításának értelmében Operatív Irányító Bizottságot (OIB) hozott létre. Az OIB programalkotási munkáját munkacsoportok (halászati munkacsoport is) segítik. A Projekt Indító Dokumentum részletesen szabályozza a programalkotás teljes folyamatát, meghatározza a 2014-2020 közötti költségvetési időszakra vonatkozó vidékfejlesztési program és halászati operatív program kialakításának főbb lépéseit, feladatait és szervezeti hátterét, valamint javaslatot tesz a programalkotás módszertanára. A mostani nevén halgazdálkodási munkacsoport legfontosabb feladata a 2014-2020-as tervezési időszakra vonatkozó Halászati Operatív Program megalkotása és elfogadtatásában való részvétel. A programalkotás szakmai előkészülete részét képezi az ex-ante értékelésnek is.

4.1.2.1.2 OIB Halgazdálkodási Munkacsoport (HMCs)

Az előző pont szerinti OIB egy Projekt szervezetén belül működik. A Projekt szervezetén belül, a miniszteri utasításnak megfelelően tematikus munkacsoportok működnek. Az egyik ilyen munkacsoport a halászati munkacsoport, amely a komplexitás miatt nevet változtatott és mostani nevén, mint Halgazdálkodási Munkacsoport működik. A tematikus munkacsoportok feladata szakterületükre vonatkozóan, a programfejezetek alapját képező helyzetelemzések, helyzetértékelések és az erre épülő célrendszerek kialakítása, valamint feladatuk a vonatkozó programfejezetek kidolgozása. Ennek megírásához tervezési útmutató készült, segítségül a munkacsoportok számára. A munkacsoport az adott szakterületen tevékenykedő kormányzati- és tudományos szervezetekből, szakmai- és társadalmi érdekképviselői szövetségekből, valamint szakértőkből létrehozott önálló munkaegység, amely szakmai segítséget nyújt a programalkotási folyamathoz. A munkacsoport munkaszervezete 18 tagból, valamint 2 állandó meghívottból áll, de lehetőség van az adott témához kapcsolódóan – állandó, vagy eseti jelleggel – szakértők meghívására is. A munkacsoportok tagjait az OIB elnöke nevezi ki és menti fel, az OIB ügyrendjében meghatározottak szerint. A tagok a munkacsoport ülésein csak személyesen működhetnek közre, arra más személyt, maguk helyett – elfoglaltság, vagy akadályoztatás esetén – eseti jelleggel sem delegálhatnak. A HMCs, mint tematikus munkacsoport elsődleges feladata a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program kidolgozása. A HMCs összetételéből következően értelmezhető úgy is, mint egy magas szintű közigazgatási-szakmai programalkotó és egyeztető fórum.

A HMCs összetétele:

- Munkacsoport vezető: a munkacsoport vezetőjét az Operatív Irányító Bizottság választja ki és az OIB elnöke nevezi ki. Esetünkben a VM Erdészeti, Halászati és Vadászati főosztály Halgazdálkodási és Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztályának vezetője
- Munkacsoport titkára: a Projektiroda munkatársa.
- a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkárságai, illetve illetékes főosztályai által delegált személyek (3 fő);
- a Halászati Operatív Program Irányító Hatóság (HOP IH) által delegált személy (1 fő);
- a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) által delegált személy (1 fő);
- a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) által delegált személy (1 fő);

- a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) által delegált személy (1 fő);
- a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (NAKVI) által delegált személy (1 fő);
- a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) által delegált személy (1 fő);
- az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) által delegált személy (1 fő);
- a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) által delegált személy (1 fő);
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) által delegált személy (1 fő);
- a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége (MÖOSZ) által delegált személy (1 fő);
- az Operatív Irányító Bizottság (OIB) által kijelölt szakértők (3 fő).

Állandó meghívottak:

Projektirányító: a programalkotás teljes folyamatának átfogó irányításával és felügyeletével megbízott személy, esetünkben a NAKVI főigazgatója.

Projektvezető: az OIB elnöke által kijelölt, a programalkotás teljes folyamatának vezetésével megbízott felelős szakértő.

A munkacsoport tagok a munkacsoport szakmai munkájának segítése érdekében – állandó meghívottként – további szakértő(k) közreműködését vehetik igénybe. Az OIB tagjai – tanácskozási joggal bármely munkacsoport munkájában részt vehetnek.

Meghívottak:

A munkacsoportok által a tárgyalt témá(k)hoz kapcsolódóan az egyes ülés(ek)re meghívott külső szakértő(k).

4.1.2.1.3 Halgazdálkodási és Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztály (HAHOPIHO)

A vidékfejlesztési miniszter 2012. április 21.-i utasításával az Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztályon (EHVF) belül Halgazdálkodási és Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztály (HAHOPIHO) néven összevonta a Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztályt és a Halászati Osztályt. Az új osztályt a feladatának bemutatásával ismertetjük. A felsorolt feladatok ellátását szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező munkatársak végzik.

Az így kialakult osztály feladatai:

1. Kodifikációs feladatok:

- a halászati, horgászati jogterület szabályozása;
- az állami horgász- és halászejegyek kiváltásával kapcsolatos szakmai követelmények meghatározása;
- az EU tagországokból notifikációs eljárás keretében érkező halászati, valamint halászati termékekkel kapcsolatos joganyagok véleményezése;

- a HOP támogatások igénybevételevel kapcsolatos jogszabályok kidolgozása;

2. Koordinációs feladatok:

- az Országos Halászati Tanács elnöki és titkársági teendőinek ellátása, a Bizottság üléseinek előkészítése, lebonyolítása, döntési javaslatának előkészítése;
- a minőségi pontytenyésztési programban való részvétel csekély összegű támogatásában történő közreműködés;
- a másodfokú- és elsőfokú halászati hatósággal szükség szerinti, de legalább félévente a szakmai konzultáció szervezése;
- a NÉBIH által félévente a halászati hatósági munkáról adott áttekintő jelentés értékelése, ennek alapján a szükséges stratégiai döntések előkészítése, meghozatala;
- a HOP végrehajtásával összefüggő koordinációs, szakmai, pénzügyi és jogi feladatok kezdeményezése, ellátása és az MVH-val való folyamatos kapcsolattartás;
- a HOP 2. prioritási tengelye szerinti támogatások Bíráló Bizottságának működtetése;
- a HOP költségvetésének tervezése;
- a HOP TS végrehajtásával kapcsolatos feladatok koordinálása;
- az Állami Számvevőszék, az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, a HOP Ellenőrző Hatóság és a HOP Igazoló Hatóság ellenőrzéseihez szükséges szakmai, pénzügyi adatok, dokumentumok biztosítása az MVH közreműködésével;
- a rendszerellenőrzések során a HOP végrehajtása kapcsán tett javaslatok végrehajtására vonatkozó szabályok kidolgozása;
- az Európai Bizottságtól történő forrásle híváshoz szükséges dokumentumok jóváhagyása;
- a HOP vonatkozásában feladatkörébe tartozó kérdésekben szakmai felügyeletet gyakorlása az MVH felett, és az ezzel kapcsolatos feladatok ellátása;
- a HOP 3. prioritási tengely végrehajtásával kapcsolatos feladatok koordinálása;

3. Az európai uniós és nemzetközi feladatok:

- a nemzetközi kapcsolatokról, megállapodásokról adódó feladatok teljesítése, valamint a nemzetközi szervezetekkel való együttműködés ágazati feladatai;
- a szakterületet érintő nemzetközi programok kidolgozása és megvalósítása;
- a halászattal kapcsolatos statisztikák összesítése, az azokkal kapcsolatos adatszolgáltatási feladatok ellátása (FAO, EU, OECD);
- Magyarország képviselőjének biztosítása a FAO égisze alatt működő szakmai szervezetekben (COFI, EIFAC, Eurofish, Codex Alimentarius halászati termék munkacsoportja);
- halászati ügyekben a COREPER ülésekre szóló mandátumok, az EU Halászati Miniszterek Tanácsára a miniszteri felkészítő anyagok és mandátumok, az EU döntéshozatalban tárgyalt anyagok ismeretében a hazai intézkedések kidolgozása;
- képviselő biztosítása és a magyar álláspont kialakítása az EU halászattal és haltermékekkel foglalkozó munkacsoportjaiban, irányítóbizottságaiban;

- a HOP Irányító Hatóság (HOP IH) feladatainak ellátása az Európai Halászati Alapról szóló 1198/2006/EK Tanácsi Rendeletben foglaltaknak megfelelően:
  - az Európai Bizottsággal való kapcsolattartás;
  - a programmódosítások koordinálása, a HOP Monitoring Bizottság és az Európai Bizottság elé terjesztése;
  - a Közreműködő Szervezettel (KSZ) kötött megállapodások aktualizálása, végrehajtása;
  - a HOP Monitoring Bizottsági üléseinek megszervezése, a Monitoring Bizottság elnöki és titkársági feladatainak ellátása;
  - a HOP monitoring rendszerének kialakítása, fejlesztése és működtetése az uniós és a hazai követelményeknek megfelelően, a gyűjtendő monitoring adatok specifikálása az MVH, az érintett szervezeti egységek és háttérintézmények bevonásával;
  - a monitoring rendszer keretein belül gyűjtött adatok felhasználása a programértékelések elvégzése, a folyamatos értékelési tevékenység ellátása, az éves és záró jelentések elkészítéséhez és egyéb monitoring adatszolgáltatáshoz;
  - a programok monitoring adatainak az Európai Bizottság részére történő továbbítása, felhasználva a Bizottsággal folytatott adatcserét lehetővé tevő informatikai rendszereket (SFC);
  - a HOP végrehajtásáról szóló éves jelentések elkészítése és a program Monitoring Bizottsági jóváhagyása után annak az Európai Bizottság elé történő terjesztése, a Bizottsági észrevételek átvezetése;
  - a HOP-ra vonatkozó éves forrásle hívási előrejelzés elkészítéséért és az Európai Bizottság részére történő benyújtásáért;
  - a HOP előzetes, félidős, utólagos értékelésének elkészítése;
  - a HOP-al kapcsolatos tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettség teljesítése az MVH közreműködésével;
  - a Nemzeti Halászati Stratégiai Terv, valamint a HOP közötti koherencia megteremtése;
- a magyar álláspont kialakítása és képviselete az Európai Halászati Alap Irányítóbizottságában;
- közreműködés a Közös Halászati Politika reformjában és a 2014–2020 időszakban működő Európai Tengerügyi és Halászati Alap tervezésében, illetve a magyar álláspont képviselete a szakmai vitákban;

4. Funkcionális feladatok:

- az ágazati statisztikai információs rendszer fejlesztése és működtetése;
- a HOP végrehajtásához szükséges jogszabályi, szervezeti és működési feltételek biztosítása;
- a HOP IH közlemények, HOP támogatások igénybe vételéről szóló VM rendeletek előkészítése, megjelentetése a tárca hivatalos honlapján;
- a HOP-ot érintő kötelezettségvállalások és a rendelkezésre álló források nyomon követése, adminisztrálása, folyamatos frissítése;

- a HOP IH-ra vonatkozó működési kézikönyvek, együttműködési megállapodások aktualizálása és az abban leírtak végrehajtása;
- a HOP IH vezetői értekezletek szervezése a HOP végrehajtásának nyomon követése érdekében;

5. Egyéb feladatok:

- az ágazati tudományos és szakmai egyesületekkel való kapcsolattartás;
- a Magyar Államot megillető halgazdálkodási jog hasznosítása (pályázatok kiírása, az Országos Halászati Tanács véleményének kikérésével a pályázatok elbírálása, a haszonbérleti szerződések előkészítése, a szerződésekben foglalt feltételek végrehajtásának ellenőrzése);
- az Országos Halászati Adattár működésével kapcsolatos minisztériumi feladatok ellátása;
- a halgazdálkodás területén a K+F pályázatok véleményezése;
- a Halászati és Öntözési Kutatóintézet munkájának szakmai felügyeletében történő közreműködés, javaslatétel az intézeti tevékenység és feladatok irányaira;
- kapcsolattartás a Magyar Országos Horgász Szövetséggel, a Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetségével, a Magyar Akvakultúra Szövetséggel és egyéb halászati szervezetekkel és kutató intézményekkel;
- a 2007–2013-as időszakra szóló Nemzeti Halászati Stratégiai Terv végrehajtásának felügyelete;
- részvétel a Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. gazdálkodásával kapcsolatos szakmai döntéshozatalban, a Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztállyal együttműködve;
- a halászvizsga részletes szakmai anyagának – az Országos Halászati Tanács javaslatának figyelembevételével történő – megállapítása;
- a horgászvizsga részletes szakmai anyagának – az Országos Halászati Tanács javaslatának figyelembevételével történő – megállapítása;
- a halászati őri vizsga részletes szakmai anyagának meghatározása;
- a Világ Akvakultúra Társasággal (World Aquaculture Society) és az Európai Akvakultúra Társasággal (European Aquaculture Society) való kapcsolattartás;

4.1.2.2 A nem intézményi keret – NGO-k

4.1.2.2.1 HASKOBI

A halgazdálkodási stratégia intézményi szintű koordinációja komoly múltra tekinthet vissza. 2005. december 2.-án az FVM a VM elődjeként, mint az AVOP Irányító Hatósága (IH) megbízta a HAKI-t az NHST és a HOP munkaanyagának és a társadalmi viták alapján elkészített végleges anyagának az elkészítésével. A HAKI a munka kezdetektől történő társadalmasításának jegyében összehívta a szakértőket egy „indító megbeszélésre” és a dokumentumok folyamatban lévő egyeztetésére. A szakértők szűk programalkotó csoportjából megalakult a Halászati (később Halgazdálkodásra módosult) Stratégia Koordináló Bizottság – röviden a HASKOBI. A tagjai és az FVM programozói együttesen

készítették el a kiinduló munkaanyagokat, figyelemmel kísérték az egyeztetés folyamatát és az elfogadott módosításokat a dokumentumokba beillesztették. A két „történelmi” dokumentum az Európai Bizottság részéről elfogadásra került.

A MAHOP-ot előkészítő megalapozó tanulmány elkészítéséhez meg kellett újítani a 2007-2013-as program megírását támogató HASKOBI-t, melynek munkájába az új megközelítés miatt be kellett vonni az ex-ante értékelőket is és a feladat külső szakértői koordinálást is igényel. A feladatra a HAKI lett felkérve, mert a minisztérium háttérintézményeként rendelkezik a koordinációhoz szükséges tudással és infrastrukturális feltételekkel.

A HASKOBI által kidolgozandó háttér dokumentumok a következők voltak:

- A teljes halgazdálkodási ágazat leírása és a 2011-es adatok alapján történő értékelése.
- A 2007-2013-as időszakra készített Nemzeti Halászati Stratégiai Terv Problémafa rendszerének aktualizált elemzése és a 2014-2020-as időszakra az új problémafa rendszer megalkotása.
- Az teljes halgazdálkodási ágazat leírása alapján a részletezett SWOT elemzések, és a halgazdálkodás általános összefoglaló SWOT elemzésének elkészítése.

A kibővített HASKOBI szervezeti tagjai:

A HASKOBI elnöke a VM, EHVf vezetője.

Tagjai:

- VM, Operatív Irányító Bizottság (OIB) képviselője,
- VM OIB Halászati munkacsoportjának vezetője,
- Ex-ante értékelő,
- Halászati és Öntözési Kutatóintézet,
- Agrárgazdasági Kutatóintézet,
- VM Természet megőrzési Főosztály – Ökológiai Osztály,
- VM Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály – Halgazdálkodási és HOP Irányító Hatósági Osztály,
- Magyar Akvakultúra Szövetség,
- Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége,
- Halászati Tudományos Tanács,
- Debreceni Egyetem,
- Szent István Egyetem,
- Nemzeti Élelmiszerbiztonsági Hivatal,
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal,
- Magyar Horgász Szövetség.

A HASKOBI értelmezhető úgy is, mint a MAHOP és a NAS kidolgozásának legfelső szakmai egyeztető szervezete, amely magában hordozza a társadalmi és NGO szervezetek elsőköros véleményezési potenciálját.

4.1.2.2.2 Magyar Akvakultúra Szövetség (MASZ)

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa (HALTERMOSZ) szervezetből kiválva az illetékes bíróság általi 2010. július 13.-i nyilvántartásba vétellel megalakult a MASZ. A szervezet tagjainak üzemelő tóterülete az összes hazai tóterület több mint 60%-át fedi le, az összes haltermelése, valamint ponty termelése pedig, az összes magyarországi termelés több mint 60%-át reprezentálja.

A MASZ küldetésének tekinti a hazai halászati ágazat, illetve hal termékpálya fenntartható fejlődésének biztosítását, valamint versenyképességének növelését elsősorban az innovációra és a hatékony ágazati érdekvédelemi tevékenységre alapozva. A fenntartható fejlődés sarokkövének tekinti a gazdasági, környezeti és társadalmi értelemben vett fenntarthatóságot. A MASZ elkötelezett az állatjólét, az élelmiszerbiztonság, a környezet- és természetvédelem elvárásainak megfelelő termeléstehnológiák elterjesztése mellett, egyaránt hazai és nemzetközi téren.

A MASZ a „hal termékpálya” szereplőinek érdekegyeztető fórumaként folytatja tevékenységét, mint önálló jogi személyiségű non profit szakmai szervezet. E szerint a legfontosabb célkitűzései az alábbiak:

- elsődlegesen a tagok védelme az érdeksérelmekkel szemben, illetve más gazdasági szereplőkkel folytatott kapcsolataikban a hátrányos megkülönböztetéssel szemben, másodlagosan gazdálkodásuk eredményességének elősegítése, verseny-képességük, a követelményekhez való alkalmazkodásuk előmozdítása;
- a tagok érdekeinek hatékony képviselete az ágazati és EU-s szabályozásokban;
- állandó és hatékony kapcsolattartás a nemzeti hatóságokkal, meghatalmazott szervezeteikkel és az EU intézményekkel érdekek érvényesítése céljából: a MASZ képviseleti feladatokat lát el minden olyan szervezetnél ahol az ágazatot érintő döntések, szabályozások, javaslatok és fejlesztési célok születnek;
- bel- és külpiazi feltételek kialakításában való közreműködés, a minőségi termelés közvetett támogatása;
- közös ágazati marketing tevékenységgel a hazai halfogyasztás növelésének elősegítése és a tagok piaci pozíciójának erősítése;
- a tagok gazdálkodását elősegítő információk biztosítása, továbbá a szakmai és gazdálkodási ismereteinek gazdagítása;
- hasonló célú nemzetközi és más nemzeti szervezetekkel való kapcsolattartás, közreműködés a magyar halászat nemzeti képviseletének ellátásában az Európai Unió halászattal foglalkozó szerveiben és fórumain;

- a hazai halgazdálkodás egységes megjelenítése, illetve a társadalom, a közvélemény korrekt tájékoztatása a halászati ágazatról;
- elősegíti a halfajokkal kapcsolatos ökológiai, haltenyésztési, halászat-technológiai és technikai kutatásokat, és népszerűsíti azok eredményeit.
- a MASZ további célja, hogy a Magyarország területén haltermelői tevékenységet végzők szakmájának kedvezőbb társadalmi megítélését segítse.

A MASZ főbb általános feladatai:

- szakmai érdekképviselés;
- részvétel a szakirányításban, a szabályozók kialakításában (hazai, EU);
- szakágazati információáramlás elősegítése (K+F; marketing);
- kapcsolattartás a vízhasznosításban érdekelt hazai és nemzetközi szervezetekkel;
- a társadalmi kommunikáció előmozdítása.

A MASZ kiemelt specifikus feladatai:

- aktív részvétel a magyar halászat ágazati és K+F stratégiájának kidolgozásában/továbbfejlesztésében;
- szakterületi konfliktusok kezelése (agrár vízgazdálkodás; kapcsolat az „áruház láncokkal”; természet- és környezetvédelem; állategészségügy);
- aktív részvétel halászatfejlesztési programokban és az Európai Akvakultúra Technológiai és Innovációs Platform (EATIP) munkájában;
- elektronikus és nyomtatott szakmai anyagok megjelentetése (Kék Könyv; „Halászat” szaklap; honlap: <http://masz.haki.hu>);
- szakmai rendezvények, továbbképzések, szakmai tanulmányutak szervezése;
- költséghatékony szervezeti struktúra felállítása és átlátható működés biztosítása.

A MASZ kapcsolatrendszere keretében eltökélt célja az állandó és hatékony kapcsolattartás az illetékes minisztériumokkal, a nemzeti hatóságokkal és azok meghatalmazott szervezeteikkel, valamint a hasonló tevékenységek és célkitűzések mentén működő más szervezetekkel, különös tekintettel a szakmai érdekvédelmi szervezetekre, ezt mind hazai és mind nemzetközi területen értelmelve. A MASZ képviselői feladatokat lát el minden olyan szervezetnél ahol az ágazatot, illetve a tagságot közvetlenül, vagy közvetve érintő döntések, szabályozások, javaslatok és fejlesztési célok születnek.

Összefoglalva a MASZ piaci körülmények között egységes képviselőt nyújt tagjainknak, az ágazat teljes vertikumát átfogva felelősségérzettel igyekszik összehangolni a csatlakozó szervezetek munkáját - a halásztól, illetve a haltermeléstől a halfeldolgozáson, az állategészségügyi, élelmiszerbiztonsági előírások betartatásán keresztül a kereskedelemig. A jogszabály-alkotási rendszer aktív közreműködője, bekapcsolódik a törvény-előkészítésbe, rendeletek és utasítások kidolgozásába, illetve azok bevezetésébe. A MASZ igyekszik helyreállítani, illetve megerősíteni a kutatás és a termelés közötti partnerkapcsolatot, előtérbe helyezni az innovációt, aminek garanciája az, hogy tagjai a hazai akvakultúra kutatás és oktatás meghatározó hazai intézményei.

4.1.2.2.3 Magyar Haltermelők és Vízterület-hasznosítók Szövetsége (MAHAL)

Új stratégiát fogadott el a nevét is megváltoztató HALTERMOSZ a 2010. szeptember 8.-i közgyűlésén. A szövetséget ezen túl Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetségének hívják. A közgyűlésen megfogalmazódott, hogy radikális megújításra szorul mind a stratégia, mind a területi fórumrendszer, mind pedig, az érdekképviselő munkaszervezete, s nem utolsósorban a működés anyagi-technikai háttere is.

Szarvason megalakult egy új haltermelői érdekképviselő, a Magyar Akvakultúra Szövetség. Az alapítók zöme a HALTERMOSZ jelenlegi és nemrég kilépett tagjaiból verbuválódott. Az új szervezet elnöke szintén HALTERMOSZ -tag – a HAKI akkori főigazgatója, de az alapítók között 10 más tag is található.

"Vissza a gyökerekhez" hangzott el többször a stratégia megújítása kapcsán. A HALTERMOSZ ősalapítói az állami tulajdonban lévő természetes vizek halászati bérlői, a szövetkezetekbe tömörült halászok voltak. A gyökereknél csak természetes vizeket, az azokban élő halállományokkal való gazdálkodást és fogást, valamint az ezekkel foglalkozó embereket és közösségeket találunk. Az e gyökerekből nőtt hajtások, a horgász-halász vízkezelésben érintett tagok, de ilyenek azok a nem tag vízkezelők (horgászok, önkormányzatok) is, akik felelősséget éreznek a természetes vizekért, azok halállományaiért, és a halfogás fenntarthatóságában érdekelt emberekért. A váltás aktualitását adta a halászatról és horgászatról szóló törvény felülvizsgálatának megfogalmazott, de részleteiben még ki nem munkált gondolata is. A természetes vizeken érdekelt tagjaink - az ősalapítókhoz hasonlóan - az aktuális hasznosítók (vízkezelők) jogi és anyagi biztonságát, a vizek jó ökológiai állapotának megőrzését és fenntartását stratégiai kérdésként kezelik.

Ez a célrendszer jóval több, mint halász érdek. Az elfogadtatás és érvényesítés esélyeit is növeli, ha e célokért a horgász-halász vízkezelők érdekképviselőként léphet fel. Az irányváltás nem jelent szakítást a haltermeléssel, vagyis a haltermeléssel foglalkozó tagok érdekeit továbbra is képviselni és védeni kell. Az érdekképviselő elsősorban tagi és "csak"

másodsorban ágazati. Ezen okból vállalja fel továbbra is a szövetség az intenzív haltermelők képviselőit. A név másik erénye, hogy jelzi a változást és annak legfontosabb irányát is.

A szeptember 8.-i közgyűlésen határozatban foglalták meg, hogy a szövetség az országos képviselő eddigi stratégiájával szakít, de azzal nem fordul szembe; tagjai érdekében - egyenrangú partnerként - együttműködik az új akvakultúra szövetséggel. A szövetség az érdekképviselet ellátása során nagyobb súlyt helyez a természetes vízi halfogás fenntarthatóságára, lehetőséget biztosít új tagok belépésére a horgász-halász vízkezelők és a természetes vízi halfogásban érdekelt más szervezetek köréből. Mindez új szint is hoz a tagokkal való törődés kívánatos megújításához (tagi fórumok, konferenciák, képzések és továbbképzések a természetes vízi halfogás fenntarthatósága, az ehhez szükséges környezeti, társadalmi és gazdasági feltételek, s mindezek szabályozási kérdései ügyében).

4.1.2.2.4 Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ)

A halászat és a horgászat az utóbbi „passzió” jellege miatt a történelem során fokozatosan elvált egymástól. Az első horgászegyesület, amely már nevében viselte a horgász jelzöt 1908-ban alakult és az első, a horgászokat összefogó országos szövetség pedig 1930.-ban. Ez a szövetség a nehézségek következtében a harmincas évek végén megszűnt. 1942.-ben alakult meg 38 egyesület részvételével az Országos Horgász Szövetség, de érdemben a munkáját csak a háború után Magyar Országos Horgász Szövetség néven tudta megkezdeni. A horgászat iránti érdeklődés növekedésével együtt nőtt az egyesületek száma, és fokozódott a saját hasznosítású vizek iránti igény. Ezt általában az állami halászati jog alá tartozó természetes vízterületek hasznosítási jogának igénylésével, és igen sok esetben új vízterületek horgászatba vonásával, vagy új tavak, kisebb víztározók közös erőfeszítéssel való létrehozásával tudták megoldani.

A Magyar Országos Horgász Szövetségnek 1993-ra már 987 horgászegyesület volt a tagegyesülete. A horgászegyesületek több mint 50% rendelkezett saját hasznosítású vízterülettel. Felerősödtek a helyi, közigazgatási, a területi regionális érdekérvényesítő, érdekvédelmi igények, és az egyesületek megalakították megyei és területi szövetségeiket. Ezt követően ezek a szövetségek hozták létre, alakították meg a MOHOSZ (az egyesületek szövetsége) jogutódjaként a Magyar Országos Horgász Szövetséget már, mint a megyei és területi szövetségek országos szövetségét.

Magyarországon a horgászegyesületek száma meghaladja az ezret és mintegy 45%-uk rendelkezik saját hasznosítású vízterülettel. A horgászegyesületek területi elhelyezkedésük, érdekeik és céljaiknak megfelelően általában a térség, a megye, a régió horgászszövetségeihez

csatlakoznak. A megyei és területi szövetségek látják el az adott egyesületet térségi, területi érdekképviseletét, érdekvédelmét. Közvetítik a horgászat, a horgászszervezetek, a horgászok és a vizek hasznosításának általános gondjait az országos szövetség testületei felé. A szövetségek küldötteik útján vesznek részt az országos szövetség munkájában. A szövetségek részfeladatainak megoldására általában szakbizottságokat hoznak létre. Az ifjúsági, a versenysport bizottság mellett nemegyszer halgazdálkodási, gazdasági, esetleg jogi, vagy más bizottságok is végzik az adott célfeladataik megvalósítását. A megyei és területi szövetségek legnagyobb része vízterületeket is közvetlenül hasznosít, ezeken a vizeken általában több horgászegyesület nagyobb létszámmal is érdekelt. A szövetségek által hasznosított vizek zömmel méretüknél fogva alkalmasak széleskörű horgászturizmus fogadására és ezért a horgászok egy nagyobb hányada a közeli térségből, vagy nagyobb vonzáskörből látogat ide.

A horgászvizek hasznosítása mellett nem egy szövetség egyéb gazdálkodási tevékenységet (haltermelés, horgásztanya üzemeltetés stb.) is folytat, annak érdekében, hogy a szövetség alaptevékenysége céljainak megvalósításához a gazdálkodás bevételeire is támaszkodhasson. Az országos szövetség bizonyos részfeladatok megoldására szakbizottságokat hoz létre. Így a Versenysport, az Ifjúsági és Jogi Szakbizottság adott célfeladatok megvalósításán dolgozik.

A szövetség országos jelentőségű vízterületeket is hasznosít. Ezen vizek horgászai általában 3-5 régióból kerülnek ki és jelentősnek mondható az ezekre a vizekre irányuló hazai és külföldi horgászturizmus is. Ezeket az országos jelentőségű vizeket a szövetség szakmai apparátusával, helyi szakmai vezetéssel és a halvédelem vonatkozásában hívatásos halászati őri csoportokkal működteti. A vizeken már teljeskörű halgazdálkodási tevékenység folyik, melynek során a halkihelyezésekkel összhangban az élőhelyek vizsgálata, kutatása a telepített halállományok nyomon követése (pl. haljelölésekkel) és a víz halállományának alakítása a halállomány felméréseinek, összetételének vizsgálataira alapozott telepítésekkel és szükség szerinti állományszabályozó halászatokkal történik. Az országos szövetség által hasznosított vízterületek haltelepítéseinél legnagyobb részt már a MOHOSZ saját halkeltetőjében és tógazdaságaiban előállított halállomány kerül kihelyezésre. A horgászvizek hasznosítását végző horgászszervezeteknek korábban is, de ma különösen fontos feladatuk vizeiken a szakszerű halgazdálkodási tevékenység, a környezet és a víz, a természet védelme, mely tevékenységeken keresztül tagjaiknak változatos, jó horgászati feltételeket tudnak nyújtani.

4.1.2.2.5 Halászati Tudományos Tanács (HTT)

A HTT a HAKI kezdeményezésére, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a HALTERMOSZ egyetértő támogatásával, az 1996-2007. között működtetett HTT jogutódjaként jött létre. A HTT a nemzeti halászati és akvakultúra kutatások színvonalának emelése, a hazai halászati és akvakultúra fejlesztésben a tudományos szempontok érvényre juttatásának elősegítése érdekében működik. Tagjai a magyar halászati és akvakultúra kutatás prominens szereplői.

A HTT folyamatosan figyelemmel kíséri a halászati kutatások helyzetét, a hazai halászati kutatási erőforrások felhasználását, a folyamatban lévő és tervezett kutatási programokat, a hazai és nemzetközi kutatási kapcsolatokat. Elemzéseket készít és javaslatokat dolgoz ki a HAKI, illetve halászati kutatásokat végző intézmények és szervezetek, továbbá a kutatás és a

halászat hazai irányító és érdekképviselői szervei számára. Megállapításait és javaslatait szaklapokban és egyéb szakmai információs rendszereken keresztül megismerteti a szélesebb szakmai közvéleménnyel is.

4.1.2.2.6 Országos Halgazdálkodási Tanács (OHT)

Az Országos Halgazdálkodási Tanács a Kormány halgazdálkodási ágazattal összefüggő döntéseinek előkészítésében közreműködő előkészítő konzultatív, véleményező, javaslattevő testület, amely:

- elősegíti a halászati jog gyakorlásával összefüggő egyéni, szervezeti és közérdek közötti összhang megteremtését;
- véleményt nyilvánít halgazdálkodási szakmai kérdésekben, valamint az azokra vonatkozó jogalkotási elképzelésekről;
- véleményezi az európai uniós alapokból nyújtható támogatások esetében a beérkezett pályázatokat;
- véleményezi és rangsorolja a nemzeti forrásokból megvalósuló pályázatokat;
- véleményezi a közös halászati politika és a halgazdálkodási ágazat stratégiai irányait meghatározó dokumentumokat, összegyűjti és közvetíti a halgazdálkodási szakmai szervezetek javaslatait;
- véleményezi az állami halászszejg váltására feltételként előírt halászvizsgához szükséges tanfolyam részletes szakmai anyagát;
- javaslatot tesz az állami horgászszejg váltására feltételként előírt horgászvizsgához szükséges tanfolyam részletes szakmai anyagának összeállításához;
- figyelemmel kíséri az európai uniós és hazai költségvetési forrású halgazdálkodási témájú pályázati kiírások főbb elveit és feltételrendszerét;
- figyelemmel kíséri és értékeli a halászat nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlődését és a halászat nemzetközi trendjeit;
- figyelemmel kíséri és értékeli a hazai halgazdálkodási ágazat alakulását;
- megtárgyalja a halgazdálkodási ágazatot érintő egyéb időszerű kérdéseket.

Az OHT tagjait a miniszter jelöli ki:

- Elnök: a miniszter által kijelölt kormánytisztviselő;
- az akvakultúra kutatási, fejlesztési, oktatási területét képviselő felkért tudományos szakértő;
- a Magyar Akvakultúra Szövetség delegáltja;
- a Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége delegáltja;
- horgász érdekképviselők legfeljebb 2 fő képviselője;
- természetvédelmi állami szervezetek képviselője;
- önkormányzatok képviselőjében felkért szakértő;
- természetes vizek halgazdálkodásának felkért szakértője;
- természetes vizek horgászturisztikai hasznosításának felkért szakértője;
- a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal delegáltja.

4.1.2.2.7 HOP Monitoring Bizottság

A HOP Monitoring Bizottság (HOP MB) a HOP végrehajtásának hatékonyságát és minőségét ellenőrző tevékenységet látja el. A HOP MB-t az IH jelölte ki a HOP jóváhagyásától számított három hónapon belül. A feladatok végrehajtásának módszereit és szabályait maga az MB határozta meg.

AZ EHA Rendelet vonatkozó cikkének megfelelően az HOP MB a következő feladatokat látja el:

- A HOP jóváhagyásától számított hat hónapon belül megvizsgálja és jóváhagyja a finanszírozott műveletek – támogatási kérelmek - kiválasztási kritériumait;
- Jóváhagyja a kritériumoknak a programozási igények szerinti bármely felülvizsgálatát;
- Az IH által benyújtott dokumentumok alapján rendszeres időközönként felülvizsgálja az operatív program konkrét céljainak megvalósítása felé tett előrelépést;
- Megvizsgálja a végrehajtás eredményeit, különösen az egyes prioritási tengelyek mentén kitűzött célok elérését, valamint a HOP időközi (interim) értékelésének eredményeit;
- Megvizsgálja és jóváhagyja a HOP végrehajtására vonatkozó éves- és zárójelentéseket, mielőtt azokat a Bizottság számára elküldenék;
- Tájékoztatást kap az éves ellenőrzési jelentésről és a Bizottság esetleges vonatkozó megjegyzéseiről, amelyeket az említett jelentés vizsgálata alapján tett;
- A tagállam kezdeményezésére a monitoring bizottságot tájékoztatni lehet az EHA Rendeletben említett, a Bizottságnak írásban benyújtott információkról;
- Javasolja az IH-nak az operatív program bármely esetleges felülvizsgálatának vagy vizsgálatának szükségességét;
- Megvizsgálja és jóváhagyja az EHA-ból származó hozzájárulásról szóló Bizottsági határozat tartalmának módosítását célzó javaslatokat.

A monitoring és értékelési tevékenységek ellátására külön titkárság működik az IH szerepkörét betöltő osztályon (HAHOPIHO) belül. Ez az osztály felel a HOP kitűzött céljai és a megvalósítás során elért eredmények összehasonlításáért, az éves jelentések elkészítéséért, továbbá a monitoring bizottsági ülések megszervezéséért. A HOP MB tagjai között megtalálható mindkét halászati szakmai szervezet, különböző érdekképviseltek, kormányhivatalok. Az MB évente kétszer ülésezik. Az említett feladatai keretében véleményezi a MAHOP stratégiai anyagait is, javaslataival segíti az átláthatóság és a hatékonyság elvének érvényesülését. A tagjai egy része tagja más véleményező szervezetnek is, de véleményük során mindig az adott szervezet nevében járnak el. Megjegyezzük, hogy az

együttműködés az IH és a HOP MB között kiegyensúlyozott és terveink szerint hasonló összetétellel kívánjuk működtetni a következő tervezési időszakban is.

4.1.2.2.8 Halgazdálkodási kutató és oktató intézmények

Ennél a pontnál mellőzzük az intézmények tevékenységének és a hallal és a halgazdálkodással kapcsolatos kutatási programjaiknak ismertetését és csak a tételes felsorolásra szorítkozunk.

- Halászati és Öntözési Kutató Intézet, Szarvas,
- MTA Balatoni Limnológiai Kutatóintézet
- MTA Duna-kutató Intézet
- Debreceni Egyetem, Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar, Agrobiznisz Menedzsment Tanszék
- Kaposvári Egyetem, Állattudományi Kar, Természetvédelmi Tanszék
- Nyugat-Magyarországi Egyetem, Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar, Baromfi- és Sertésenyésztési Intézeti Tanszék
- Pannon Egyetem, Georgikon Kar, Állattudományi és Állattenyésztési Tanszék
- Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar,

4.2 Konceptióalkotás

4.2.1 Helyzetelemzés és helyzetértékelés

4.2.1.1 Nemzetközi trendek és tapasztalatok

A világ akvakultúra termelésének döntő hányadát a klasszikus tógazdasági intenzív (5-20 tonna/ha hozamú) technológiák adják. A napjainkban lezajló kék forradalom (2000 és 2010 között mintegy 89 százalékkal nőtt a világ akvakultúra termelése) legmeghatározóbb technológiai elemét tulajdonképpen az adja, hogy Ázsiában az amur és a jelentősebb mindenevő fajok (ponty, kárász, tilápia, harcsa) tavi termelésében a teljes értékű tápok használata elterjedt és utat nyitott a termelés intenzitásának növelése felé. Ennek az „ázsiai útnak” a társadalmi-gazdasági hátterét az adja, hogy az erőforrásokhoz (föld, víz) való korlátozott hozzáférés miatt a zömében mindössze 1-2 hektárnyi tóval rendelkező gazdaságok a termelés intenzifikálásában látták a profitabilitás növeléséhez vezető utat.

Európában ezzel szemben az elmúlt 20 évben a ragadozó fajokkal dolgozó tengeri ketreces technológiák nyertek teret, kiaknázva az alacsony energetikai költségek nyújtotta árversenyképesség adta előnyöket az export piacokon. A Közép-Kelet-Európában jellemző tavi rendszerek esetében nem történt jelentős technológiai váltás az elmúlt 20 évben, bár az elmúlt években halvány jelek mutatkoznak mind a fajdiverzifikáció mind az agrotechnikai elemek (pl. táppal etetés a balkáni országokban) tekintetében, ennek az intenzifikációnak a mozgatórugói elsősorban a fokozódó madárkártétel, a jó minőségű víz elérhetősége és az általános költségek emelkedése. A régióra jellemző nagyméretű tavak és a koncentráltabb üzemszerkezet adta keretek egy, az ázsiaitól eltérő fejlődési utat is kínálnak, amely az intenzifikálás elve helyett az extenzív gazdálkodás nyújtotta ökológiai-társadalmi

szolgáltatások diverzifikációjára törekszik a több funkciós európai agrár-modell jegyében. A recirkulációs vagy átfolyóvízes elven működő medencés rendszerek tekintetében nem mutatkozott igazi áttörés az elmúlt évtizeden Európában, a szektor még mindig keresi az optimális fajokat ezekbe az energiaigényes rendszerekbe.

A teljes akvakultúra termelésünket tekintve a 3 legjelentősebb faj részaránya közel 80 százalék, amely érték a környező országokkal összehasonlítva nem utal egyoldalú fajszerkezetre, hiszen a legtöbb közép-európai országban az édesvízi akvakultúra termelési volumenének 70-90 százalékát a két legjelentősebb faj, a ponty és a szivárványos pisztráng tenyésztése teszi ki. Az értékesebb halfajok szerepe a haltenyésztésünkben azonban közép-európai összehasonlításban is meglehetősen alacsony. Míg Magyarországon ezen fajok közül mindössze a lesőharcsa termelése haladja meg az évi 100 tonnás nagyságrendet, addig néhány közép-európai országban több értékes halfaj termelése jelentősnek mondható, elsősorban a tavi polikultúras technológia jobb kihasználásának (pl. csuka, süllő, compó), másrészt a ketreces technológiának (tokfélék, pettyes harcsa) köszönhetően. A hidegvízi akvakultúrában is megfigyelhető a fajválaszték szélesítése, elsősorban a sebes pisztráng és a pataki szajbling előtérbe kerülésével.

4.2.1.2 A szakterület bemutatása.

Mielőtt a szakterület részletes bemutatására rátérnénk mindenképpen meg kell határoznunk az akvakultúra fogalmát.

A halgazdálkodási tevékenységek gazdasági szemléletű fogalomrendszere a nemzetközi szakirodalomban egyértelműen lehatárolt és általánosan elfogadott. A nemzetközi terminológiában egyértelműen elkülönül a halászat és az akvakultúra. Az előbbihez tartozik mind a tengeri halászat (marine fisheries), mind a belvízi halászat (inland fisheries). A halászat célja szerint elkülönül a kereskedelmi halászat (commercial fisheries) és a szabadidős halászat (recreational fisheries). Az akvakultúra fogalmkörébe tartozik minden, valamely vízi szervezettel (vizinövény, puhatestű, rák, hal) való gazdálkodási tevékenység akár tengeri, akár édesvízi. Definíció szerint a gazdálkodás magába foglalja azokat a beavatkozásokat – rendszeres telepítés, etetés, ragadozóktól való védelem – ami a termelés fokozását célozza.

A hazai halgazdálkodási ágazat által használt fogalomrendszer ma nincs teljes mértékig összhangban a nemzetközi fogalmakkal, illetve azok tartalmával. Ez a tény az elmúlt években a magyar ágazat európai uniós csatlakozása folyamatában is problémát jelentett. Az eltérés oka kettős. Egyrészt a hazai halgazdálkodás – mind az akvakultúra, mind a természetesvízi halászat területén – a nyugat Európában általánosan elterjedt gazdálkodási formáktól legalább részben eltérő tevékenységeket foglal magába. Másrészt a hazai névhasználat sem egységes, egy-egy fogalom több, elkülönülő tartalmat is jelezhet. Emiatt mindenképpen indokolt egy egységes, a hazai szakmai szempontokat és a nemzetközi fogalmakat, definíciókat egyaránt figyelembe vevő fogalomhasználat kialakítása a magyar halgazdálkodási szakmában.

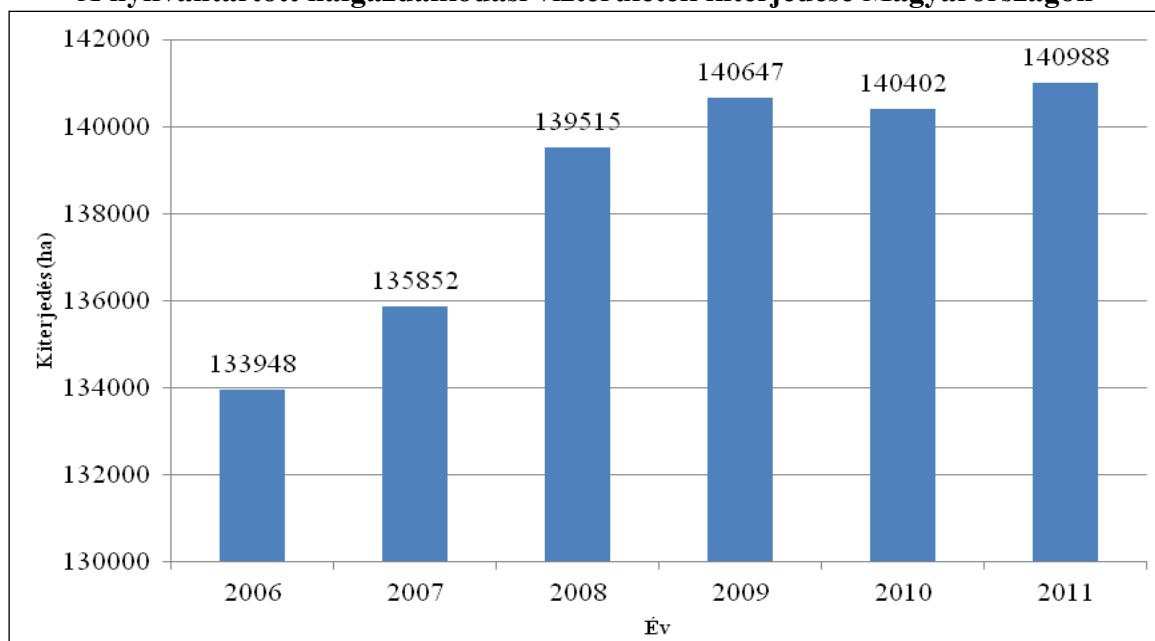
Az akvakultúras tevékenységek csoportosíthatók az anyagjellegű inputok (elsősorban táp, energia) felhasználásnak intenzitása alapján, ilyen értelemben beszélünk extenzív, fél-intenzív és intenzív technológiákról, illetve csoportosíthatók a termelési rendszerek mentén, ilyen

értelemben beszélhetünk tógazdálkodásról, illetve precíziós (pl. medencés, ketreces) rendszerben történő halgazdálkodásról. A korábbi hazai fogalomhasználatban a precíziós termelő rendszereket intenzív üzemi haltermelésnek kategorizálták, ez azonban félreérthető, hiszen bár hazánkban a precíziós rendszerekben valóban kizárólagosan intenzív termelési technológiákat alkalmaznak, a tógazdálkodásban is megfigyelhető az intenzív termelési technológiák terjedése.

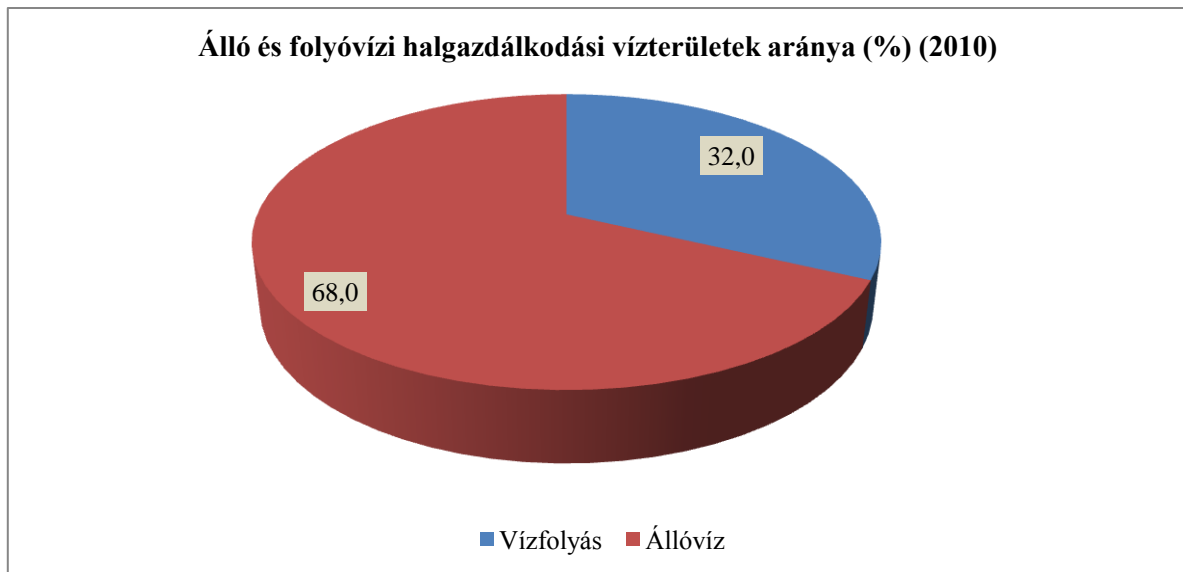
4.2.1.2.1 A magyar halgazdálkodás természeti és gazdasági adottságai

Bár a Fehér Könyv a NAS-t és a MAHOP-ot megalapozó középtávú akvakultúra stratégia háttéranyagául szolgál, a természeti adottságok ismertetésénél a komplexitás szemléltetése céljából nem mulaszthatjuk el bemutatni a természetesvízi környezetet sem.

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek kiterjedése Magyarországon

Magyarország a Duna középső, a Kárpátok hegyláncai közé zárt legnagyobb medencéjében fekszik. Magyarország éghajlati és vízrajzi adottságait alapvetően az átmenetiség és a medencejelleg határozza meg. Éghajlatában egyaránt megjelennek a kiegyenlítettebb hőmérsékletű, csapadékos óceáni éghajlat és a szélsőséges hőmérsékletű, kevésbé csapadékos kontinentális éghajlati vonások. A jól elkülönülő négy évszak olykor szélsőségessé válik. A csapadék megoszlása éven belül tavaszi-őszi csúcsot mutat. Gondot okoz a csapadék tér- és időbeli eloszlása, valamint szélsőségessége is. Az éves csapadékmérleg ugyan pozitív, a párolgás és a csapadék közötti időbeli különbség ugyanakkor az Alföldön a nyári félévben időszakos hiányt okoz.

Magyarország teljes területe a Duna vízgyűjtőjéhez tartozik, jellemző, hogy folyóvizeinknek mindössze 5%-a ered az ország területén. Fontos sajátosság az is, hogy a felszíni vizek vízhozamának fele felszín alatti hozzáfolyásból és szivárgásból származik. A vízhálózat kéttengelyű, legnagyobb folyónk a Duna, emellett meghatározó a Tisza. Vízgazdálkodási szempontból Magyarország a felvízi országokkal szemben nagymértékben kiszolgáltatott. A természetes állóvizek között területét tekintve kiemelkedő a cca. 600 km² kiterjedésű Balaton. A természetes tavak közül ki kell emelni a Fertő-tavat, valamint a Velencei-tavat. Jelentős kiterjedésűek Magyarországon az árvizek kezelésére, ivóvízbázisként, valamint ipari és mezőgazdasági célú vízkivételi céllal létrejött tározók. A legnagyobb kiterjedésű víztározó a Tisza-tó, amely hazánk harmadik legnagyobb állóvize. A folyószabályozások hozadékaként a folyók mentén hullámtéri és mentett oldali holtmedrek hálózata alakult ki, amelyek ma jórészt komplex hasznosításúak. Szintén említést érdemelnek kiterjedésük okán a bányatavak. Természetesvizeink meghatározó része halászati víztérként van nyilvántartva, nagyobb részükön horgászati, míg kisebb hányadukon vegyes, halászati és horgászati hasznosítás folyik. Magyarországon jelentős kiterjedésű halastó rendszer működik. A Dunántúli dombvidékre jellemzőek a többnyire kisvízfolyásokon mederduzzasztással létesített völgyzárógátas halastavak, míg elsősorban az Alföld területén nagy kiterjedésű körtöltéses halastó-rendszereket hoztak létre. Ezek közül méretük alapján kiemelkednek a hortobágyi, a szegedi, valamint a biharugrai halastavak. Ma a halastavak gazdasági jelentőségükön jóval túlmutató, komplex természetvédelmi, vízgazdálkodási, társadalmi jelentőséggel bírnak, amelynek alapját a természeti erőforrást megújító halgazdálkodási technológia adja.

A monetáris szempont alapján ugyan az ágazat nemzetgazdasági jelentősége nem nagy, az ágazat által létrehozott összes termelési érték az utóbbi években megközelítette a tízmilliárd forintot, ami a mezőgazdaság GDP-jének alig 0,3-0,4 százalékát, míg az állattenyésztésre vetítve mintegy két és fél százalékát adja. Ugyanakkor a tógazdasági haltermelés a gazdasági szempontokon túl, többértű funkciót tölt be. A megfelelő – természeti erőforrást megújító – halgazdálkodási technológia alkalmazása eredményeként kiemelt jelentőséggel bír természetvédelmi, vízgazdálkodási és társadalmi szempontból egyaránt. Ugyanez mondható el a természetesvízi halgazdálkodás működéséről, amely alapvetően járul hozzá megfelelő

működése során a jelenlegi degradálódott környezeti feltételek között a természetesvízi ökoszisztémák fenntartásához.

A fentiekből következően Hazánk klimatikus és vízrajzi adottságai kedvezőek a tógazdasági haltermeléshez, mely alapvetően az extenzív tógazdasági technológiák alkalmazását jelenti. Tógazdaságainkban elsősorban pontyot, növényevő hajfajokat, például pettyes és fehér busát, amurt, valamint ragadozó halfajokat (harcsa, süllő, csuka) állítanak elő. A rendszerváltást követően ez az ágazat messze nem szenvedett el olyan mértékű veszteségeket (bruttó kibocsátás, termelő infrastruktúra, stb.), mint a többi állattenyésztési ágazat, viszont a szervezeti keretek és az értékesítési csatornák alaposan átrendeződtek.

Az akvakultúra két nagy területe az extenzív tógazdasági és az intenzív üzemi haltermelés. Jelentős különbség, hogy amíg az egyik nagymértékben függ az időjárási kockázatoktól, addig a másik teljes mértékben programozott termelést tesz lehetővé. Ha a környezeti fenntarthatósági szempontokat tartjuk szem előtt, akkor a tógazdasági haltermelés rendkívül környezetbarát termelési módnak tekinthető. Az intenzív üzemi halgazdálkodás esetében azonban a rendszerek elfolyó vizének szerves anyag terheltsége kiemelkedően magas, ezért ez esetben a víz tisztítása és a felhasznált víz újrahasznosítása kiemelt jelentőségű. Ezen a területen a geotermikus energia hasznosítása, mindezidáig nem kellően kihasznált komparatív előnyt jelent az európai versenytárs haltermelőkkel szemben. A halászati ágazat másik termelő bázisa a természetes vizek közvetlen halászati hasznosítása (mintegy 140 ezer ha), mely alapvetően kétirányú: kereskedelmi és rekreációs célú halgazdálkodás. A hazai halfeldolgozás alapvetően az elsődleges feldolgozásra terjed ki, ahol relatíve alacsony hozzáadott érték keletkezik. A hazai egy főre jutó éves halfogyasztás ugyan évről évre növekszik, de az EU(27) tagállamából még mindig az utolsó előtti helyen állunk, Romániát megelőzve.

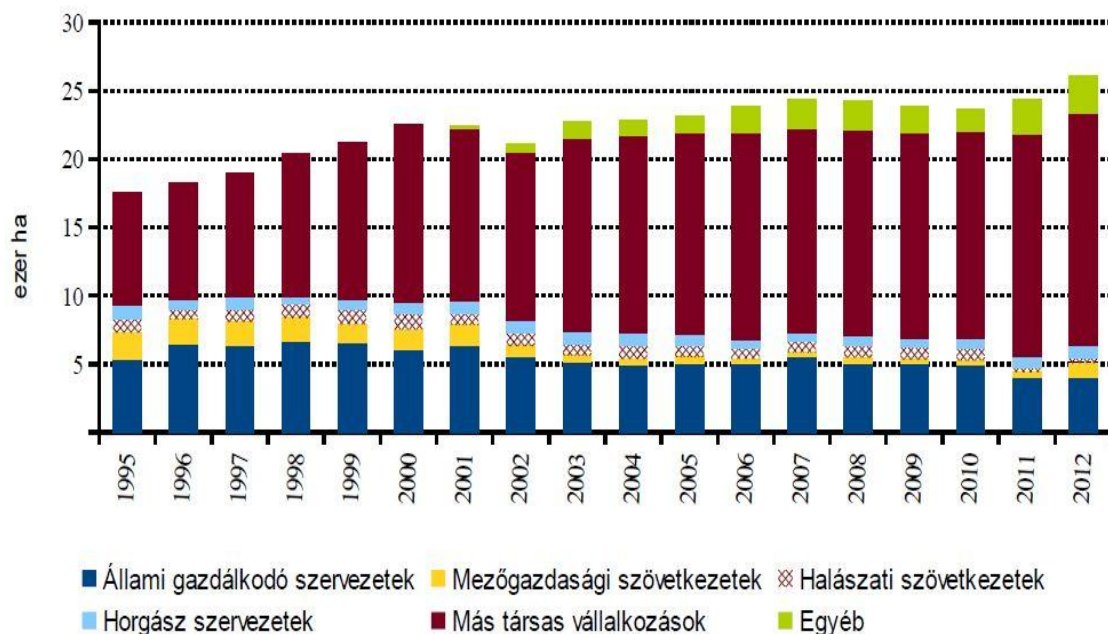
4.2.1.2.2 Halastavi haltermelés

Mielőtt részleteznénk ezt a fejezetet meg kell határoznunk, hogy mit is értünk halastavi, vagy más néven tógazdasági haltermelés alatt.

A tógazdasági haltermelés halastavakban végzett, kor és fajszerkezet alapján mesterségesen meghatározott, pontyra alapozott haltermelés, amely a természetes vizes élőhelyekre jellemző anyagforgalmi folyamatokra épül, a mesterséges beavatkozások jelentős mértékben ezen folyamatokat segíti a produkció növelése érdekében, így a természetes és a technológiai folyamatok egymásra épülnek, azok egymástól nem szétválasztható módon valósulnak meg. A hazai gyakorlatban a tógazdálkodáson belül értelmezzük azokat a kombinált haltermelő rendszereket is, amelyek az alacsony intenzitású tógazdasági haltermelési technológiák és a precíziós haltermelő rendszerek technikai-technológiai elemeit ötvözik. A halastavak pedig olyan műszaki létesítményekkel (kör-, hossz-, vagy völgyzárógát) határolt mesterségesen kialakított vízterek, amelyben a vízfeltöltés és lecsapolás műtárgyakon keresztül szabályozható módon történik, és bennük tógazdasági haltermelést végeznek. A tavak vízpótlását és elvezetését üzemi és/vagy állami tulajdonú felszíni csatornahálózat biztosítja.

Üzemelő halastóterületek alakulása Magyarországon 1995-2012 között

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Az évente 14-16 ezer tonnát kitevő magyar akvakultúra termelés 85-88 százaléka halastavi termelésből származik, a maradék részt precíziós haltermelő rendszerek adják. Napjainkban a teljes halastó művelési ágba tartozó terület mintegy bruttó 35-36 ezer hektár, amelyből az üzemelő, az adott évben termelő 24-25 ezer hektár. A 2007-2013 költségvetési időszak báziséve (2006) óta az üzemelő tavak területe mintegy hatszáz hektárral nőtt.

Tógazdasági haltermelésünk termelési intenzitása alacsony, a döntően alkalmazott extenzív és fél-intenzív termelési technológiákban az agro-kemizálásnak és az energiaigényes inputoknak kevés szerep jut, a termelési folyamatok csak kis részben vannak gépesítve, így a termelés kifejezetten környezetbarát módon történik. A termeléshez felhasznált felszíni vízkészletek a termelési folyamat során nem szennyeződnek, az alacsony tápanyag-bevitelnek köszönhetően az elfolyó víz minőségi paraméteri nem rosszabbak, mint a feltöltő vize, hiszen a gabonára alapozott tápanyagbevitel szintje alacsony. Magyarországon 2006 óta jelentős változás az alkalmazott tógazdálkodási technológiában nem történt, bár néhány tógazdaságban bevezetésre kerültek olyan technológiai elemek, amelyek a termelési intenzitást növelik, több gazdaságban előtérbe került a teljes értékű tápok használata, néhány gazdaságnál kombinált technológiákat alkalmaznak, és az új hozamnövelő vízkezelési eljárások is terjednek.

A magyarországi halastavak növelik a szárazzá váló Kárpát-medencében a vizes élőhelyek kiterjedését. Ez a jelentős méretű terület igen jelentős mind vízgazdálkodási, mind természetvédelmi szempontból. A tógazdaságok, mint vizes élőhelyek területén fellelhető gazdag növény-, emlős-, hüllő-, kétéltű és madárfauna, valamint a vonuló madárfajok sokasága egyedülálló természeti értéket jelent Magyarországnak és Európának, és ennek a változatos élővilágnak a fenntartása mindenképpen össztársadalmi érdek. A halastavakon élő/előforduló, természetvédelmi oltalom alatt álló állatfajok egyedei megőrzése hosszabb távon csak úgy valósulhat meg, ha – felismerve és elfogadva ezen fajok kímélésének a szükségességét –, annak materiális terheit mind az uniós, mind a nemzeti források kiegészítik, vagyis annak valamennyi viselését nem csak az adott halastó bérlőjére/tulajdonosára terhelik.

A tógazdasági ágazat egyik sarkalatos kérdése a víz minősége. A víz minősége számos problémát vet fel. Egy a gazdálkodókra vonatkozó kérdőíves felmérés és gyakorlati tapasztalatok is azt mutatják, hogy a tógazdaságokba érkező vizek minősége gyakran sem fizikai, sem kémiai paramétereiben nem felel meg a halastavi táplálóvízzel szemben támasztott követelményeknek. A felmérések kimutatták, hogy a termelő infrastruktúra (földművek, műtárgyak, gépek, műszaki berendezések) felújításra szorulnak, a haltermelők jelentős része pedig nem rendelkezik megfelelő minőségű és kapacitású haltárolókkal (telelő

és tároló tavak). Főleg ez utóbbi miatt az őszi lehalászás során értékesítési problémái adódnak, a termelő kiszolgáltatottá válik a kereskedők felé melynek eredménye a kialakult potenciális piaci áron aluli értékesítés. Ez közvetlenül kárt okoz a termelőnek, de közvetve az egész ágazatnak, mivel „lenyomja” az értékesítési árakat és így piaci zavarokat okoz. A tógazdaságokban a tárolókapacitás minőségi és mennyiségi bővülése jelentősen csökkentené az ún. kényszer-értékesítéseket, és kezelné az időszakos piaci többlet.

Szükség lenne specifikus beruházási (fejlesztési) támogatásokra, hogy azok ténylegesen segítsék a fenntartható és egyben hosszabb távon is versenyképes ágazat fejlesztését azáltal, hogy előnyben részesítik az innovációt, a nagyobb hozzáadott értéket biztosító fejlesztéseket, az energia és költségtakarékosságot, a megújuló energia felhasználását, a minőségi termelést és a természeti környezet megóvását.

4.2.1.2.3 Precíziós haltermelés

Az előző ponthoz hasonlóan itt is a meghatározással kezdjük.

A precíziós haltermelés: olyan iparszerű tevékenység, amely során mind az input, mind az output oldal teljes mértékben kontrollált, a természetes folyamatok nem meghatározóak a termelés folyamatában. Ez a kategória az átfolyóvízes és a recirkulációs rendszerű medencés haltermelő rendszerekben történő termelést, illetve a ketreces haltermelést takarja, de Magyarországon ide soroljuk az átfolyóvízes rendszerű földmedrű tavakban történő pisztrángtermelést is. A haltermelő medencékből elfolyó szerves anyagban feldúsult víz kezelése történhet halastavi környezetben is – wetland rendszerek.

Az utóbbi években Magyarországon 15 telephelyen foglalkoztak precíziós (magas termelési intenzitású, kontrollált körülmények melletti) haltermeléssel. Fajonkénti és rendszerenkénti bontásban (a fő cél faj alapján kategorizálva): 4 telephelyen pisztrángot tenyésztnek hidegvízes átfolyóvízes ill. recirkulációs rendszerben felszíni vízátfolyásra (patakra) alapozva; 3 telephelyen afrikai harcsát meleg átfolyóvízes rendszerben felszín alatti vízre alapozva; 6 telephelyen tokféléket nevelnek melegvízes átfolyóvízes ill. recirkulációs rendszerben felszín alatti vízre alapozva; 1 telephelyen barramundit termelnek recirkulációs rendszerben felszín alatti vízre alapozva, 1 telephelyen pedig lesőharcsát tenyésztnek bányatóban ketreces rendszerben. Az iparszerű haltermelő rendszerek kapacitásának időbeli vizsgálatánál figyelemre méltó, hogy bár az elmúlt években több korábban üzemelő telephelyen megszűnt a termelés, a 2007-2013 közötti Halászati Operatív Programnak köszönhetően az új üzemek létesítésével a kapacitások bővültek az elmúlt 6 évben.

Az iparszerű termelési rendszerek esetében különösen a geotermikus energiára alapozott üzemek fejlesztését kell kiemelni, annak ellenére, hogy a geotermikus energia halászati hasznosításának legnagyobb akadálya jelenleg az igen magas víz- és vízkezelési költség.

4.2.1.2.4 A magyar akvakultúra termelési mutatói és a fajdiverzifikáció

Bár a hazai akvakultúra termelés volumene a tavi gazdálkodás nagy szerepe miatt az egyes évekre jellemző időjárás függvénye, 5-10 éves átlagban enyhén növekvő tendenciát mutat és évente mintegy 22-23 ezer tonna évente. A többségében ún. hároméves üzemforma

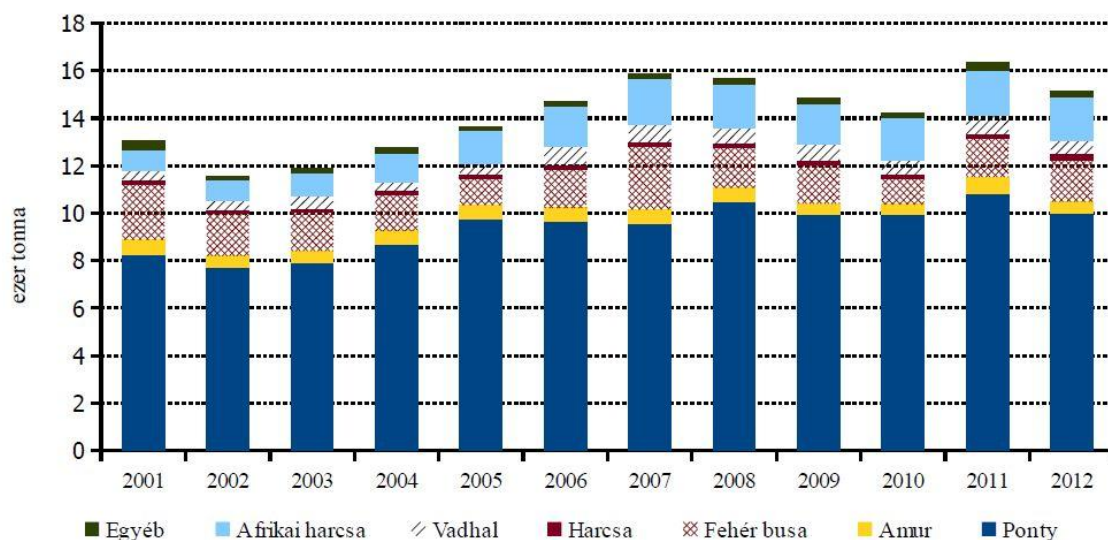
alkalmazása miatt a következő év kiinduló állományát – az un. népesítő anyagot is biztosítani kell. A fenti adat ezt az ivadék és tenyészhalmennyiséget is tartalmazza. A tényleges étkezésre fordítható haltermelés mennyisége 15-16 ezer tonna évente. Precíziós rendszerekből étkezési haltermelésünk elérte a teljes étkezési haltermelés 12-13 százalékát.

Az étkezési haltermelést a tógazdasági ágazat dominanciájának megfelelően a pontyfélék túlsúlya jellemzi, az afrikai harcsa elmúlt évekbeli sikertörténetének köszönhetően azonban iparszerű haltermelésünk némileg árnyalja ezt az egyoldalúságot. A közel évi 2 ezer tonnás afrikai harcsatermeléssel Magyarország Európa második legnagyobb afrikai harcsa tenyésztője Hollandia után. (FAO 2012)

A magyar tógazdasági haltermelés alapja a ponty. Az évszázados tenyésztői munka eredményeként rendelkezésre állnak a különböző adottságokhoz és termelési célokhoz adaptált, államilag elismert pontyfajták. E pontyfajták a magyar akvakultúra legértékesebb genetikai erőforrását alkotják, amelynek megóvásáról a jövőben is gondoskodni kell. A kínai pontyfélék (fehér busa, pettyes busa, amur) aránya némileg csökkent az elmúlt években, az utóbbi évek technológiai előrelépései ellenére sem sikerült növelni az értékesebb fajok (pl. harcsaformájúak, sügérfélék, csuka, compó, tokfélék, stb.) arányát. A termelésbiológiai-ökológiai és ökonómiai szempontoknak egyaránt megfelelő polikultúras termelési szerkezet kialakítása szakmai kihívás a halastavi gazdálkodók számára.

Bár iparszerű termelésünkben az afrikai harcsa hasonlóan domináns, mint a ponty a tógazdálkodásban, az elmúlt évek beruházásai a tokfélék (kaviárcélú) tenyésztésébe a közeljövőben megnövelhetik a toktermelés részarányát különösen a termelési értéket tekintve. A pisztrángfélék és az egyéb iparszerű technológiával nevelt fajok termelése is növekedő tendenciát mutatott az elmúlt években, de azok termelési volumene egyelőre elenyésző a jelentős halfajokhoz képest.

Az étkezési haltermelés alakulása 2001-2012 között legfontosabb fajok szerint.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

A piaci igények változásának dinamikáját figyelembe véve a magyar akvakultúra fajszerkezetének diverzifikálására van szükség, összhangban az ETHA prioritásával. Az alacsonyabb értékű fajok esetében lehetőség kínálkozik az amur és a busa termelésének növelésére, amely megfelelő (feldolgozott) termék választékbővüléssel keresletre számíthat az importált termékek uralta olcsó feldolgozott haltermékek piacán. A nem túl magas minőségű, de kellően feldolgozott cápaharcsából (*Pangasius sp.*) évente élősúlyra vetítve mintegy 6-7 ezer tonnát importál Magyarország viszonylag alacsony áron. Elgondolkodtató azonban, hogy bár az olcsónak vélt cápaharcsa élősúlyra vetített import ára magasabb, mint a jelentősen magas telítetlen zsírsav tartalommal bíró busa termelői ára itthon, mégse tudja a hazai szektor megoldani a busa piacán az értékesítési problémákat a feldolgozottság-szint emelésével. A tőkehalak jelentős hazai fogyasztása is azt mutatja, hogy jelentős mennyiséget lehet értékesíteni az olcsó tömeghalak hazai piacán, kiemelten is a közétkeztetésben. Érdekes tény, hogy az amur európai termelése 2005 és 2010 között közel megháromszorozódott, miközben Magyarországon ennél lényegesen kisebb mértékben növekedett.

A magyar akvakultúra számára fokozott kihívásként mutatkozó fajválaszték bővítés technológiai háttérét elsősorban a teljes értékű táppal való takarmányozás elterjedése (húsliszt alkalmazás tilalmának feloldása olcsóbbá teheti a nagy fehérjetartalmú tápokot) illetve a tógazdasági termelés intenzitásának növelését szolgáló technikai fejlődés (pl. kombinált intenzív-extenzív rendszerek) adhatja. Az új fajok termelésbe vonásának korlátjainál feltétlenül megemlítendő a nem-őshonos fajokra vonatkozó szabályozás szigora, amely egyes esetekben éppen a kisebb ökológiai lábnyomú termelés fejlődését nehezíti.

Összegezve az akvakultúra fejlődési lehetőségét, az elsősorban a humántőke javításában, a termeléshez szükséges erőforrások minőségi (rekonstrukció) és mennyiségi megújulásában, a szerkezetátalakításában, az innovációban, valamint a minőségi termék előállításban rejlik.

4.2.1.2.5 Adatgyűjtés és statisztika

Magyarország jelen adatgyűjtési rendszere igen komplex, minden szempontból kielégítő, illetve pontos képet tud adni az édesvízi akvakultúra, illetve a természetesvízi halászat helyzetéről. Ebben a fejezetben részletesebben foglalkozunk vele, mert a közösségi előírások fokozott hangsúlyt helyeznek a monitoringra és az adatszolgáltatásra. A másik oka a részletesebb taglalásnak az, hogy a következő időszakra a már bevált adatszolgáltatási és feldolgozási protokollt szeretnénk követni.

A halászati igazgatás legfőbb szerve a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya. A helyi halászati igazgatást a Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok végzik. A Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok vadászati és halászati részleg vezetőinek ellenőrzője és irányítója a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH).

Magyarországon a halászati, illetve akvakultúra adatok gyűjtése két szálon fut.

Az vidékfejlesztésért felelős Miniszter Országos Halászati Adattárat tart fenn a halállományok és élőhelyeinek védelme érdekében. Az Adattárhoz szükséges adatok gyűjtését

és kezelését a szarvasi Halászati és Öntözési Kutató Intézet végzi. A Fehér Könyvben, mivel az az akvakultúra stratégia megalapozó háttérdokumentuma, a természetes vizeket érintő statisztikával csak ilyen mélységig foglalkozunk.

Hazánkban az akvakultúra fogalma a tavakban történő édesvízi haltermelést és az intenzív rendszerekben történő haltermelést fedi le. Az akvakultúra termelés jelentése egy éves adatbázison alapszik, amit a termelők a megyei hivatalokba küldenek. Miután a halgazdálkodási felügyelők ellenőrizték az adatbázist, az adatokat az Agrárgazdasági Kutatóintézetbe továbbítják, ahonnan a feldolgozás után továbbküldésre kerülnek a Vidékfejlesztési Minisztériumnak.

Az akvakultúra adatainak publikációja 2 fő vonalon fut. Miután az Agrárgazdasági Kutatóintézet begyűjtötte és feldolgozta az adatokat (megyéenkénti, fajonkénti, termelőnkénti adatok összegzése), továbbítja azokat a Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálynak. A hivatali és szakmai felhasználóknak minden adatbázis elérhető az interneten, illetve a különböző broszúrákban. Az adatgyűjtés másik vonala a Halászat című szakmai lapban történő publikáció. Az Agrárgazdasági Kutatóintézet által gyűjtött (beleértve az Országos Halászati Adattár főbb adatait), illetve a Nemzeti Statisztikai Hivatal által szolgáltatott külkereskedelmi adatokat és adatbázisokat a halászati igazgatás a már említett szakmai lapban elemzi, részletesen kifejtve a különböző trendeket, összehasonlítva az előző évek adataival.

Az egyéni adatszolgáltatóknak az akvakultúra termeléssel kapcsolatosan az éves kérdőívben a következőkre kell választ adniuk:

- Az adatszolgáltató vezetőjének neve, a kapcsolattartás módja, elérhetősége, a kitöltés dátuma, az adatszolgáltató neve, telefonszáma és aláírása, illetve a kitöltést végző személy neve, amennyiben nem egyezik az adatszolgáltatóéval. Ezen adatok szolgáltatása a félreértések elkerülése miatt fontos.
- Az adatszolgáltató neve, a cég címe(i). Amennyiben a vállalat több akvakultúra egységet foglal magába, úgy a megyei statisztika elkészítése céljából fontos, hogy minden egyes egységről külön is bekerüljenek az adatok a kérdőívbe. A vállalatok típusa és mérete (az alkalmazottak száma, illetve a teljes évi nettó bevétel alapján):

A vállalkozások típusai szerint a csoportok:

- Állami gazdálkodó szervezetek,
- Mezőgazdasági szövetkezetek,
- Halászati szövetkezetek,
- Horgász szervezetek,
- Más társas vállalkozások és
- Egyéb a fenti csoportokba be nem sorolható vállalkozások.

A vállalkozások mérete szerinti felosztás a következő:

- Egyéni termelők,

- Mikrovállalkozások,
- Kisvállalkozások,
- Közép-vállalkozások,
- Nagyvállalatok,
- Állami non-profit szervezetek és
- Nem állami non-profit szervezetek

A termelés szempontjából a “Behelyezés és lehalászás” táblázatok tartalmazzák a nevelésre behelyezett, majd vagy továbbnevelésre, vagy étkezési célra kifogott halakat anya, egynyaras ivadék, kétynyaras tenyész és étkezési hal szempontjából. A kevésbé fontos fajok, mint például a compó (Tinca tinca), ezen kívül a csuka, más nemes halak, illetve a szeméthalak esetében csak a behelyezett állomány mennyiségét, illetve a lehalászott étkezési halat szükséges jelteni. Ebben a táblázatban megadható kiegészítő információként a horgászat által közvetlenül a halastavakból kifogott halak mennyisége, melyből következtetni lehet a multifunkcionalitás ilyen irányú mértékére.

„A halastavi létesítmény területének adatai” táblázat a termelői halastavak, művelés alatt lévő területek, művelésből kivont területek, új és felújított halastavak adatait tartalmazzák.

„A termelés jellemzői” táblázat a teljes nettó haltermelést, a felhasznált takarmány mennyiségét keményítő értéken figyelembe véve, a hektáronkénti nettó haltermelést, a hektáronkénti nettó pontytermelést és az 1 kg hal termeléséhez felhasznált táp mennyiségét adja meg.

Az „Intenzív üzemi haltermelés” táblázat a termelés volumenét és kapacitását köbméterben, valamint az anyahalak, a fiatal halak állományát mutatja és képet ad az egész évben étkezési célból eladott halak mennyiségéről.

A termelési és egyéb fontos adatokat a Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya összesíti az éves jelentésében, ami a Halászat című szakmai lapban kerül publikálásra. Az éves jelentés állandó táblázatokat tartalmaz az összesítéshez és a korábbi évekkkel való összehasonlítás lehetősége miatt.

Az egyik táblázat a behelyezett és lehalászott halak közti egyensúlyt mutatja a vállalkozások típusa szerint. A halastavak területéből nettó módszer-számítással adják meg a bruttó, illetve a nettó haltermelést. A telepítés során a halfajokat 3 részre osztják: ponty, növényevő halak és egyéb. A lehalászásnál – a ragadozó halfajok és az intenzív üzemi haltermelés miatt – 8 csoportba sorolják a halfajokat: ponty, növényevő halak, ragadozó halak – melyek nem tartoznak más csoportba – angolna, szivárványos pisztráng, afrikai harcsa, tokfélék és egyebek.

Magyarországon a horgászat, mint rekreációs tevékenység, egyre nagyobb hangsúlyt kap. Ahhoz, hogy meg tudjuk becsülni a fontosságát, egy külön szálon kell vizsgálni a halastavakon történő horgászatot (az egyénekenkénti jelentésekben a halastavakból történő horgászfogásokról szerepelnek adatok, melyeket szintén feltüntetnek az éves jelentés

magyarázószövegében). Minden adat összehasonlításra kerül a korábbi évek releváns adataival, a különbséget pedig százalékban jelölik.

Egy másik táblázatban korosztályonként tüntetik fel a részletes lehalászási adatokat (db, kg). A korosztályok a következők: anyahalak, egynyaras halak, kétnyaras halak és étkezési halak. A lárvákat és az ivadékokat nem számolják, hiszen az adott évben telepítési anyagként használták fel őket, melyekből egynyaras halak fejlődtek (tehát ez által elkerülhető ugyanazon halak duplán történő számítása).

A halfajok csoportjai: ponty, amur, fehér busa, pettyes busa, afrikai harcsa, süllő, compó, harcsa, egyéb nemeshalak és szeméthalak.

Az akvakultúras fajok a következők: afrikai harcsa, szivárványos pisztráng, angolna és tokfélék. Az anyahalak, a növendék halak és az étkezési halak éves mennyiségével kapcsolatos adatokat is fel kell tüntetni.

A jelentésekben számot kell adni a felhasznált tápokról is, hogy országos szinten kiszámolható legyen a termelés hatékonysága.

Az adatszolgáltató ügyfelek az egyéni adatszolgáltatók. Az adatok felhasználói a Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya, illetve a Vidékfejlesztési Minisztérium további intézményei, ezen felül az Agrárgazdasági Kutatóintézet, más hivatali intézmények, más adatszolgáltatók, kutatók, hallgatók, stb. Az adatszolgáltatók saját adatainak kiadása engedély nélkül szigorúan tilos. Az adatgazda az Agrárgazdasági Kutatóintézet és a Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya.

Az átmosó területen termelt hal nem kerül be a jelentésbe, mert a le nem halászott állomány egy része a tavakban marad, ami a következő évben kerül kifogásra. E tény nem befolyásolja az eredmény statisztikáját, hiszen a becsült „ki nem fogott” hal mennyisége többé kevésbé megegyezik minden évben, tehát mindig a következő év statisztikájában fogják feltüntetni az adott év maradványát.

A bemutatott adatgyűjtési rendszer jól szervezett és a FAO, az EUROSTAT valamint az OECD jelentésekkel összeegyeztethető. Probléma a kérdőívek kitöltésénél tapasztalható. Mivel az adatszolgáltatók száma nem túl magas (nagyjából 300) az esetleges hibák, hiányosságok telefonos megkeresés útján javíthatók, illetve pótolhatók. Minden fajra és korosztályra határértékeket (minimum, maximum) szabtuk meg, hogy a feldolgozás során kiküszöböljük a kézi úton bevitt adatokban esetlegesen elkövetett hibákat.

Az adatgyűjtési rendszer és a feldolgozás rendszer jó felépítése miatt lehetséges a megyénkénti és a régiókénti összehasonlítás térben és időben egyaránt.

Mivel az adatbázisok visszamenőleg több évre rendelkezésre állnak, a különböző évek, éves átlagok összehasonlítása is lehetséges. Magyarországon az akvakultúra magában foglalja a halastavi rendszereket és a zárt, intenzív üzemi haltermelést is, illetve az adatszolgáltatókkal

való rendszeres kommunikáció is megoldott - a fogalom meghatározások is összhangban vannak.

Országos prioritás, hogy az adatkezelőket és más felhasználókat pontos információkkal lássuk el. Az elemzéseknek és trendeknek a természetes vizek adataira és eredményeire is figyelmet kell szentelniük, illetve fontos, hogy elemzések útján összekapcsoljuk a rendszereket. Tehát fontos, hogy a horgász szervezetek igényeit is figyelembe vegyük a természetes vizek telepítésénél.

4.2.1.3 A beruházások alakulása és nehézségei

Mint korábban már leírtuk – a magyarországi halgazdálkodás támogatása egy hosszú távúnak mondható stratégia része, melyben egy-egy időszakra különböző mélységű és kidolgozottságú rövid és középtávú programok adnak kapaszkodókat, de az alapcélok változatlanok. A Fehér Könyvben a halgazdálkodási beruházási támogatások bemutatásában és elemzésében csak az EU csatlakozásig terjedő időszakig megyünk vissza.

4.2.1.3.1 AVOP-HOPE

Az AVOP Irányító Hatóságának a megvalósításáról szóló 2010. szeptember 16.-i Záró Jelentésében a 2004-2006-os időszak Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE) akvakultúrát érintő támogatásairól a következő megállapításokat tette.

- Az intézkedésre elkülönített közösségi támogatási keret az átcsoportosítások és a pályázati lehetőségek újbóli megnyitásának eredményeképpen lekötésre került.
- A magyarországi halászati ágazat célul tűzte ki a haltermelés fejlesztését, és az AVOP ez irányú intézkedése nagyban hozzájárult a célok megvalósulásához.
- Míg a korábbi években csökkenés volt a jellemző mind a tógazdasági haltermelés, mind a természetes-vízi zsákmány bruttó mennyiségi adatait tekintve, 2003-tól kimutatható a haltermelés növekedése. A 2003-2006 közötti időszakban az éves bruttó haltermelés (tógazdasági és intenzív üzemi termelés együtt) 20%-kal növekedett, és a természetes-vízi zsákmány éves mennyisége is 15%-kal lett több.
- A program elején tervezett haltermelési növekedéshez képest jobb eredményeket tudott elérni az ágazat, melyben közrejátszott az előző években többségében HOPE támogatással megvalósított új, illetve felújított halastavak termelése is.
- A magyar halászati ágazat stratégiai céljai között szerepel a lakossági halfogyasztás növelése, és a kimutatások a 2002- 2006 közötti időszakban közel 23%-os növekedést tudtak igazolni.

Összességében a 2007-2013-as időszak tervezése során elmondható, hogy az intézkedés sikeresnek tekinthető. A 2004-2006-os időszak tapasztalatai a HOP tervezése során figyelembe lettek véve.

Elmondható, hogy a potenciális pályázók megismerték az új társfinanszírozott rendszert, többségük „pályázóképes” és sikeresen vehetnek részt a következő, 2007-2013-as

programozási időszakban. A magyar halászati szektor kis mérete és a potenciális pályázók kis száma a hatékony, akár személyre szabott kommunikációs tevékenységet is lehetővé teszi.

Az Akvakultúra c. alintézkedés a korábbi tapasztalatoknak megfelelően a legismertebb és legnépszerűbb fejlesztési célnak bizonyult. A potenciális pályázók 10%-a nyújtott be pályázatot a teljes időszakban. A tervezett 25 db helyett 32 db szerződés megkötése valósult meg. Az alintézkedésen belül halastavak építésében és felújításában a megvalósulás felülmúlta a tervezett eredményt. Halkeltetők felújítására viszont nem volt akkora igény, mint az iparszerű haltermelő rendszerek építésére és felújítására.

Megfelelően alakult a pályázói kör mozgósítása az Innovatív technológiák bevezetése a haltenyésztésben c. alintézkedésre, ahol 5 db szerződéskötés történt.

A támogatott halastavak területére vonatkozó indikátor mutatja leginkább az alintézkedés sikerességét. A 230%-os teljesülés rendkívülinek mondható a teljes programban.

A támogatott üzemek hektáronkénti kibocsátása a tervezettnél jobb megvalósulást mutat, azonban számításánál itt is eltérő adatokat vettek figyelembe a pályázók. Nem csak a támogatott tevékenység hektáronkénti kibocsátását vették figyelembe, hanem a teljes üzem kibocsátását. A halászati ágazatnak a mezőgazdasági üzemekhez képest jó a megtérülése, de csak haltermelésből nagyon nehezen érhető el 3100 euró/év/ha kibocsátás.

Munkahelyek létrehozása és megtartása a halászati szektorban az intézkedés megvalósulása során jó eredménnyel zárult. A hazai haltermelés növekedése a program elején tervezett 400 t/év átlagnál nagyobb ütemben valósult meg. A fogyasztásra szánt étkezési hal (élősúlyban mérve) termelési adatait vizsgálva a 2004. évtől a 2008. évig összességében 3.817 t növekedés mutatható ki. A dinamikus és egyenletes növekedés 2008-ban ugyan a gazdasági válság hatására megtorpant, de a lassulás remélhetőleg nem folytatódik. A növekedés nem kizárólag a kapacitás növelésének köszönhető, a biztonsági intézkedések és a tenyésztéstechnológia fejlesztése is közrejátszott abban, hogy az időszakban 763,4 t/év volt az átlagos növekedés. A 2008. évben megvalósított akvakultúrát támogató beruházások haltermelésre ható eredményei a következő 1-2 évben realizálódnak.

4.2.1.3.2 HOP Félidős Értékelés

Az értékelés célja a HOP egészének az EHA rendelet szerinti hatékonyságvizsgálata, azzal a céllal, hogy az értékelés megállapításai alapján a támogatás és a végrehajtás minőségének javítása céljából a szükséges kiigazításokra sor kerülhessen. Az értékelés a célok relevanciavizsgálatát is tartalmazza, amely során megvizsgálja, hogy a programban jelenleg feltüntetett célrendszer megfelel-e a halászati ágazat aktuális igényeinek, illetve az ágazatot körülvevő külső gazdasági-társadalmi környezet által biztosított lehetőségeknek. Az értékelés 2011 júniusában készült és az EHA rendelet szerint a HOP elfogadásától 2010. december 31.-ig terjedő időszakot elemzi. Mivel a program késve indult el és a beruházások megvalósítása időigényes, az értékelés nem tudta figyelembe venni a tényleges helyzetet, mert az nem volt elszámolásokkal lezárva és nem lehetett beszámítani a teljesítésbe. Ez egyébként jellemző minden ilyen jellegű értékelésre.

Az elmúlt évek magyarországi tapasztalatai alapján az a következtetés vonható le, hogy Magyarországon - az európai gazdaságprogramozás lényegéből következően is - a vizsgált időszakban a halászati szektor fejlesztését, szabályozását illető kérdésekben nagyfokú stabilitás volt a jellemző. A HOP alapvető céljai és intézkedései nem változtak, a végrehajtást szolgáló rendeleti keretek jól és eredményesen mozdították elő a program stratégiai céljainak időarányos teljesülését, ezzel megfelelő támaszt nyújtottak a magyar társadalomnak széleskörű horgászati, pihenési, környezetvédelmi és az egészséges táplálkozás iránt megnyilvánuló érdekei érvényesítéséhez. A kedvezményezetteknek pedig ahhoz, hogy projektjeiket, üzleti vállalkozásaikat sikeresen elindítsák, illetve fejlesszék.

A gazdasági válság az intézményrendszerrel tartott interjúk alapján kevésbé érintette a halászati ágazatot. Az MVH szerint a projektek megvalósítását nem akadályozza a gazdasági válság, amit azzal indokolt, hogy a projektek kisméretűek (és nem a halászati vállalkozások tőkeerőségeivel, vagy hitelképességével van összefüggésben). A VM szerint a hal értékesítési lehetőségek szűkültek, ami a vásárlóerő csökkenésével magyarázható.

A gazdasági élet szereplői ezt a kérdést részben máshogyan látják és a vélemény sem egységes. Egyes vállalkozások szerint a válságnak az ágazatra nem volt hatása, mások szerint igen, piacszűkülést okozott, olyan mértékben, hogy esélye van az egy főre eső halfogyasztás 4-ről 6 kg-ra való emelkedése elmaradásának.

Az értékelést alátámasztó interjúk alapján kijelenthetjük, hogy a magyar halászati ágazatban a 2007/2008-as üzem-anyagválság mélyreható változásokat nem generált. Az interjúk alapján leszögezhetjük, hogy az ágazati igények nem változtak, új ágazati igények sem jelentek meg a HOP elfogadása és a támogatások elérhetővé tétele óta, hiszen az ágazat nehézségeit olyan külső körülmények okozzák (lakosság elszegényedése, konzervatív étkezési kultúra), amelyre ágazati eszközökkel, beleértve a támogatásokat is, nem lehet hatni.

A halászati ágazat környezetének változása nem volt hatással magára az ágazatra, így a HOP célkitűzései sem érintettek. Nem vált irrelevánssá egy eredeti célkitűzés sem és nem merült fel olyan lehetséges cél, amely fontosabbá vált volna az idő előrehaladtával, a környezet változásával.

4.2.1.3.3 HOP 2012-es Éves Jelentés

A Fehér Könyv a HOP értékelése során az utolsó hivatalos értékelésre a 2012-es jelentésre támaszkodhat az aktuális helyzet értékelése során. Természetesen teszünk majd „frissebb” megállapításokat, de ezek még nem szerepelnek a hivatalos értékelésekben.

Az EHA rendelet szerinti minden tagállamnak a megelőző évről egy megadott minta szerint előrehaladási jelentést kell készítenie és megküldeni a Bizottságnak. Esetünkben az eddigi utolsó ilyen jelentés az „Éves Előrehaladási Jelentés az Európai Halászati Alapból társfinanszírozott Halászati Operatív Program 2012-ben elért eredményeiről (2013. június)” volt. Ebből a jelentésből ismertetjük az akvakultúrára és azon belül is a beruházásokra vonatkozó részt.

A 2012. évről összességében elmondható, hogy az operatív program első módosításának köszönhetően tovább folytatódott a beruházások előrehaladása az akvakultúra és a halfeldolgozás terén, valamint megkezdődött a vízi környezetvédelmi intézkedés, a Halastavi Környezetgazdálkodási Program (a továbbiakban: HKP) kifizetése a 2. prioritási tengelyen. Év végén kidolgozásra kerültek a 3. prioritási tengely megvalósításának folyamatai. A tájékoztatást és nyilvánosságot érintően több rendezvényre is sor került az ország különböző pontjain. A forrásvesztést mindkét régió sikerült elkerülni, azonban a 2011. év forrásvesztése a nem-konvergencia régió 2012-ben realizálódott. Fontos továbbá megemlíteni, hogy a halászati ágazat széleskörű bevonásával megkezdődött a hazai egyeztetés a 2014-2020-as programozási időszakról.

A 2012-ben új halastóként létrehozott vízfelület (hektár) aránya a HOP-ban kitűzött cél 5,2%-a, ami kumuláltan 18,8%, míg a felújított halastavak aránya 10,3% ami kumuláltan 33,4%-ot jelent. Az akvakultúra halastó mennyiségi adatai a hosszú építési idő miatt részarányosnak tekinthető, azonban elmaradnak a közbülső célokban megfogalmazottaktól. A tényleges beruházások, illetve építkezések csak 2010 tavaszán indultak be. Tekintettel a tógazdasági beruházások időigényére az aktivált új halastavak illetve a felújítottak csak korlátozott mértékben jelentkeztek a 2011-es és 2012-es mutatók között. A fentiek figyelembevételével végleges vélemény a programzáráskor 2015-ben mondható ki. A programban kitűzött félidős eredményhez képest az elmaradás másik részbeni magyarázata az a tény, hogy a megvalósult beruházások egy része jelentős mértékben a telepi infrastruktúra fejlesztését és a termelésbiztonság növelését jelentették, ami nem tükröződik a fizikai mutatókban, de a megbízható és magas színvonalú folyamatos termelést szolgálják. Hasonló okok miatt tapasztalható elmaradás a halfeldolgozás területén is.

4.2.1.3.4 A Wroclawban megrendezett 2. Pontykonferencia Állásfoglalása szerint a fejlesztés korlátai:

- Sok esetben az EU szakpolitikák és rendeletek közötti kölcsönhatások figyelembevételének hiánya, ami inkoherens és indokolatlanul korlátozó szabályozáshoz vezet nemzeti, illetve regionális szinten
- A vadon élő állatok okozta kártétel igen jelentős probléma az édesvízi akvakultúrában. Ezek magukban foglalják a hódok, a vidrák, gémek, de különösen a kormoránok kártételeit. Az édesvízi halgazdálkodás egyik legnagyobb problémájává vált a kormorán kártétel. A kormorán állományok a halgazdaságokban megtermelt és természetes vizekben élő halállományok jelentős részét pusztítják el, de hozzájárulnak a biodiverzitás csökkenéséhez is. A kártétel elleni védekezés, mint amilyen az állománygyérítés, illetve a riasztás –ahol ez megengedett- költséges és nem hatékony megoldás helyi szinten. Ez egyenes következménye a nem megfelelő és nem hatékony EU és nemzeti szintű intézkedéseknek, amelyek eddig nem hoztak közvetlen eredményt. Ha az Európai Unió valóban fejleszteni kívánja az édesvízi tógazdálkodást –amely szándékát a Közös Halászati Politika is kifejezi - nem hagyhatja figyelmen kívül a növekvő kormorán problémát és a tagországokkal együttműködve gyorsan és koordináltan kell fellépnie a kártétel okozta negatív hatások jelentős mértékű csökkentése érdekében.

4.2.2 SWOT elemzés

4.2.2.1 Tógazdasági haltermelés

4.2.2.1.1 Erősségek

1. Kialakult, a természeti adottságokhoz jól alkalmazkodott technológia
2. Kiemelkedő természeti érték fenntartó és teremtő képesség, természeti erőforrást megújító gazdálkodási forma
3. Kiemelkedő szerep a hazai vízgazdálkodásban a vízvisszatartás, belvíz, árvíz befogadás révén.
4. Az elterjedt alacsony intenzitású termelési technológia (agrotechnika és kemizálás szintje alacsony) jó minőségű termékeket nyújt, (pl. biohal technológia könnyen adaptálható)
5. Jól szelektált pontyfajták (jó genetikai alapok)
6. Kombinált rendszerek (pl. tavi recirkulációs rendszer, tó a tóban, stb.) kialakításának technikai lehetősége adott, komparatív előnye van a medencés (átfolyó, ill. recirkulációs rendszer) rendszerekhez viszonyítva (kisebb beruházási költségek környezeti fenntarthatóság)
7. Működő multifunkcionális modell létezik
8. Jól kvalifikált felsőfokú végzettségű munkaerő rendelkezésre állása
9. Minőségbiztosítási rendszer kidolgozottsága
10. Termelési költségek csökkentésének lehetősége

4.2.2.1.2 Gyengeségek

1. Infrastruktúra fenntartás magas költség igényű
2. A természeti értékfenntartásból fakadó bevételekiesés nincs kompenzálva
3. Magasabb áron értékesíthető (pl. ragadozók) halfajokból nincsenek szelektált fajtáink
4. Márkanévek bevezetésének hiánya
5. Az alacsony intenzitású technológia nagy beruházási költséget von maga után, egységnyi termelői kapacitásra vonatkoztatva
6. Kis innovációs hajlam a szektor szereplői részéről
7. A szűken értelmezett tógazdasági technológia évtizedek óta nem tud áttörést elérni sem minőségben, sem volumenben
8. A jelenlegi technológiában alacsony az értékesebb fajok aránya („szálkás-hal” aránya magas)
9. A főtermék (ponty) magas termelési költsége a piaci lehetőségekhez viszonyítva
10. Integrációs kapcsolatok hiánya, alacsony színvonalú termelői szerveződések
11. Minőségbiztosítási rendszer nem elterjedt
12. Középfokú képesítésű szakemberek hiánya
13. Megfelelő minőségű hazai előállítású halgyógyszerek hiánya
14. Megfelelő minőségű hazai előállítású haltakarmány hiánya
15. A telephelyen belüli és kívüli (feltárási) úthálózat alacsony színvonala

16. Az ágazat nem megfelelő fogalmi lehatárolása miatt indokolatlanul ki van zárva több támogatási forrásból
17. A kombinált (extenzív-intenzív) termelési rendszerek jogi státusza a beruházási pályázatok elbírálása során nem tisztázott
18. Alternatív energia használatának hiánya

4.2.2.1.3 Lehetőségek

1. Jó környezeti adottságok (ideértve a klimatikus, talaj és vízháztartási jellemzőket)
2. Az EU és Magyarország is jelentős nettó importőr a haltermékek piacán
3. Táplálkozási lánc alacsonyabb szintjén lévő (növényevő) fajok nagyobb részesedése az EU akvakultúra termelésében a fenntarthatóság szempontjából igényként jelenik meg a környezetvédelmi lobbiról
4. A közétkeztetésben növekvő igény az olcsó halfajokra (a tógazdasági haltermelésben a növényevők piaci lehetőségeit növelheti)

4.2.2.1.4 Fenyegtettségek

1. Költségek árbevétel szintjét meghaladó növekedése
2. Olcsó import hal (ár-érték szempontjából a vásárlók előnyben részesítik)
3. A vízgazdálkodás területén a racionalizáció elmaradása, emiatt növekvő vízdíjak, a haltermelők növekvő kiszolgáltatottsága
4. Környezetvédelmi szabályozások (csővégi szennyvíz típusú szabályozás) várható további szigorodása
5. Természetvédelmi szempontú jogi korlátozások
6. Állategészségügyi veszélyek (pl. KHV)
7. Klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás (aszály, árvizek, belvizek) gyakoriságának növekedése
8. Horgászpiac csökkenő vásárló ereje

4.2.2.2 *Precíziós haltermelés*

4.2.2.2.1 Erősségek

1. Léteznek jól kimunkált technológiák
2. A meglévő termelési infrastruktúra kapacitása a jelenlegi termelési volumennél nagyobb
3. K+F munkában jártas szakemberhálózat léte
4. A szektor szereplőire jellemző az innovatív szemlélet
5. Ágazati szervezettség

4.2.2.2.2 Gyengeségek

1. Alacsony tőkeellátottság
2. Kevés a piacépítő, bevezetett technológia
3. Iparszerű technológiák többnyire erősen környezetterhelők
4. Iparszerű termelés alacsony energetikai hatékonysága

5. Alternatív energia használatának hiánya
6. Haltápok alacsony felhasználási szintje
7. Megfelelő minőségű hazai előállítású halgyógyszerek hiánya
8. Megfelelő minőségű hazai előállítású haltakarmány hiánya

4.2.2.2.3 Lehetőségek

1. Egységes és magas színvonalú, ellenőrzött minőségű, egészséges haltermékek iránti kereslet növekedése az EU-ban és Magyarországon
2. Húliszt használat engedélyezése a haltakarmányozásban
3. Elsősorban melegvízi fajok iparszerű termeléséhez kiváló környezeti adottságok (kiváló) geotermális háttér
4. Termásvíz használat jelenlegi jogi szabályozása inkább segíti az intenzív rendszerek kialakítását (másodlagos hasznosítás)

4.2.2.2.4 Fenyegetettségek

1. Olcsó import hal (ár-érték szempontjából a vásárlók előnyben részesítik)
2. Tengeri halliszt használat korlátozása
3. Környezetvédelmi szabályozás szigorodása
4. Termelési költségek (takarmány, víz, energia) jelentős növekedése
5. A termásvíz használattal kapcsolatosan vannak jogi anomáliák

4.2.2.3 Összefoglaló értékelés

4.2.2.3.1 Erősségek

Tógazdaságaink vízrajzi adottságainak változatossága az élő környezet magas diverzitását eredményezte, így a területre a rendkívül gazdag biodiverzitás, illetve a tájképi elemek sokszínűsége jellemző. Ezen értékek fennmaradásához nagymértékben hozzájárult, hogy tógazdasági haltermelésünk környezetterhelése rendkívül alacsony szintű és a gazdálkodás évszázados szakmai tapasztalatokra alapozottan folyik.

Erőssége az ágazatnak, hogy bevezetett minőségbiztosítási rendszerek mentén folyik a haltermelés, mely magas szintű élelmiszerbiztonságot garantál a fogyasztók számára. Külön kiemelendő előny, hogy rendelkezésre állnak a víztakarékos és környezetbarát haltermelési technológiák és a minősített biohal termelés technológiai alapjai is adottak a tógazdaságokban.

4.2.2.3.2 Gyengeségek

Az ágazat egyik gyenge pontja az általános termelői infrastruktúra állapota és a technikai színvonal (földművek, műtárgyak, gépek, műszaki berendezések stb.). Az ágazatban, más mezőgazdasági ágazatokhoz képest, a termelési folyamatok csak kis részben vannak gépesítve, így a technikai hatékonyság rendkívül alacsony.

További probléma, hogy egyes tájegységekben a halgazdálkodásban dolgozók korösszetétele kedvezőtlen, magas a nyugdíj korhatár közelében lévők aránya, míg a fiatalabb

halgazdálkodók szakképzettsége, innovatív készsége hagy kívánnivalót maga után. A tógazdaságok többségében állandó jellegű probléma a vagyonsvédelem, mely jelentős plusz kapacitások lekötését igényli emberi és eszköz oldalról egyaránt.

Másik kiemelt gyengeség, hogy a magyar haltermelők jelentős része nem rendelkezik megfelelő minőségű és kapacitású haltárolókkal, ennek következtében az őszi lehalászás során értékesítési problémái adódnak, kiszolgáltatottá válik a kereskedők felé, melynek eredménye a potenciális piaci áron aluli értékesítés.

4.2.2.3.3 Fenyegtettségek

A legfontosabb fenyegetettség a fokozódó madárkártétel, mely elsősorban a létszámában bővülő kormorán jelenlétének köszönhető. Megállapítható, hogy a legnagyobb kárt nem az itt fészkelő állomány, hanem az átvonuló állomány jelenti. A másik kiemelendő veszély a Koi-herpesz vírus esetleges megjelenése a magyar tógazdaságokban, aminek a megakadályozására, ágazati összefogásra van szükség.

4.2.2.3.4 Lehetőségek

Az ágazati stratégiát megalapozó kedvező tendenciák közül kiemelendő a horgásztavak és egyéb természetes vízterek népesítéséhez szükséges halfajok növekvő kereslete, valamint a táplálkozási vonalon jelentkező egészséges életmódra való törekvés folyamatos térnyerése.

4.2.2.3.5 Következtetések

Szükség van specifikus beruházási (fejlesztési) támogatásokra, hogy azok adekvátan segítsék a fenntartható és egyben hosszabb távon is versenyképes ágazat fejlesztését azáltal, hogy előnyben részesítik az innovációt, a nagyobb hozzáadott értéket biztosító fejlesztéseket, az energia és költségtakarékosságot, a megújuló energia felhasználását, a minőségi termelést és a természeti környezet megóvását.

Az akvakultúra a környezettudatos gazdálkodás erősítésével, a környezetkímélő-környezetbarát haltermelési módszerek alkalmazásán keresztül hozzájárul a természeti értékek fennmaradásához, a környezeti állapot javulásához. Ezért e módszerek fokozottabb ösztönzése a jövőre nézve továbbra is feladat.

A piaci lehetőségek jobb kihasználása érdekében szükséges a termékpálya szereplői közötti együttműködés erősítése. Ösztönözni kell a haltermelőket az élelmiszerminőségi rendszerekben való részvételre, a közösségi előírások betartására, a termelést és értékesítést segítő információs rendszerek bevezetésére, valamint a piacon való együttes fellépésre az európai uniós szabályozásnak megfelelő halászati termelői csoportok alakításán keresztül.

A halászatban dolgozók korösszetételének javítása érdekében ösztönözni szükséges a fiatal halászok vállalkozásainak indítását, illetve a már működők termelési alapjainak a fejlesztését.

Az akvakultúra versenyképességének és fenntarthatóságának fokozása érdekében szükséges a halászok szaktudásának, innovatív gyakorlati ismereteinek bővítése. Ehhez a szaktanácsadási, tájékoztatói és üzemviteli szolgáltatások fejlesztése szükséges.

A tógazdasági és a precíziós haltermelésben a választékbővítés érdekében ösztönözni szükséges a jó piaci lehetőségekkel rendelkező és hazánkban újnak minősülő halfajok termelésbe vonását és piaci bevezetését. Ugyanakkor a meglévő magyar pontyfajták genetikai anyagának védelme nemcsak gazdasági, hanem társadalmi érdek is, mivel ez részét képezi nemzeti és kulturális örökségünknek is.

A járványt okozó halbetegségekkel szembeni megelőző intézkedéseknek és akcióknak kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani, mely különösen vonatkozik a Koi-herpesz vírus esetleges megjelenésére. Ugyan ez a vírus az emberre közvetlenül nem jelent veszélyt, de a fogyasztók többsége a humán herpesz vírusra asszociálva valószínűleg elfordulna a halfogyasztástól, így hatása arányaiban hasonló lenne a madárinfluenza által okozott baromfihús-fogyasztás csökkenéséhez.

Összegezve az akvakultúra fejlődési lehetőségét, az elsősorban a humántőke javításában, a termeléshez szükséges erőforrások minőségi (rekonstrukció) és mennyiségi megújulásában, a szerkezetátalakításában, az innovációban, valamint a minőségi termék-előállításban rejlik. Olyan, több lábon álló, diverzifikált és egyben multifunkciós halgazdaság kialakítására kell törekedni, mely nem terheli a környezetet, és amely az alacsonyabb képzettségűeknek is munkalehetőséget kínál. Külön ki kell emelni a direkt, azaz a halászati telephelyeken a közvetlen fogyasztók felé történő értékesítés szerepét („szedd magad akció”), melynek az egyik legkézenfekvőbb formája a helyi horgásztatás és az ehhez kapcsolódó halvásárlás.

4.2.3 Problémafa felállítása

A problémafa felállításának célja, hogy a felvetett problémákra lehetséges megoldást találjunk, melyeket a célrendszerben helyezünk el. A problémafa probléma elemeit kódoljuk, hogy a későbbiekben az ETHA támogatási rendszerében támogatási intézkedéseket és alintézkedéseket rendeljünk hozzájuk. Az intézkedések és alintézkedések az indoklással együtt a MAHOP-ban kerülnek feltöltésre.

4.2.3.1 A tógazdasági haltermelés problémafája

Első szintű hatás: A problémák hatására az alágazati versenyképesség romlik és a fenntarthatósági szempontok háttérbe szorulnak.

Második szintű hatás: A technológiai és környezeti jellegű fejlesztések elmaradása, ökológiai szolgáltatások háttérbe szorulása.

Harmadik szintű hatás: Tógazdasági haltermelés alacsony jövedelmezősége

Negyedik szintű hatás:

1.1. A potenciális szinthez képest alacsony színvonalú hozamok és szolgáltatások

Okai:

1.1.1. Degradálódott halastavak

1.1.1.1. Tőrekonstrukció jövedelmekhez képest túl magas költsége

1.1.2. Előregedett, nem kellően képzett munkaerő

1.1.2.1. Túlzottan alacsony munkabérek

- 1.1.3. Alacsony műszaki színvonalú termelési infrastruktúra
  - 1.1.3.1. Alacsony innovatív készség
  - 1.1.3.2. Konzervatív technológiai szemlélet
  - 1.1.3.3. Kutatás és gyakorlat kapcsolatának nem megfelelő volta
  - 1.1.3.4. K+F alulfinanszírozottsága
- 1.1.4. Magas kallódás
  - 1.1.4.1. Kormoránpopuláció növekedése
    - 1.1.4.1.1. Természetvédelmi korlátozások Európa szerte
    - 1.1.4.2. Jelentős mértékű hallopás
      - 1.1.4.2.1. Enyhe szankcionálás
- 1.1.5. Informatikai logisztikai rendszerek fejletlensége
- 1.1.6. A rekreációs igények kiszolgálásának általánosan alacsony színvonala

1.2. Értékesítési problémák

Okai:

- 1.2.1. Vertikális és horizontális integráció alacsony szintje
  - 1.2.1.1. Alacsony fokú termelői szerveződés
    - 1.2.1.1.1. Nem megfelelő együttműködési készség
  - 1.2.2. Primer halfeldolgozók regionális hiánya
  - 1.2.3. Szegényes halfajszortiment
    - 1.2.3.1. Nem kellően diverzifikált gazdaságok
  - 1.2.4. Relatív alacsony pontyár
    - 1.2.4.1. Normatív HKP támogatások

1.3. Relatív magas termelési költségek

Okai:

- 1.3.1. Jelentős kompenzálatlan madárkár
- 1.3.2. Relatív magas gabonaárak
- 1.3.3. Export piacok túlzott távolsága miatt magas szállítási költségek
  - 1.3.3.1. Élőhalszállítás magas logisztikai költsége
- 1.3.4. Mezőgazdasági támogatásokból való kizártság
- 1.3.5. Nincs közös platformon szervezett input beszerzés
- 1.3.6. Konkurensainkhoz képest magas vízgazdálkodási költségek
  - 1.3.6.1. Monopolizált vízszolgáltatók

4.2.3.2 Precíziós haltermelés

Első szintű hatás: EU-n kívülről származó import előretörése, versenyhátrány.

Második szintű hatás: Innovatív fejlesztések elmaradása, a versenyképességünk csökkenése.

Harmadik szintű hatás: Intenzív üzemi precíziós haltermelés lassú fejlődése

Negyedik szintű hatás:

2.1. A speciális technológiai ismeretek hiánya a hazai haltermelői körökben

Okai:

- 2.1.1. Nemzetközi tapasztalatok hiánya
  - 2.1.1.1. Nyelvi problémák
- 2.1.2. Nincs megfelelően működő szaktanácsadási rendszer
- 2.1.3. Alacsony innovációs készség
  - 2.1.3.1. Konzervatív technológiai szemlélet
    - 2.1.3.1.1. Kutatás és gyakorlat kapcsolatának nem megfelelő volta
    - 2.1.3.2. K+F alulfinanszírozottsága

2.2. Hiányzó új, választékbővítő halfajok

Okai:

- 2.2.1. Nem megfelelő ivadékellátás
  - 2.2.1.1. Kiforratlan szaporítás technológia
    - 2.2.1.1.1. Ismeretlen vagy nem kellően feltárt szaporodásbiológia
  - 2.2.2. Kiforratlan tartás- és takarmányozás technológia
    - 2.2.2.1. Faj és korcsoport specifikus teljes értékű haltápok hiánya
      - 2.2.2.1.1. Egyes halfajok környezeti igényei nem kellően ismertek

2.3. Értékesítési problémák

Okai:

- 2.3.1. Mellékíz problémák
- 2.3.2. Vertikális és horizontális integráció alacsony szintje
  - 2.3.2.1. Alacsony fokú termelői szerveződés
    - 2.3.2.1.1. Nem megfelelő együttműködési készség
  - 2.3.3. Primer halfeldolgozók regionális hiánya
  - 2.3.4. Potenciálshoz képest szegényes halfaj szortiment
    - 2.3.4.1. Nem kellően diverzifikált gazdaságok
  - 2.3.5. Túl kicsi termelt volumen az EU nagy piacain való megjelenéshez

2.4. Relatív magas termelési költségek

Okai:

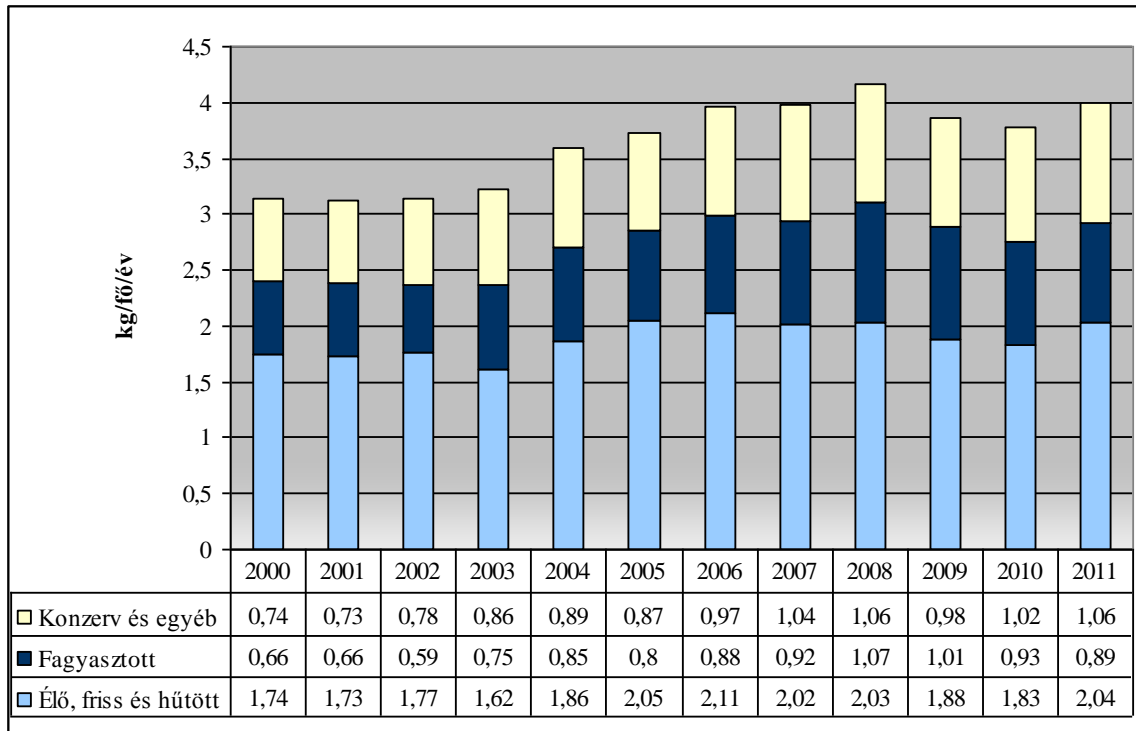
- 2.4.1. Relatív magas energetikai ráfordítások és környezetvédelmi költségek
- 2.4.2. Magas takarmány árak
  - 2.4.2.1. Magas halliszt árak
  - 2.4.2.2. Húsliszt tilalma
  - 2.4.2.3. Magas szójaárak
- 2.4.3. Exportpiacok túlzott távolsága miatti magas szállítási költségek
- 2.4.4. Nincs közös platformon szervezett input beszerzés
  - 2.4.4.1. Informatikai, logisztikai rendszerek fejletlensége

2.4.5. A konkurenciához képest magas vízgazdálkodási költségek

2.4.5.1. Felszín alatti vizek használata rendezetlen

4.2.4 A jövőkép megfogalmazása

Magyarország halfogyasztása termékcsoportonként (2000-2011)

A jövőkép felvázolása során nem hagyatkozhatunk csak az akvakultúrára, mert a halgazdálkodási ágazat fejlődési elképzeléseit komplexen kell szemlélünk, figyelembe véve az innovációt, a technológiai kutatásokat, a képzési és marketing tevékenységet és a vidékfejlesztési, valamint a rekreációs igényeket is. Mint a korábbiakban az értékelések során említettük a fő célkitűzések egy hosszú távú stratégia mentén valósulnak meg. Ugyanakkor el kell fogadni, hogy a jövőképet nagyon sok tényező befolyásolja és orientálja. Az európai uniós társfinanszírozási szerep miatt a támogatási lehetőségeket be kell építeni a jövőképbe. Mindenekelőtt igazodni kell a KHP alapvetéseihez és az ezt szabályzó közösségi jogszabályokhoz. A jövőkép alakítása során messzemenőkéig figyelembe kell venni a hazai sajátságokat is. Nem ismert, hogy a gazdasági válság a közel és közép jövőben hogyan fog hatni a vásárló erőre és az értékesítési termékszerkezetre. Nem ismert, hogy a tengeri halászat korlátozásai milyen mértékű akvakultúra fejlődést fognak eredményezni – lesz-e lehetőségünk a meglévő halfajaink és a termelésbe belépő új fajok növekvő exportjával javítani az ágazat árbevételét. Nem ismert, hogy az intenzív marketing tevékenységünk mekkora lakossági halfogyasztás növekedést fog eredményezni. Nem ismert, hogy a rekreációs tevékenységek, és ezen belül elsősorban a horgászat milyen telepítési faj szortiment és mennyiségi változást fognak generálni.

Mindezen bizonytalansági tényezők ellenére az NHST alapján megkíséreljük felvázolni a halgazdálkodásunk küldetés nyilatkozatát és jövőképét.

4.2.4.1 A magyar halgazdálkodás küldetés nyilatkozata

A halgazdálkodás, kiemelten a Magyarországon meghatározó tógazdasági haltermelés, a mezőgazdaság, a környezet- és természetvédelem, valamint a vidékfejlesztés szorosan egymásra utalt területek, mindamelltt, hogy a vidéki térség és benne a halastó a termelés színhelye és egyben biológiai és társadalmi életter is.

Magyarországon a tógazdasági haltermelés a mezőgazdaság sajátos szereplője, mivel egyaránt magán viseli az állattenyésztési és a növénytermesztési ágazatok sajátosságait, mindamelltt hogy jelentős a környezet- és természetvédelmi valamint a szocio-ökonómiai meghatározottsága is. Ezen körülmények miatt az ágazat küldetése összetett, melyet a következők szerint fogaltunk össze:

A változó társadalmi és gazdasági környezetben a természeti értékek, különösen a vizes élőhelyek fenntartása, fejlesztése és a halászati hagyományok megőrzése, valamint az ágazat rendeltetésének való megfelelés, melyek:

- ***gazdasági, azaz termelési funkció (termelés),***
- ***természeti- és környezeti állapot megóvása és javítása (természetvédelem),***
- ***jóléti funkció, azaz a pihenés és kikapcsolódás szolgálata (turizmus, rekreáció)***
- ***az egészséges táplálkozásra való nevelés, a halfogyasztás növelése érdekében.***

A fenntartható tógazdasági haltermelés legfontosabb kritériuma az, hogy alábbi feladatait úgy lássa el, a változó gazdasági, társadalmi és természeti környezetben, hogy a működéséhez szükséges erőforrások hosszútávon fennmaradjanak és a környezeti értékekre figyelemmel legyenek (az elővigyázatosság elve). A magyar halgazdálkodás specifikus feladatai az alábbiak:

- a környezetileg, gazdaságilag és társadalmilag fenntartható termelés,
- munka és megélhetési lehetőség biztosítása a vidéki térségekben,
- a hazai fogyasztói és export igények kielégítése biztonságos és nagy választék bőséggű élelmiszerrel,
- hozzájárulás a vizes élőhelyek és a biodiverzitás fenntartásához,
- horgász-rekreációs igények kielégítésében való részvétel.

A fenntarthatóságot a környezetvédelem, a természetvédelem és a bővített újratermelés területén szükséges értelmezni. Ennek megfelelően az ágazatnak meg kell felelnie a fenntarthatóság követelményeinek, azaz legyen jövedelmező és finanszírozható, társadalmilag elfogadott és környezet, illetve erőforrás kímélő. Az ágazatnak a tógazdasági és felszíni vízi környezet természeti értékeivel gazdálkodnia szükséges és azokat óvnia kell, mindamelltt, hogy termelő a tevékenységet, mint az elsődleges tevékenységet is folytatnia kell. Ezeken túlmenően járuljon hozzá a vízi erőforrások ésszerű hasznosításához.

A tógazdaságok, mint vizes élőhelyek területén fellelhető gazdag növény-, emlős-, hüllő-, kétélű és madárfauna, valamint a vonuló madárfajok sokasága egyedülálló természeti

értéket jelent Magyarországnak és Európának, és ennek a változatos élővilágnak a fenntartása mindenképpen ösztársadalmi érdek.

A gazdasági funkciót a tógazdasági és precíziós haltermelés, a halfeldolgozás, a természetesvízi halászat, a kereskedelem és a halászati szolgáltatások területén értelmezzük. A magyar halászatban és haltermelésben dolgozók feladata a fogyasztók egészséges és biztonságos ételmiszerrel történő ellátása, így kiemelkedő fontosságú az elsősorban hazai és ezen túlmenően az export ételmezési célú árualap biztosítása. Ennek az árualapnak biztonságosnak és nyomon-követhetőnek kell lennie a termelőtől a fogyasztóig („tótól a tányérig” koncepció).

A tógazdasági haltermelés legfontosabb jóléti vonatkozása, hogy feleljen meg a társadalom vízhez, illetve halhoz kapcsolódó szabadidős elvárásainak. Mindezek közül kiemelkedik a horgászat, mint a szabadidő aktív eltöltésének egyik közkedvelt módja. A tógazdasági haltermelés a horgászatot a vonatkozó törvény előírásainak betartása mellett a megfogható hal (faj, méret stb.) biztosításával és kulturált horgászati lehetőségek nyújtásával szolgálja. A tógazdasági haltermelésnek jelentős szerep jut a horgászattal hasznosított vizek, és különösen a nagy halmennyiséget igénylő vízhasznosító horgászszervezetek halellátásában.

Ágazati szinten fel kell készülni a vízszennyezések okozta halpusztulások rehabilitációjára, és elő kell segítenie a vizes élőhelyek, illetve a biodiverzitás fenntartását és fejlesztését.

A magyar halgazdálkodás szereplői jelentős szerepet tudnak vállalni a környezettudatos fogyasztói szemlélet kialakításában is, mely fontos társadalmi jelentőséggel bír. Bizonyított tény, hogy a környezettudatos fogyasztó egyben jobban ügyel a saját és családja egészségére is, mely az egészséges táplálkozásban is megmutatkozik. Ezáltal közvetve növekedhet a halfogyasztás is ebben a fogyasztói szegmensben.

Külön kiemelendő, hogy a tógazdasági tevékenység szinte kizárólag a vidéki térségekben, gyakran leszakadó és halmozottan hátrányos helyzetű térségekben valósul meg, ahol sok esetben szinte ez az egyetlen munkaalkalom az ott élő lakosságnak. A halászati és a haltermelési ágazat biztonságos és kiszámítható munkahelyek teremtésével ismeri el a helyi társadalomban játszott felelős szerepét.

A hazai tógazdaságok többsége jelenleg nem felel meg mindegyik funkciónak, de a jövőben várhatóan növekedni fog azon gazdaságok száma, amelyek a multi funkcionalitás teljes kihasználására törekednek a vállalkozás szintjén. A multi funkciós halgazdálkodás szerint a termelésen túlmenően kiemelt szereppel bír az ételmezésbiztonság, a kultúrtáj ápolása, a társadalmi és biológiai élettér megőrzése, az ökológiai és műszaki infrastruktúra fenntartása, ökológiai stabilitás, népességmegtartás és munkaerő kiegyenlítés, a vendégfogadás és idegenforgalom alapjainak biztosítása valamint a halászati értékek és akvakultúra hagyományok ápolása. Mivel a halászat, a haltermelés és a halfeldolgozás egyre nagyobb jelentőséggel bíró tevékenység, az ágazatnak fel kell vállalnia az ebből adódó társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi kötelezettségeket.

A komoly fejlődés előtt álló precíziós haltermelés szintén szerepet kap a halgazdálkodási ágazat feladatainak végrehajtásában. A magasabb értéket képviselő halfajok előállításával bővíti a halválasztékot. Elmaradt térségekbe telepítve munkahelyeket hoz létre és hozzájárul a vidék felzárkóztatásához.

A rekreációs igények kielégítése mellett a természetesvízi halászat fenntartása is mindenképpen indokolt Magyarországon. Ezt az Európában is egyedülálló halászati kultúrára és hagyományokra alapozva, de természetesen a kor igényeinek megfelelő módon kell megtenni. A természetesvízi halászatnak a vízi ökoszisztémák természeti erőforrás-gazdálkodásában kiemelkedő szerepe volt és van, amely sajátosságai, és kultúrája alapján képes az adott ökoszisztémába ágyazottan, rendszerszemléletű – ún. „bölcs használat” – működéssé.

4.2.4.2 A halgazdálkodás jövőképe

A magyar halgazdálkodási ágazat jövőképe szerint, az elkövetkező időszakban ez az ágazat folyamatosan fejlődni fog és megújul, növekedni fog a vizes élőhelyek területe és fajgazdagsága.

Megvalósul a korszerű és egyben környezetbarát termelési módszerek széleskörű használata. Egyre gyakrabban alkalmazzák a megújuló és alternatív energiaforrásokat (szél, nap, energianövények, stb.) a fosszilis energiahordozók kiváltására, illetve az ágazat energia igényének kielégítésére.

Az ágazatban kialakul, és hatékonyan működik a vertikális integráció a termelői szerveződésekre (termelői csoportok, termelői szervezetek, CLLD, REL) alapozva. Ez az önszerveződés kiszámítható és ellenőrzött piacot jelent az ágazati szereplők részére, így az ágazat versenyképes azon európai uniós országokkal szemben, ahol szintén meghatározó a tógazdaságokra alapozott pontyfélék termelése.

A hazai húsfogyasztási szerkezetben a halhús relatív részesedése növekszik, mind több fogyasztó számára elérhetőek a feldolgozott, nagy hozzáadott értékű, egészséges, biztonságos és egyben ízletes haltermékek, melyek között megtalálhatóak az ökológiai gazdálkodásból származó biotermékek és az egészségvédő hatású funkcionális halhús alapú élelmiszerek is. A haltermékek egyik reprezentatív és mennyiségileg jelentős megjelenési helye a közétkeztetés, ahol annak szerepe látványosan növekedni fog. A halfogyasztásra nevelés egyik legfontosabb színtere a gyermekélelmiszer.

A horgászlétszám fenntartása mellett javul és bővül a horgászati kínálat, a természetes vizek tehermentesítése érdekében egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a rekreációs célú mesterséges horgász tavak. Napjainkban a horgászlétszám mintegy 320 ezer fő, amely a magyar lakosság mintegy 3,2%-a, de kiterjesztve családi szintre, kijelenthetjük, hogy a rekreáció ezen típusában az ország lakosságának mintegy 10%-a érintett - Ennek eredményeképpen egyre több ember tölti szabad idejét a vízparti környezetben. A természetes vizekbe történő halkihelyezés bővül, és a kihelyezett állomány szerkezet a környezeti adottságnak megfelelő.

A természetes vizek halállományának fenntartását és fejlesztését már meghatározóan a horgászbevételekből finanszírozzák a hasznosítók. A horgászható vizek halasítási igénye magyar tógazdasági termelésből kerül kielégítésre. A horgászat, illetve a horgászturizmus szerepe a vidékfejlesztésben felértékelődik.

Az oktatás megfelelő létszámú és képzettségű (közép- és felsőfokú) szakembert biztosít az ágazati vertikum számára. A kutatás-fejlesztés finanszírozási gondja megoldódik, az új alkalmazott kutatási eredmények gyorsan bevezetésre kerülnek a mindennapi gazdálkodási gyakorlatba is. Az oktató-kutató szféra folyamatos kapcsolatot ápol a termeléssel, megvalósul a viszonyossági alapokon nyugvó szaktanácsadási rendszer, mely számára naprakész és megbízható adatok állnak rendelkezésre a szektor vonatkozásában. Egészében véve javul az ágazat társadalmi elismertsége.

Az ágazati termékpálya mentén megvalósul az esélyegyenlőség, mind a foglalkoztatottak, mind a vállalkozások kapcsán, vagyis sem munkavállalók, sem a kis és mikro-vállalkozások nem szenvednek jelentős versenyhátrányt.

4.2.4.3 Jövőkép egyeztetés

A szakmai szervezetekkel történt jövőkép egyeztetéssel párhuzamosan és azzal részben átfedve elvégeztük az OIB Halgazdálkodási Munkacsoportján belül a jövőkép workshopot. A beérkezett vélemények gyakorlatilag egybeesnek az előző két pontban megfogalmazottakkal.

4.2.4.3.1 1. Jövőkép

- Az akvakultúra a világ állattenyésztésen alapuló élelmiszertermelésének leggyorsabban növekvő ágazata. A tengeri túlhalászás következményeként az egészséges élelmiszer (halhús) fogyasztást egyre inkább csak az akvakultúrás haltermelés elégítheti ki. A nemzetélelmelésben előkelőhelyet fog képviselni az ágazat.
- Remélhetően több helyen, vidéken is hozzá lehet majd jutni a friss halhoz, és nem kell ezért a hiper-szuper marketek halas standjait felkeresni, hogy halat vásárolhasson az ember. Esetlegesen mozgó halárusok is járhatják a vidéket, úgy mint pl. "Family Frost, Etyek tej".
- Nagy fejlődésen megy keresztül 2023-ra az akvakultúra. Termelékeny és víztakarékos környezetbarát akvakultúra rendszereket alakítanak ki, illetve alakítják át a termelők a meglévő tavaikat. (jellemzően visszaforgatják a vizet, „tó a tóban rendszer” elterjedt lesz)
- A hazai haltermelők felismerik a jelentőségét és szorgalmazzák a haltermelés mellett a rekreációs és turizmus szolgáltatások jelenlétét, amely többletbevételt eredményez nekik, illetve a több lábbon állás biztosítja a termelők megélhetését, és növeli a foglalkoztatottságot is.
- Az állam támogatja a halastavakon történő szakmai gyakorlatokat, oktatást, kutatást, fejlesztést. A diákok, kutatók élesben a természetben végezhetik tanulmányaikat.

- Előtérbe kerül a biodiverzitás gazdagítása, egyre több víziélőhelyet hoznak létre, és mint egy „vízi állatkertet” látogatni is lehet kultúra-programként, az országban több helyen.

4.2.4.3.2 2. Jövőkép

- Tóban történő ketreces vagy más lehatárolású rendszerben intenzív – harcsa, ponty, tilápia, stb. termelés.
- Lapátorru – tavi tok termelés felfuttatása - hús, illetve kaviártermelésre - tógazdasági, speciális polikultúrában.
- Horgász-célú őshonos haltermelés
- Széles kárász, keszegfélék, I-II. ny. ragadozók nagy tömegű termelése tógazdasági körülmények között.

4.2.4.3.3 3. Jövőkép

- Víztakarékos, javarészt megújuló energiát használó zárt rendszerű technológiák általános alkalmazása
- Gyors fejlődésű, jó minőségű halhúst produkáló fajok/fajták nevelése a közvetlen emberi fogyasztás számára
- A természetesvízi hasznosítás telepítési igényeit maradéktalanul kielégítő hal-előállítás (mind fajra, mind korosztályra, mind mennyiségre értve)
- Zárt és nyílt összetett akvakultúra-rendszerek optimális kombinációja a környezetterhelés és a víztisztítás energia- és anyagigényének csökkentésére
- Ökoszisztéma-szolgáltatásuk miatt is fenntartandó nyílt rendszerek rentábilisan üzemeltethetőségének biztosítása (kompenzáció, kereskedelmi vagy járulékkedvezmény, támogatás stb.)

4.2.4.3.4 4. Jövőkép

- Az elkövetkezendő időszakban várhatóan még szélsőségesebb éghajlati tényezők miatt hazánk vízellátásában is nagy ingadozások lesznek (téli-tavaszi többletvizek és a nyári rendkívül vízhiányos időszak). Ehhez az akvakultúra, de még a halászati ágazatnak is mindenképpen igazodnia szükséges. A többletvizek visszatartására több lehetőség is kínálkozik: halastavakban, tározókban víz visszatartás, mezőgazdaság számára értéktelen területek időszakos elárasztásával történő árhullám mérséklés stb. Aszályos időszakban víztakarékos megoldások alkalmazásával a tógazdaságokban is mérséklődhetnek a vízhiány okozta károk (vízforgatás tisztítás mellett).
- A halastóként nyilvántartott, felhagyott területek termelésbe vonásával jelentősen megnőhet a haltermelésre alkalmas területek nagysága, új, esetleg más szempontból is értékes területek bevonása nélkül. A hazánkba érkező vizek minél hatékonyabb megtartása mellett remélhetőleg előtérbe kerül őshonos halfajaink egyre nagyobb arányú termelése, szaporítása, élővízi visszatelepítése (kecsege, keszegfélék). Az Állami Haltelepítési Program igényeknek megfelelő átalakításával és újraindításával természetes vizeink állományainak megerősítése is

megcélozható. Őshonos fajaink mellett előtérbe kerülnek azok az idegen fajok is, melyek víztakarékos intenzív rendszerben gazdaságosan termelhetők (példákat keresni!). Nagy értékű ragadozó halaink termelési volumenének emelkedése is várható, a természeteshez közeli szaporítási, tartási technológiák mellett egyre nagyobb teret nyer a precíziós technológiák alkalmazása (indukált szaporítás, tápos nevelés).

- Az egyre terjedőben lévő recirkulációs termelő egységek költséghatékony megtervezése, építése mindenképpen előnyt jelent a jelenleg jelentős forrásokat igénylő beruházásokkal szemben. Korábban kidolgozott magyar tervek korszerűsített változata alapján magyar szakemberek (gépész, építész és technológus tervező) alkalmazásával jelentős megtakarításokra tehetnek szert a vállalkozások. Jelenleg ezeken a területeken jártas szakemberek többsége már nyugdíjas korú, ezért a szakemberképzéshez mindenképpen szükséges a megfelelő oktatási háttér megteremtése is.
- Kiszélesedő „hal palettánk” egyben magával hozhatja rég elfeledett és új haltermékek megjelenését is a piacon. A vásárlók igényeihez igazodó kereskedelmi rendszerek kiépülésével több (hazai) hal juthat el a fogyasztókhoz (mozgó halboltok, internetes rendelés-házhozszállítás).

4.2.4.3.5 5. Jövőkép

- Az akvakultúra ágazat jövőkép kidolgozásához, környezetvédelmi/vízvédelmi szempontból az lenne a legfontosabb, hogy az ágazat csökkenő környezeti terhelés mellett működjön. Ez a termelési volumen megtartása-növelése mellett leginkább technológiafejlesztéssel, a high-tech felé történő elmozdulással valósítható meg. Fontos lenne a tápanyag-adagolás optimalizálása (sztöchiometrikus mérések alapján szükséges arányokban, a feleslegek elkerülése, az adagolás időzítése a megfelelő vegetációs periódusban), figyelembe véve esetleg a tápvíz minőségét és mennyiségét az adott periódusban, hőmérsékletet, benapozást. Az optimalizáláshoz nyilván szükség lenne a rendszeres vízminőségi mérésre. A vízhasználatnál, amit lehet, használjanak újra és ne eresszék el. Ha eleresztik, akkor pihentessék, hogy tisztuljon, mielőtt a befogadóba bekerül.
- Emellett figyelemmel kellene lenni az invazív fajokra, különösen a tájidegen trópusi/szubtrópusi vízi makrofiták jöhetnek szóba, amelyet természetnek és használnak az akvakultúrákban. Többször előfordult már, hogy élővizetekbe való kijutásuk után, megfelelő körülményeket találva elszaporodtak és kiszorították az élőhelyre jellemző természetes fajokat, megváltoztatták a vízi flóra összetételét.

4.2.4.3.6 6. Jövőkép

A 2014-2020-as tervezési évekre elnyert EU-s pénzeket az ágazaton belül olyan sikeresen és célzottan sikerült felhasználni, hogy több nagy, csak halfeldolgozással foglalkozó, nagy kapacitással bíró üzem létesült. Hazánk akvakultúrák termelésének döntő hányada már itt kerül feldolgozásra olyan fogyasztó barát módon, hogy a kínált termékek szinte teljesen kiszorították a gyenge minőségű, importból származó halászati termékeket. Reneszánszát éli a

busa termelés, amely a közétkeztetésben játszik nagy szerepet, a belőle készült ételek heti rendszerességgel megjelennek az iskolákon, óvodákon kívül az üzemi konyhákon, menzákon is. A fentieknek köszönhetően a hazai halhús fogyasztás közel 10kg/fő/év.

4.2.4.3.7 7. Jövőkép

- A halgazdálkodási tevékenység – főként a halastavi termelés - jogszerű végzéséhez szükséges dokumentumok kiállításakor a hatóságok egységes, pontos nomenklatúrát kell, hogy alkalmazzanak. Ennek alapján a termelő egységet egyértelműen el kell különíteni mindazon létesítményektől, melyek funkciója, hasznosítása, kialakulása vagy kialakítása folytán alkalmatlan az üzemszerű, hozamorientált célok megvalósítására. A hatósági eljárásokat e tekintetben harmonizálni szükséges a támogatási rendszerekkel. (bizonyára 2023-ra már így lesz)
- A támogatási rendszereket kezelő informatikai eszközöknek alkalmasnak kell lenniük az elektronikus kérelmek kezelésére, csökkentve az adminisztratív terheket mind a kedvezményezett, mind a hivatalok oldalán. Ennek kialakítása nemcsak az igénylést teszi egyszerűbbé, de az adminisztratív ellenőrzést végző szervek munkáját is segíti.
- Az egy főre jutó fogyasztás emelkedését lehet elérni azon halfeldolgozók kiemelt támogatásával, melyek számlával igazoltan termékeik nagyobb részét a közétkeztetés számára értékesítik.

4.2.4.4 Összegzés

A 4.1.1.2 „A kapcsolódó stratégiai dokumentum környezet” pontnál megfogalmazott EATiP jövőkép kijelöli a 2030-as európai akvakultúra célokat. A fentiekben megfogalmazott magyar jövőkép szervesen illeszkedik ehhez a jövőképhez és stratégiához és céljai elérése esetén hozzájárul annak megvalósulásához. Az Európára megfogalmazott jövőkép és benne annak részeként a magyar jövőkép része lesz annak a folyamatnak, amely a fenntarthatóságot szolgálja a Föld megújuló és megújított halállományát biztosítja.

4.3 Magyarország kilenc évre szóló halgazdálkodási stratégiájának kialakítása

Mint azt az előzőekben már bemutattuk - jelen Fehér Könyv a Nemzeti Akvakultúra Stratégia megalapozó dokumentumaként a teljesebb érthetőség kedvéért esetenként szélesebb kitekintést kell, hogy bemutasson. Így járunk el a stratégia bemutatásakor is. Felvetődik a kérdés, hogy miért pont kilenc év időtávot választottunk. Az értékelések során célszerű a stratégiákat az uniós programozási időszakokkal szinkronban megállapítani. Esetünkben ez az időszak a 2014-2020-as hétéves időszak. Mivel az n+2 szabály miatt ez gyakorlatilag kilenc évet jelent mi is erre az időszakra eső kilencéves időszakot választottuk a stratégia időtávjának. Megjegyezzük, hogy a NAS-ra is ez az időtáv vonatkozik.

4.3.1 Előzmények

Az elmúlt években számos halászatot és haltermelést érintő stratégia született, amelyek ugyan kiválóan összefoglalták a halgazdálkodási ágazat egyes részterületeinek lehetséges fejlődési irányait, de nem született még az ágazat minden szegmensét és tevékenységi területét felölelő stratégia és cselekvési terv. A jelenleg elfogadott stratégiák a következők:

- Magyar Halgazdálkodási Technológiafejlesztési Platform megvalósíthatósági Tanulmány és Stratégiai Kutatási Terv: A kutatás-fejlesztés és az innováció aktuális feladatait elsősorban a haltermelési szektorra határozza meg.
- FVM Halászati és Akvakultúra K+F+I stratégia: A minisztériumi felkérésre született tanulmány szintén a kutatási feladatokat taglalja.
- Magyarország Nemzeti Halászati Stratégiai Terv (NHST) és az erre alapuló Halászati Operatív Program: Az Európai Halászati Alap tervezési dokumentumai jelenleg a legátfogóbb stratégia és cselekvési terv, amikből viszont hiányzik a horgászat kérdésköre, mivel ez a terület nem tartozik az Alap által támogatott tevékenységek közé.

Az alábbiakban a fentebb ismertetett stratégiák főbb pontjait összefoglalva, illetve azokat kiegészítve áttekintést adunk az ágazat tervezett fejlesztési irányairól. Ezeket a fejlesztési irányokat egy, a haltermelést, halfeldolgozást, halászatot és horgászatot is magában foglaló részletes ágazati stratégiai tervben és az arra épülő cselekvési programban is szeretnénk megfogalmazni, amely kiegészítése lehetne a MAHOP-nak és a VM tervezett nemzeti agrár, vidékfejlesztési és környezetvédelmi stratégiájához.

Az elkészítendő részletes stratégia célkitűzése: A lehetőségek és adottságok megfelelő kihasználásával Magyarország sokkal jelentősebb szerepet játszhat Európa halászati termékeinek piacán mint jelenlegi pozíciója. Ezzel olyan élelmiszertermelő ágazat fejlődne hazánkban, ami jelentős élmunkát igényel a vidéki térségekben és jelentős közvetett gazdasági és környezetvédelmi hatása van. Hasonlóan kiaknázatlanok a természetes vizeinkben rejlő horgászturisztikai és halászati lehetőségek, amelyek hatékonyabb működtetésével ugyancsak fejleszthető lenne a vidéki térségek gazdasági élete.

4.3.2 Magyarország halászatának és akvakultúrájának lehetőségei

1. Az EU éves akvakultúra termelése 1,2 millió tonna, ami a halászati termékek piacának 20% a (6,4 millió tonna összes termelés) mennyiség tekintetében és ugyanennyi tenyésztett halterméket importál, jelentős részben norvég (chilei) lazacot és vietnámi pangásius harcsát. Az EU összes belső piaci igénye 10 millió tonna hal körül van, ami tekintve a tengeri fogások csökkenését és a harmadik országok termelési korlátait, szükségessé teszi az EU akvakultúrájának fejlesztését.
2. A magyar halfogyasztás jelenleg 4,4 kg/év míg az EU átlag 22 kg körül van (Ausztria 13,5 kg, Csehország 9,6 kg, Szlovákia 8,1 kg). Ha már a szlovákiai átlagot sikerülne elérnünk, az a jelenlegi arányokkal számolva mintegy évi 20 ezer tonnás friss haltermék fogyasztás növekedést jelentene. Megjegyezzük, hogy ez

igen komoly halastó és precíziós rendszerépítési igénnyel járna egy igen komoly hozamnövelő innovatív fejlesztési igény mellett.

3. A Vásárhelyi Terv I. ütemének megvalósulásával olyan fokgazdálkodás alakítható ki, ami nagyságrendileg növelheti meg a Tisza és mellékfolyóinak halbiomassza mennyiségét.

4.3.3 Magyarország halászatának és haltermelésének kitörési pontjai a lehetőségek kihasználásához

4.3.3.1 Termelés és technológiafejlesztés, természetvédelem

4.3.3.1.1 Tartalékok és a költségcsökkentés lehetőségei a tógazdasági haltermelésben

A jelenlegi tógazdasági technológiában még vannak tartalékok a költségcsökkentés, a termelés növelés és a termék minőség javításának terén. A jelenlegi tógazdasági területen, részleges technológia váltással Magyarország képes lenne megkészserezni jelenlegi mintegy 10 ezer tonnás étkezési ponty termelését, de az új innovatív technológiák alkalmazásával a költségek csökkentése és a minőség javítása is elérhető. A technológia fejlesztés főbb irányai a következők:

- Az extenzív technológia fejlesztése a természetes hozam növelésével és a természetvédelmi előírásoknak megfelelő technológiai fejlesztésekkel. Ezen technológiai fejlesztések fő célja a tavak üledékében felhalmozódott tápanyag készlet hasznosítása új öko- és biotechnikai eljárásokkal (effektív mikroorganizmusok, iszaplevegőztetés stb.) a magasabb természetes hozam érdekében, illetve olyan technológiák kialakítása, amelyeknél a természetvédelmi korlátozások, elsősorban a madarak okozta károk kisebb termelőkiesést okoznak.
- A tógazdaságokon belül, intenzív termelő egységek létrehozása tavi recirkulációs vagy tó a tóban technológiára építve. Itt a fejlesztendő technológiák lényege, hogy az intenzíven takarmányozott és népesített kis tavak, vagy medencék vizét az extenzív technológiával termelő tavak tisztítják, és ezekből forgatják vissza az intenzív részre. Így a az intenzív táppal bevitt tápanyagok a tisztító tóban is hasznosulnak és rendszer az éves feltöltési vízigényen túl nem használ fel vizet.
- Ezek az új termelési módok és köztes megoldásaik alapvetően alakítják át a hagyományos tógazdasági technológia teljes vertikumát, így a halszaporítás és az ivadéknövelés jelenlegi műszaki, technológiai megoldásait is. Az új technológiák, megfelelő kutatási háttérrel utat nyithatnak a halastavakon termelt halfajok jelenlegi arányoktól eltérő népesítésének és a ragadozó halak halastavi termelése is növelhető.

4.3.3.1.2 Precíziós haltermelés

Az általános technológiai fejlődés legközvetlenebbül az intenzív haltermelés területén érezteti hatását a világban. Ma már olyan műszaki és biológiai megoldások állnak rendelkezésre (ózon kezelés, biológiai szűrők, alacsony energia költségű vízforgatás stb.), amelyek eddig nem, vagy csak nagy költséggel termelhető fajok termelésbe vonását is lehetővé teszik. Bár napjainkban az intenzív haltermelés még a pisztráng esetében is egyre inkább a zárt,

recirkulációs rendszerekbe tevődik át, amelyek gyakorlatilag bárhol létesíthetőek, hazánk az intenzív termeléshez is kiváló adottságokkal rendelkezik. Egyik ilyen erőforrásunk a geotermikus vizek és hulladék hő források másodlagos hasznosítása, amelyek a részben a haltermelés vízigényét, részben pedig annak hőigényét fedezik. Nem elhanyagolható az a jelentős know-how sem amely a haltermelésről a magyar szakemberek rendelkezésére áll és az intenzív rendszerek működtetéséhez elengedhetetlenül szükséges. Különösen fontos lehet, a halszaporítás területén rendelkezésre álló hazai tudásbázis, mivel számos olyan intenzíven nevelhető halfaj van, melyek jelenleg problémás ivadék ellátásának biztosítása jelentős export bevétele lehet a hazai termelőknek (barramundi, süllő, stb.) Ezen erőforrások kihasználásával már a közeli jövőben megvalósítható hazánkban új, akár tengeri fajok termelése is, de még nagyobb jelentőségű lehet a hazai, értékes halfajok (csuka, süllő) tömegtermelésének megvalósulása. A recirkulációs termelés lehetőségei szinte korlátlanok, bármilyen halfaj termelhető minimális környezeti hatás mellett, a rendszerek energia felhasználása pedig minimalizálható. E rendkívül tudás és technológia intenzív termelési módhoz hazánkban a szellemi tőke és a haltermelési tradíciók meg vannak. A jelenlegi mintegy 2000 tonnás, afrikai harcán alapuló intenzív termelésünk, a piaci viszonyokat tekintve már most 3-4 ezer tonnás változatos haltermékkel (tokfélék, pisztráng, barramundi, stb) lenne növelhető, de 2020-ra elérhető a 15 ezer tonnás intenzív haltermelés.

A hazai intenzív termelésben jelenleg nagyon fontosak a geotermikus vizeket hasznosító átfolyó vizes rendszerek. Ezek elfolyó vize extenzív polikultúras halastavakban hasznosítható, ami a meleg víz hatékonyabb felhasználását is jelenti.

4.3.3.1.3 A halastavi gazdálkodás természetvédelmi jelentősége

A halastavi gazdálkodás természetvédelmi jelentősége egyre jobban felértékelődik, mely a halastavak, mint mesterséges vizes élőhelyek komplex funkciójának köszönhető. Az extenzív halastavakban természet közeli módon, főként a tavak természetes táplálékkészletére alapozva, a tavi tápanyagkészlet mesterséges növelésével, a természeti erőforrások újrahasonosításán alapuló technológiai elemek alkalmazásával állítható elő magas fehérjetartalmú, egészséges ételkészlet, valamint lehetőség nyílik biohal termelésre is. A magyarországi halastavak alkotta vizes élőhelyek európai és globális szinten is kiemelkedő természetvédelmi értéket képviselnek: élőhelyet, szaporodási és táplálkozási helyet biztosítva számos vízi és vizes élőhelyhez kötődő védett fajnak. Emellett a halastavaknak jelentős szerepe van a vízvisszatartásban, a légköri gázok, a tápanyagáramok, valamint a mezoklíma szabályozásában. Ezek ökológiai és ökonómiai alapját a megfelelő, természeti erőforrásokat megújító, halgazdálkodási technológia biztosítja. A tógazdasági haltenyésztés által létrehozott vizes élőhelyek tehát a gazdasági tevékenység és a természetvédelmi célok összehangolásának legnyilvánvalóbb példái. Ennek ellenére, jelenleg a tógazdasági haltermelők semmilyen kompenzációt nem kapnak a pénzben kifejezhető értékű természetvédelmi szolgáltatásaikért. E nyilvánvaló társadalmi-gazdasági igazságtalanság megszüntetésére olyan Halászati Környezetvédelmi Programot kell kidolgozni, amelynek keretében a tógazdák a kapott kompenzáció természetvédelmi célú felhasználásáról monitoring adatokkal számolnak el az EU adófizető polgárai felé. Ennek gyakorlati megvalósítása lehet például egy minden év február 2.-ára (Vizes Élőhelyek Napja) időzített akció sorozat, sajtótájékoztatókkal, tudományos konferenciákkal.

4.3.3.1.4 A VÍZ

A VÍZ kérdés a legösszetettebb kérdés jelenleg a haltermelők között. A vízért ma a legtöbb tógazdaságnak fizetnie kell, hogy gazdasági tevékenységet, profitot tudjon termelni. Ugyanakkor tudjuk, hogy a haltermelésen túl a tógazdaságok sokkal több értéket (vizes élőhely, mikroklima, vízgazdálkodás, vízháztartás, vízvisszatartás, sőt víztisztítás) termelnek a társadalom számára, mely ma semmilyen formában nincs elismerve, sőt még az ebből fakadó károkat, termelőkieséseket is finanszíroznia kell a termelőnek. Ez ma egy olyan igazságtalan és versenytorzító helyzet, melyen legelsőként kell változtatni. Ésszerűnek látszik, ha egyfajta mérleget készítenénk. Természetesen, ha az államnak pénzébe kerül a víz biztosítása (csatornarendszer, szivattyúzás, karbantartás) a tógazdaság számára azt a termelőnek ki kell fizetnie, ugyanakkor az állam nem várhatja el, hogy a tógazdaságok működésének természetéből adódóan termelt additív hasznok költségeit is a gazda finanszírozza. Ezeket az additív hasznokat fel kell mérni, forintosítani kell és a termelőnek ki kell fizetnie. Természetesen a vízkérdés még ennél is bonyolultabb, hiszen figyelembe kell venni a Vízkeret irányelvet is, meg kell vizsgálni, hogy egy tógazdaság milyen szempontból jelent vízszennyező forrást, vagy éppen víztisztító hatása miként tud megjelenni.

4.3.3.2 Természetesvízi halászat és horgászat

Az utóbbi évek árvizei után jelentkező halivadék tömeg is mutatja, milyen hatalmas jelentősége lehetne a tervszerűen kialakított foggazdálkodási rendszereknek, előntött

területeknek. A már meglévő és épülő tározó területek halgazdálkodási szempontokat is figyelembe vevő kezelésével, a Tisza vízgyűjtőjének halállománya jelentősen növelhető. Ezeket a lehetőségeket a halászati szakembereknek kellene felmérnie és az esetlegesen szükséges tényleges beruházásokat pedig a helyi civil szervezeteknek kell elvégeznie.

A természetes vizek védelme szintén összetett kérdés, itt jelenik meg a halász-horgász ellentét, mely feloldása szintén a stratégiai feladat. Ma az állam mintegy 200 millió forintot költ természete vizek haltelepítésére. Ez ma kissé érthetetlen módon javarészt piaci pontyok kihelyezéséből áll. A vizek ökológiájának szempontjából ugyanakkor sokkal fontosabb lenne olyan halfajok kihelyezése, melyek az adott vízterületre jellemzőek: domolykó, jász, paduc, compó, aranykárász, balin, márna, tokfélék, stb. Ezen halfajok szaporítása és előnevelése megoldott, így ezért a pénzért néhány már meglévő keltető ház tudná biztosítani a megfelelő mennyiségű és minőségű halmennyiséget.

Fontos megemlíteni, hogy a legtöbb természetes víz ma horgászvízként (is) működik. Ezek a vizek hasonlóan termelnek a társadalom számára olyan hasznot, melyeket szintén senki nem térít számukra. Azt gondoljuk, hogy ezen is változtatni célszerű, hasonló megközelítésben, mint azt az előző pontban leírtuk. A horgászturizmus fejlesztése szintén a halászati stratégiai kérdések körébe sorolandó, hiszen a megtermelt hal jelentős hányada horgásztavakba kerül. A természetes vizek másik fontos, bár kisebb létszámú hasznosítói a természetes vízi halászok (kisszerszámos halászok). Ma mintegy 300 család megélhetését biztosítja ez az ősi szakma, melynek fenntartása, kulturális szempontból is nélkülözhetetlen. Ugyanakkor fontos azokat a szabályokat létrehozni és annak betartását ellenőrizni, mely a halász számára is kötelező érvényű, annak megszegése gyakorlatilag a szakma elvesztésével járna. Itt kell megemlíteni, hogy ezek a halászok olyan ismeretekkel rendelkeznek az adott vízterületről, melyeket kutatók is fel tudnának használni (pl.: halfaunasztikai vizsgálatok során).

A természetes vizek halász zsákmányának óriási jelentősége lehet a nemzet friss, egészséges és változatos haltermékekkel történő ellátásában. Ehhez átláthatóbbá és ellenőrizhetőbbé kell tenni a természetes vízi halászat fogási és értékesítési rendszerét.

Természetes vizeken ki kell alakítani a halászati és horgászati hasznosítás olyan módszereit, amely mindkét ágazat szempontjából elfogadható. Ehhez gyökeresen át kell alakítani a természetes vizek őrzésének jelenlegi rendszerét, ami összehangolt jogszabály alkotási munkát is igényel.

4.3.3.3 Haltermékek piaca és halfeldolgozás

A fogyasztói szokások változásával és az új termelési módszerekkel párhuzamosan kell fejleszteni a halfeldolgozás technológiáit. Az édesvízi haltermékek területén a nagy nemzetközi élelmiszergyártó cégek egyelőre nem érdekeltek, így míg a tengeri halak esetében jelentős fejlesztések mentek végbe, addig ezen a területen jelentős lehetőség van a technológiai előrelépésre. A fejlődés egyik fontos iránya az édesvízi halak, így elsősorban a ponty szálkamentes termékeinek előállítása, amely fejlesztések alap technológiái már léteznek (irdalt filé, formázott termékek), de ezeket a fogyasztói igényeknek megfelelően tovább kell csiszolni, elsősorban az előállítási költségek csökkentését célzó fejlesztésekkel. Emellett továbbra is fontos új termékekkel megjelenni a piacon, amelyek célzottan a megnyíló új piacokat, piaci réseket célozzák. A jelenleg piacon lévő, szabadüzön is elkészíthető halászlé és grill termékek sikere jelzi, hogy ma már a hal termékeket is célszerű, egy-egy fogyasztói élethelyzethez kialakítani, és nem csupán terméket árulni, hanem egy „életérzést”. A halfeldolgozás fejlesztése azonban nem csak a termékek előállításának fejlesztését jelenti, hanem a beérkező nyersanyag állatvédelmi elvárásoknak megfelelő kezelésén túl, a termékek eltarthatósági idejének növeléséig a teljes termelési és értékesítési ciklust magában foglalja.

A szakemberek tudják, hogy lehet olyan minőségű pontyot termelni, ami szálkássága ellenére (vagy a szálkásság megszüntetésével) állja a versenyt más halakkal. Elengedhetetlen ezért az alulról szerveződő, több termelőt összefogó minőségtanúsítási rendszerek és márkajegyek bevezetése. Ezekre a termékekre már épülhetne hatékony marketing tevékenység.

A piacvédelem, mely ma már nem pusztán hazai kérdés, hanem az európai akvakultúra számára is egyre sürgetőbb. Ma már az ázsiai import, elsősorban fagyasztott halakkal nem tud lépést tartani Európa. Szükséges megvizsgálni, hogy ezek az import halak valóban megfelelnek-e minden olyan élelmiszerhigiéniai, és állatjóléti előírásoknak, amit ma az EU előír. Amik ezeknek az előírásoknak nem felelnek meg nem szabad a hazai piacokra engedni.

A hazai halértékesítést újra kell gondolni. Felmerült egy olyan értékesítő cég létrehozásának gondolata, mely sok évvel korábban már működött (HALÉRT), de meg kell vizsgálni annak lehetőségét is, hogy hazai viszonyok között miként lehet létrehozni az EK2000/104-es rendelet által szabályozott akvakultúra termelői szervezeteket.

A piac szempontjából lényeges kérdés az úgynevezett helyi piacok ellátása. Ez más mezőgazdasági ágazatokban már megoldott, hiszen a hazai szabályozás lehetőséget biztosít a megtermelt mezőgazdasági alapanyagokból házi körülmények között készterméket készítsenek és azt a környező településeken értékesítsék. A 14/2006 FVM-EÜM-ICSSZEM együttes rendelet foglalkozik a kistermelői élelmiszer-termelés,- előállítás és értékesítés feltételeivel, de a rendelet hatálya halas vonatkozásban, csak a természetes vízi halászok által megfogott halakról rendelkezik, az akvakultúrában termelt halakra nem vonatkozik. Nem teszi lehetővé a halak termelő általi feldolgozását és kész termékek gyártását, pedig ezt is segíteni kellene. Csupán egy rendeletmódosítást igényel, szabályozni azt, hogy milyen körülmények között lehet halat feldolgozni és piacra juttatni.

4.3.3.4 Kutatás és képzés

Képzés: a mai halászati szakmunkásképzés nincs megoldva, illetve tulajdonképp egyáltalán nincs. Ezzel szemben 4-5 egyetemen is képeznek halászati szakmérnököt. Meglátásunk szerint a szakmunkásképzés újraindítását két oldalról is meg lehet közelíteni, egyik oldalról a halászati cégekben dolgozó, még nem képesített embereket lehetne képezni, továbbá a halászati szakma perspektíváját kell felvázolni és ismertetni.

Állategészségügy is égető kérdése ma a szakmának, hiszen az általános állatorvosi képzésben csak nagyon elenyésző részben foglalkoznak halbetegségekkel, így a termelők nem igazán számíthatnak az ő segítségükre. Ezért meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy miként lehet az állatorvosi képzésben a halegészségügyet preferálni.

Az új ismeretek és technológiák gyakorlatba történő átültetése csak akkor valósulhat meg, ha a halászati ágazat, mind a termelés (munkaerő ellátottság, szakmai képzés, kutatás), mind pedig a fogyasztói oldalról (nagy fogyasztók, lakosság, horgászok) megfelelően kapcsolódik a társadalom szövetéhez. Természetesen ezeket a kapcsolatokat a jövőkép és kutatási prioritások fentebb említett elemei mind segítik, de erre a kérdésre önállóan is hangsúlyt kell helyeznünk.

A termelői oldal számára a legfontosabb a képzett és elhivatott munkaerő, amelyet csak megfelelő oktatással és versenyképes fizetéssel lehet biztosítani. E probléma az egyik legnagyobb kihívás az ágazat számára, mivel jelenleg gyakorlatilag nem létezik középfokú

halászati oktatás. Ezen a területen az ágazat érdekvédelmi szervezetén keresztül megvalósuló összefogásban szerveződő saját képzések jelenthetnek megoldást.

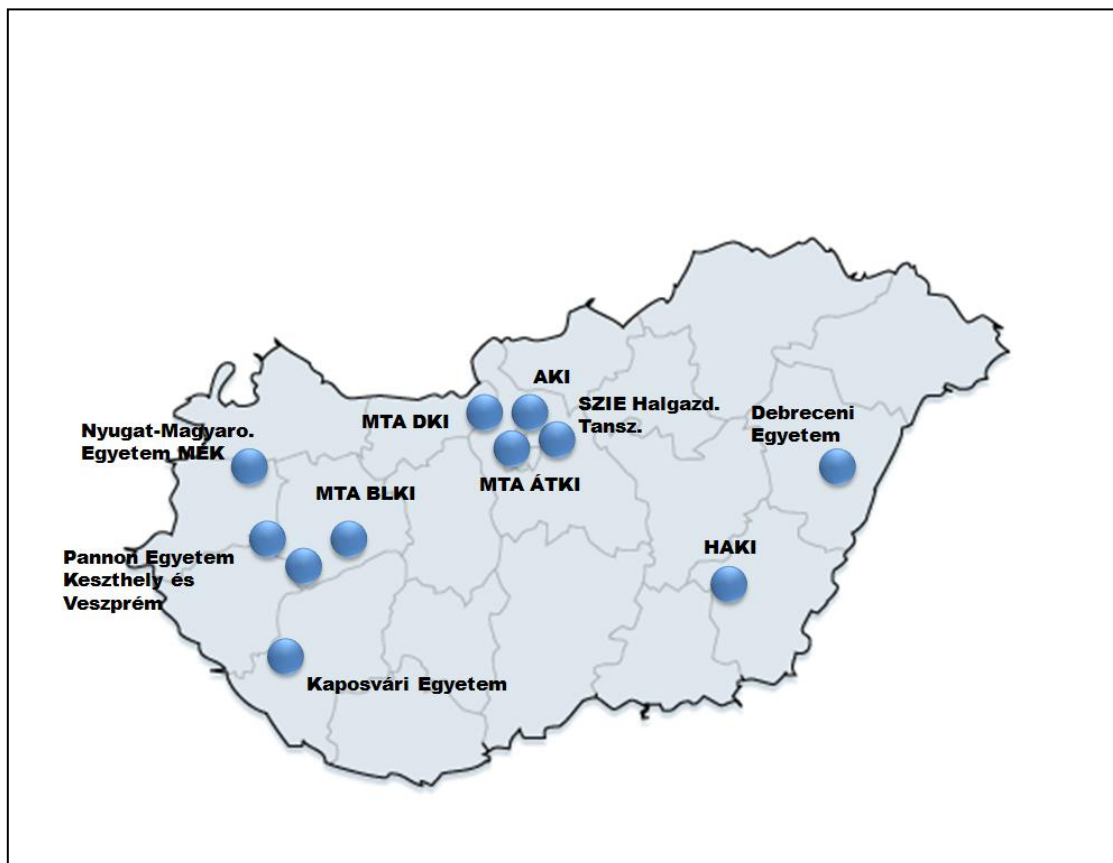
A kutatás és a gyakorlat megfelelő párbeszédjének teret a Magyar Halgazdálkodási Technológiafejlesztési Platform, de ennek részeként ki kell dolgozni a speciális halászati, haltermelési innovációs technológia transzfer működési feltételeit. El kell érni, hogy a platform keretében a magyar halászati kutatás több intézményben működő „sejtjei” jobban összehangolják működésüket a kitűzött stratégiai célok eléréséhez.

A piaci oldallal történő kapcsolattartás egyik legfontosabb eleme, a korábban már érintett ágazati PR stratégia kidolgozása, amelyet a termékek közösségi szintű marketingjével összhangban kell megvalósítani.

A társadalmi beágyazódást segítő kutatási kusterületeket meghatározzák a jövőkép többi eleménél leírt prioritások. E célkitűzésnek horizontálisan, a kutatási és innovációs stratégia minden elemében jelen kell lennie.

A magyar halászati, haltermelési szakembereknek az 1980-as években világhíre volt, de termelésünk méretéhez képest jelenleg is fontos szerepünk van az EU haltermelési kutatás fejlesztésében. A következő években várható EU akvakultúra fejlesztési hullám részeként jelentős technológia fejlesztési projektek várhatóak, amelyekből minél többet Magyarországra kell hozni, hazai kutatóknak ezekben bele kell kapcsolódnia.

A halgazdálkodás/halászat fontosabb Kutatás-Fejlesztés-Innováció és oktatás erőforrásai

4.3.3.5 Szakmai közigazgatás

A hazai halászat és haltermelés fenntartható fejlesztését biztosító szabályozási keretrendszer kialakításához először annak a szemléletnek kéne megváltoznia, amely nem önállóan kezeli a halat, hanem mindig valamilyen más természeti erőforráshoz társítja. A magyar halászoknak és haltermelőknek el kell fogadtatniuk a szakpolitikával, hogy bár nagyon sok társterületet érint, a hal előállítása, sajátos szabályozást igénylő, önálló élelmiszertermelési mód. Sem a természetesvízi halászatra, sem a haltermelésre nem húzhatók rá a más természeti erőforrások hasznosítását szabályozó jogszabályok. Ezzel a szemlélettel, már szétválaszthatóak lennének a haltermelés különböző módszereinek, részeinek megfelelő szabályozási keretek, ahol jelenleg a következő legsürgetőbb teendők fogalmazhatóak meg:

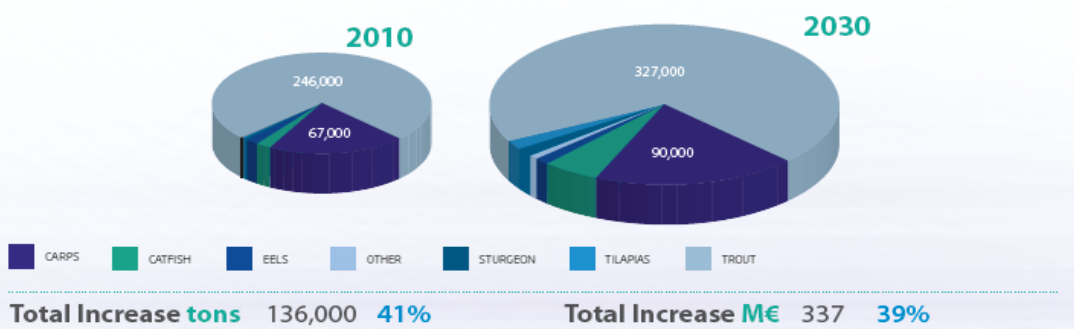
A jelenlegi pozícióinkat az EU halászati és akvakultúra döntéshozói testületeiben erősíteni kell és meg kell találni azokat a szakmapolitikai célokat, amelyekben van előéletünk és amelyeket továbbra is következetesen képviselünk. Ilyenek lehetnek például a kormorán kérdés, az elmaradott országok haltermelésének fejlesztése, édesvízi haltermelés fejlesztése stb. Fontos lenne, hogy az EU elnökség idejére az EU akvakultúrában érdekelt szervezeteivel (FEAP, EAS, EATIP) együttműködve meghatározzunk néhány témát, amiben a fél év alatt elmozdulást akarunk elérni. Ezzel hosszútávon is jelentősen növelhetjük a hazai szakemberek befolyását ezen EU politikában jelentős szervezetekben.

4.3.4 Stratégiai célrendszer meghatározása

A problémafa módszerével elvégzett elemzések alapján célfa, illetve célhierarchia megfogalmazására van lehetőség, azonban az ETHA rendelet megjelenésének elhúzódása miatt az abban foglaltak ismerete nélkül és a rendelkezésre álló támogatási keret ismerete nélkül a célfa és az aszerinti prioritások felállítása nehézségekbe ütközik. A rendelet megjelenését megelőző közel végleges változat alapján lehetőség lesz a prioritások meghatározására és addigra ismertek lesznek a csak nemzeti forrásból támogatható intézkedések keretei is. Addig is az EATiP prognózisa alapján megfogalmazhatóak a magyar mennyiségi célkitűzések is, melyek teljesülésével hozzájárulhatunk az európai program megvalósulásához, valamint az ETHA és KHP rendeletekben megfogalmazottakhoz.

Vision 2030

- Production growth >40% = 1.5%/year
- Trout and carp remain core products
- Will diversify & establish new activities
- Recognition and expansion of ecosystem services
- Product diversity for mass and target niche markets
- Productivity increases of 50%/employee
- FCR decreases to 0.9 for trout (15% improvement)

Ettől függetlenül az alábbiakban bemutatjuk az átfogó stratégiai filozófiát.

A támogatási ciklushosszoktól független hosszú távú stratégiánk központjában a magyar halgazdálkodás fenntartható növekedésének biztosítása és támogatása áll, oly módon, hogy az szervesen illeszkedjen a Közös Halászati Politika célkitűzéseibe.

Ebből következnek a részstratégiai elemekként felfogható elkülöníthetően kezelhető programelemek, vagy téziseket az alábbiakban mutatjuk be. Szándékosan nem sorszámozzuk őket, mert most nem kívánunk prioritási sorrendet felállítani közöttük, de a MAHOP tervezetben megfogalmazott ágazati stratégiai célok szerint csoportosítjuk őket. A csoportosítás nehézségét az adja, hogy többféle megközelítés is megadható és a megfogalmazott programelem több prioritáshoz kapcsolódhat, ugyanakkor egy adott programelemhez több prioritás is tartozhat. Az egyszerűség kedvéért egy programelemet most csak egy prioritáshoz rendelünk hozzá.

- Innovatív, versenyképes és fenntartható akvakultúra és feldolgozás, növekvő halfogyasztás.
  - A lakosság nyomon követett, élelmiszerbiztonság szempontjából megfelelő, megfizethető, nagy választékosságú, magasan feldolgozott és legalább ötven százalékban hazai eredetű haltermékekkel való ellátása, a haltermékek nagyobb arányú megjelenése a közétkeztetésben.
  - A halgazdálkodás energiahatékonyságának növelése a hagyományos energiaforrások innovatív alkalmazásával és az alternatív energiaforrások felhasználásának elterjesztésével.
  - Az innovatív módszerek feltárása és elterjesztése a kutatók és termelők együttműködésének erősítésével, valamint a hálózatosodás segítségével.
  - A Horizon 2020 szellemében új haltermelési technológiák kutatása.
  - A halgazdálkodási kutatás és oktatás erősítése.
  - A többlet halfogyasztást biztosító hazai eredetű árualap termelését biztosító meglévő halastavak és precíziós rendszerek korszerűsítése
  - Új, korszerű haltermelő egységek építése.
  - A haltermelést és feldolgozást szabályozó jogi szabályozás egyszerűsítése, és egyértelműsítése
  - A kornak megfelelő és innovatív technológiát alkalmazó magas feldolgozottsági fokú termékeket is előállító halfeldolgozók erősítése
  - Az akvakultúra és a halfeldolgozó vállalkozások struktúra- és vezetői/tulajdonosi generáció váltásának elősegítése.
  - A halgazdálkodással foglalkozó kezdő, vagy nem kezdő fiatal vállalkozók támogatása.

- Fenntartható és erőforrás hatékony halgazdálkodás a természetes vizeken.
  - A haltermeléshez szükséges vízhez való hozzáférés egyszerűsítése.

- Jó állapotú vízi- és vizes élőhelyek, egészséges és stabil halállományok, magas szintű biológiai sokféleség.
  - A természetes vizek hal-biodiverzitásának megőrzése és az őshonos halállomány mennyiségi növelése a telepítési nagyságig akvakultúrában szaporított és nevelt egyedekkel, NATURA 2000 területek megőrzése és kezelésükre a közösségi iránymutatás adaptálása.

- Halgazdálkodáshoz köthető közösségek és munkahelyek erősítése a vidéki régiókban.
  - A halgazdálkodásban dolgozó vállalkozások és alkalmazottaik hosszú távú megélhetése, mikor-, kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése.
  - A kutatási eredmények és a technológia transzfer nemzetközi dimenziójának elősegítése beleértve a kutatói és szakember tapasztalatcseréket is.
  - A haltermelők összefogásának ösztönzése és elősegítése a kedvezőtlen piaci folyamatok leküzdése érdekében.
  - A tengeri halászat korlátozásából eredő európai uniós importfüggőség csökkentése édesvízi akvakultúrában nevelt hagyományos és a termelésbe bevont perspektivikus halfajok közösségen belüli más tagállamok részére történő szállításával.
  - A halfogyasztás rétegszélesítése érdekében a csökkentett szálka tartalmú, illetve szálkamentes haltermékek közétkeztetésben való felhasználásának erősítése
  - A haltermelőnek folyamatos árbevételt biztosító és a társadalomnak ezzel egy időben rekreációs többletet eredményező multifunkcionális gazdálkodás elterjesztése.
  - A halgazdálkodás területén tapasztalható „szürke” és „fekete” gazdaság visszaszorítása, beleértve az ezt elősegítő hozzáadott érték adó technikákat is (fordított ÁFA).
  - A haltermékek értékesítése során a versenyhátrányt kiküszöbölő hozzáadott érték adó mérték elősegítése (ÁFA csökkentés)

4.3.5 Részletes célkitűzések

A halgazdálkodási ágazat küldetésnyilatkozatához és jövőkép megalkotásához hasonlóan a részletes célkitűzések meghatározása is meglehetősen bonyolult feladat. Egy időben kell illeszkedniük a különböző uniós célrendszerekhez, beleértve az ETHA rendelet támogatási struktúráját és a hazai szakmai szinten felmért és egyeztetett fejlesztési igényekhez.

Illeszkedés az Európa 2020 stratégiához

A MAHOP a KHP és az ETHA uniós prioritásaihoz igazodva az Európa 2020 stratégiához három kiemelt kezdeményezés keretében járul hozzá:

- **„Erőforrás-hatékony Európa”,**
- **„Innovatív Európa” és**
- **„Új készségek és munkahelyek menetrendje”.**

Az EU 2020 11 tematikus célkitűzései közül leginkább az alábbi négy eléréséhez járul hozzá:

- innováció erősítése
- kis- és közepes vállalkozások, agrárszektor és halászati szektor versenyképességének fejlesztése, akvakultúra támogatása
- környezetvédelem és erőforrás- hatékonyság ösztönzése
- a foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása

Ezen célok elérése 4 prioritás mentén történik:

- A fenntartható és erőforrás-hatékony halászat és akvakultúra előmozdítása, beleértve az ezekhez kapcsolódó feldolgozást is
- Az innovatív, versenyképes és tudásalapú halászat és akvakultúra előmozdítása, beleértve az ezekhez kapcsolódó feldolgozást is
- A közös halászati politika végrehajtásának előmozdítása
- A foglalkoztatás és a területi kohézió növelése

Magyarország, mindenezek alapján megfogalmazta a MAHOP ágazati stratégiai céljait:

- Innovatív, versenyképes és fenntartható akvakultúra és feldolgozás, növekvő halfogyasztás.
- Fenntartható és erőforrás hatékony halgazdálkodás a természetes vizeken.
- Jó állapotú vízi- és vizes élőhelyek, egészséges és stabil halállományok, magas szintű biológiai sokféleség.
- Halgazdálkodáshoz köthető közösségek és munkahelyek erősítése a vidéki régiókban.

4.3.6 Stratégiai mutatószámok és indikátorok

A stratégiai mutatószámok kitűzésénél feltételezzük, hogy az ETHA keretünk nem fog negatív irányba módosulni és az európai akvakultúra jövőjéről szóló dokumentum célkitűzéseit ország specifikusan mintegy tíz százalékkal megnövelten időarányosan fogjuk teljesíteni. A 2010-2030. közötti édesvízi akvakultúrából származó termelésnövekedést 41%-osra becsüli a dokumentum. A magyar fejlődésnél a tervezésnél szokásos pesszimista – nem változik semmi típusú stratégiát mellőztük és csak a reális és az optimista megközelítéssel élünk. Eszerint az időarányos megnövelt magyar célkitűzést 2023-ig 25 és 37%-ban határozzuk meg. Ezt a növekedést három intézkedés keretében kívánjuk elérni:

1. A meglévő halastavak korszerűsítésével és technológiafejlesztéssel 10 vagy 15%-os termelésnövekedés.
2. 5 vagy 7%-os termelésnövekedés a korszerű új halastavak építésével, ami összesen mintegy ezer - ezernégyszáz hektár új halastó területet jelent.

3. 10 vagy 15%-ot pedig az új precíziós rendszerek építésével és a meglévők korszerűsítésével kívánjuk elérni.

A termelés növekedés azonban egyik esetben sem fogja automatikusan a megadott arányban növelni a halfogyasztásunkat. Egyrészt a mostani 4 kg/fő/év fogyasztást az import nettó módon történő beszámítása miatt át kell számolnunk az új időszakban teljes bruttó fogyasztásra, ami cca 5 kg-ot fog jelenteni. Feltételezzük, hogy az ETHA szabályozás és a tengeri állományok csökkenése miatt a tengerekről származó fogások csökkenni fognak, változatlan esetenként növekvő fogyasztói igények mellett. A rést betömő EUs import részbeni kiváltására meg fog nőni az akvakultúrában előállított halak szerepe. Ebben a vonulatban számítunk a tradicionális halaink növekvő exportjára és a termelésbe belépett-belépő egzotikus fajokra is. Mivel ezek a hatások nehezen becsülhetők a halfogyasztás növekményt 1-1,2 kilogrammban prognosztizáljuk. Az optimista becslés esetében a konzervatív halfogyasztási szokások nehéz megváltoztathatósága miatt nem emeljük meg arányosan a halfogyasztást. A többletermelés eredményjavító hatását inkább az importkiváltás magasabb százalékában és az export növekedésében várjuk.

Nézzük, hogy mit jelent ez a most átlagosan évente az akvakultúránkban megtermelt halmennyiséghez képes (az értékek ezer tonnában kerekítve értendők):

	Átlag	Realista becslés	Optimista becslés
ponty	16	18	19
növényevők	3	4	5
afrikai harcsa	2	3	3
egyéb	0,5	1,5	2,5
összesen	21,5	26,5	29,5
növekmény		5	8

4.3.7 Indikatív forrásterv

A KHP 2014-20-as tervezési időszakának támogatási rendszerét alaprendelet szinten az ETHA rendelet szabályozza. A tengeri halászat korlátozásából eredő egyeztetési nehézségek miatt a rendelet előreláthatóan 2014 végén fog megjelenni. Ebből következően a tagállami forráskeretek is csak ezután lesznek ismertek. A tagállami forráskeret ismerete nélkül nehéz megalapozott stratégiát és támogatási prioritásokat lefektetni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a meglévő tervezet alapján ne lehetne egy előzetes forrástervet elkészíteni. A magyar támogatási keret felhasználásának tervezése során a rendelkezésre álló ETHA rendelet tervezetet vettük alapul és két fő előzetes feltételezéssel éltünk.

1. Feltételezzük, hogy az általános keretcsökkentés az ETHA esetében sem lesz két számjegyű. Feltételezzük, hogy a tengeri halászat támogatásának csökkenése egyben az ez irányú intézkedésekreallokált összegeket fogja érinteni az akvakultúrára szánt keret meghagyásával, esetleg növelésével.
2. Ebből következően feltételezzük, hogy a magyar tagállami támogatási keret nem fog csökkenni reálértékben sem. Optimista becslésünk néhány százalékos keretemelkedést prognosztizál.

Mindezek alapján elkészítettük a részletes célkitűzések alapján az elsődleges becsült indikatív forrástáblát, de a Fehér Könyvben csak az ETHA rendelet megjelenésének elhúzódása miatt az utolsó tervezet szerinti beavatkozási területei (BT) szerinti egyszerűsített megfogalmazású intézkedéseket, valamint alintézkedéseket szemléltetjük:

A MEGOSZTOTT IRÁNYÍTÁS KERETÉBEN FINANSZÍROZOTT INTÉZKEDÉSEK

BT 1.	A halászat fenntartható fejlesztése
1.1. intézkedés	A természetesvízi halászat támogatása
1.1.1. alintézkedés	Halász-szervezetek halászeszköz beszerzéseinek támogatása
1.1.2. alintézkedés	Természetesvízi haláshajó korszerűsítés támogatása
1.1.3. alintézkedés	A kifogott halak értékesítési előkészítésének támogatása
1.1.4. alintézkedés	A természetesvízi halászat innovációs és versenyképességének, valamint környezeti fenntarthatóságának támogatása előmozdítása
1.1.5. alintézkedés	A vízi állat- és növényvilág védelmét és gyarapodását szolgáló statikus vagy mozgó létesítmények építésének támogatása

BT 2.	Az akvakultúra fenntartható fejlesztése
2.1. intézkedés	Az innováció akvakultúra terén történő ösztönzése
2.2. intézkedés	Az akvakultúra termelő beruházásainak támogatása

2.2.1. alintézkedés	Az akvakultúra termelő beruházásainak támogatása
2.2.1. alintézkedés	Az akvakultúra-termékek és a tenyésztett fajok diverzifikációjának támogatása
2.2.2. alintézkedés	Az akvakultúra-egységek korszerűsítésének, a dolgozók munka- és biztonsági körülményeinek javításának támogatása
2.2.3. alintézkedés	A halak egészségét és jólétét érintő fejlesztések és korszerűsítések, valamint a vadon élő ragadozóktól való védelmének támogatása
2.2.4. alintézkedés	A környezetre gyakorolt negatív hatás csökkentésének vagy a környezetre gyakorolt pozitív hatás fokozásának és az erőforrás-felhasználás hatékonyság növelésének támogatása
2.2.5. alintézkedés	Az akvakultúra-termékek minőségjavító beruházások támogatása
2.2.6. alintézkedés	Meglévő kisebb tavak iszap eltávolításának vagy az iszaplerakódás megelőzését célzó műveletek támogatása
2.3. intézkedés	Új jövedelemformák és hozzáadott érték
2.3.1. alintézkedés	Saját termelésű akvakultúra-termékek feldolgozásának, piaci értékesítésének és közvetlen eladásának támogatása
2.3.2. alintézkedés	Akvakultúrán kívüli kiegészítő tevékenységek (horgászturizmus, környezetvédelmi szolgáltatások, oktatási tevékenységek) támogatása
2.4. intézkedés	Gazdálkodásirányítási és tanácsadási szolgáltatások támogatása
2.4.1. alintézkedés	Szakmai, tudományos, marketing, jogi vagy gazdasági természetű halgazdálkodási tanácsadási szolgáltatások nyújtása
2.5. intézkedés	A humán tőke és a hálózatépítés előmozdításának támogatása
2.5.1. alintézkedés	Az egész életen át tartó tanulás, a tudományos és technikai ismeretek és innovatív gyakorlatok terjesztése, valamint új szakmai készségek elsajátítása és hálózatépítés támogatása
2.6. intézkedés	Az akvakultúra-telepek potenciáljának növelése

2.6.1. alintézkedés	Az akvakultúra-telepek potenciáljának növeléséhez szükséges támogató létesítmények és infrastruktúrák javításának és megteremtésének támogatása
2.7. intézkedés	A környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerekre és az ökológiai akvakultúrára való áttérés támogatása
2.7.1. alintézkedés	Az akvakultúrában alkalmazott hagyományos termelési módszerekről az ökológiai akvakultúrára való áttérés és/vagy a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvétel támogatása
2.8. intézkedés	Környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra támogatása
2.8.1. alintézkedés	Olyan extenzív akvakultúra-formák támogatása, amelyek magukban foglalják a környezet és a biológiai sokféleség megőrzését és javítását, valamint a tájképnek és az akvakultúra-övezetek hagyományos tulajdonságainak a megővését.
2.9. intézkedés	Állat-egészségügyi és állatjóléti intézkedések támogatása
2.9.1. alintézkedés	Az akvakultúrában előforduló betegségekkel szembeni védekezés, bevált módszerek vagy állatjóléti követelményekre vonatkozó magatartási kódexek kidolgozásának, valamint az információterjesztés és -csere támogatása
2.10. intézkedés	Akvakultúra-állományok biztosításának támogatása
2.10.1. alintézkedés	Az akvakultúrában nevelt állományok biztosításához való hozzájárulás támogatása

BT 3.	A halászati területek fenntartható fejlesztése
3.1. intézkedés	Az ETHA-ból az integrált helyi fejlesztésre a CLLD-knek nyújtott támogatás

BT 4.	A piaci értékesítéssel és a feldolgozással kapcsolatos intézkedések
4.1. intézkedés	Piaci értékesítés támogatása
4.1.1. alintézkedés	Termelői szervezetek megalakításának támogatása

4.1.2. alintézkedés	A termelés és forgalmazás átláthatóságához való hozzájárulás és a piackutatás támogatása
4.1.3. alintézkedés	A halászati és akvakultúra termékek nyomon-követhetőségének támogatása
4.1.4. alintézkedés	Regionális, nemzeti vagy transznacionális promóciós és kommunikációs kampányok támogatása
4.2. intézkedés	A halászati és akvakultúra-termékek feldolgozásának támogatása
4.2.1. alintézkedés	A halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatás

BT 5.	A megosztott irányítású közös halászati politikát szolgáló kísérő intézkedések támogatása
5.1. intézkedés	Adatgyűjtés támogatása
5.1.1. alintézkedés	Biológiai, technikai, környezetvédelmi és társadalmi-gazdasági elsődleges adatok gyűjtésének, kezelésének és felhasználásának támogatása

BT 6.	Technikai segítségnyújtás
--------------	----------------------------------

4.3.8 Ütemterv és a megvalósítás intézményrendszere

A szakmai és társadalmi egyeztetés során a Fehér Könyvre és más egyéb releváns stratégiai elemzésre támaszkodva el fog készülni a 2014-2020-as időszakot szabályzó ETHA rendelet tagállami forrására alapozó NAS. A társfinanszírozott támogatások mellett tervezzük csak nemzeti forrásból finanszírozott támogatások folytatását illetve újak bevezetését is. Ezek tervezése a társfinanszírozottakkal párhuzamosan történni, ezért a tagállami keret ismerete nélkül ütemtervet felállítani a jelen stádiumban nem lehetséges.

A két támogatási rendszert működtető intézményrendszer hosszú és igen munka- és költségigényes folyamat során alakult ki, amely jelenleg is „csiszolódik”. Ezért koncepcionálisan változtatni rajta nem célszerű.

4.3.9 Monitoring és értékelési rendszer

A MAHOP és a NAS indikátor rendszere monitoringja szorosan összefügg egymással. Monitoring mutatók mérési, adatgyűjtési módszertanának kidolgozása jelenleg folyik és a MAHOP benyújtásával egy időben kell azt véglegesíteni az értékelési rendszerrel együtt. A szakmai és társadalmi egyeztetés folyamata és annak támogatása

4.3.10 Tervezett ütemezés

A szakigazgatás által kezdeményezett előzetes egyeztetések és a szakmai társadalom programozásban és stratégia meghatározásban legfelkészültebb szakemberei által készített helyzetelemzés és más dokumentumok alapján készült el a Fehér Könyv. A Fehér Könyv szakmai egyeztetés után kerül véglegesítésre. A véleményezés alatt fog elkészülni a NAS nulladik verziója, amely szintén véleményezésre és szakmai egyeztetésre kerül. A Partnerségi Megállapodás keretében az előbbi két dokumentum egyeztetési folyamata alatt készül el a MAHOP társadalmisításra küldendő verziója. Megjegyezzük, hogy a társfinanszírozott támogatást alaposan befolyásoló ETHA rendelet véglegesítése optimista becslések szerint csak 2014. közepén várható. Logikusan a dokumentumok egyeztetési folyamata a következő lenne:

Fehér Könyv – NAS – MAHOP

Mivel ismertek az egyeztetések hosszadalmas időkeretei és a rövid határidőkkel nem szeretnénk az egyeztetések minőségét rontani – a párhuzamos egyeztetések mellett döntöttünk. Ez azt jelenti, hogy a véleményeket elfogadásuk esetén mindhárom dokumentumba átvezetjük, még akkor is ha azok esetleg időközben véglegesítésre kerültek az adott egyeztetési stádiumnak megfelelően.

A folyamat legvégén mindhárom véglegesített dokumentumot a megfelelő helyen nyilvánossá tesszük.

A FEHÉR KÖNYV megalapozását és összeállítását megelőző közigazgatási, szakmai és társadalmi egyeztetéseket terjedelmi okokból csak felsorolás szerűen az alábbiakban adjuk meg:

2012. január 26-27.	Szent István Egyetem, II. Gödöllői Halászati-Horgászati Szakember Találkozó
2012. március 02.	Debreceni Egyetem AGTC (Agrárcampus) szakmai fórum Kutatók és Termelők az Ágazatfejlesztés Lendületéért II.
2012. május 23-24.	Halászati Tudományos Tanácskozás - HAKI Napok
2012. május 29.	Operatív Irányító Bizottság alakuló 1. ülése
2012. június 05.	Parlamenti Nyílt Nap "Az Európai Unió Közös Halászati Politikájának reformja és hatása Magyarország természetesvízi halgazdálkodására, horgászturizmusára"
2012. június 18.	HOP Monitoring Bizottság Kihelyezett ülése - Nemzetközi Workshop az ETHA tervezésről

2012. június 26.	Operatív Irányító Bizottság 2. ülése
2012. augusztus 28.	Operatív Irányító Bizottság 3. ülése
2012. szeptember 11.	Operatív Irányító Bizottság 4. ülése
2012. szeptember 18.	Halászati Munkacsoport alakuló 1. ülése
2012- október 09.	Halgazdálkodási Stratégia Koordináló Bizottság alakuló ülése
2012. október 12.	Szent István Egyetem Gödöllő, A HOP jelene és jövője Konferencia
2012. október 16.	Halászati Munkacsoport 2. ülése
2012. október 18-19-	A Tengerrel Nem Rendelkező Tagállamok 2. találkozója
2012. november 06.	Operatív Irányító Bizottság 5. ülése
2012. november 06.	Halászati Munkacsoport 3. ülése
2012. december 04.	Halászati Munkacsoport 4. ülése
2012. december 10.	Halgazdálkodási Stratégia Koordináló Bizottság Ágazati Workshop HAKI Szarvas
2012. december 17.	Halászati Munkacsoport 5. ülése
2013. január 15.	Halászati Munkacsoport 6. ülése
2013. január 15.	Operatív Irányító Bizottság 6. ülése
2013. január 24-25.	Szent István Egyetem, III. Gödöllői Halászati-Horgászati Szakember Találkozó
2013. február 13.	Halászati Munkacsoport 7. ülése
2013. március 20	Halászati Munkacsoport 8. ülése
2013. április 09.	Operatív Irányító Bizottság 7. ülése
2013. április 30.	Halászati Munkacsoport 9. ülése
2013. június 25.	Operatív Irányító Bizottság 8. ülése
2013. szeptember 09.	Halgazdálkodási Munkacsoport 10. ülés
2013. szeptember 12-13.	Wroclawi 2. Nemzetközi Ponty Konferencia
2013. szeptember 20.	OMÉK Konferencia, "A halgazdálkodás fenntartható fejlesztése"
2013. október 01.	Operatív Irányító Bizottság 9. ülése
2013. november 22.	Halászati-Horgászati szabályozás a Kárpát-medencében, Nemzetközi konferencia. MAHOP szakmai konzultáció. HASKOBI ülés. Szeged, Szent-Györgyi Albert AGORA

5 Intézményi keretek

A 2007-2013-as programozási időszak hatósági felépítése szerint a miniszter látja el az Irányító Hatósági és Ellenőrző Hatósági, valamint Igazoló Hatósági feladatokat.

A működési függetlenség biztosítása érdekében a VM SzMSz a különböző hatósági feladatok ellátását szervezetileg elkülönült részlegekhez rendeli. Az egyes közösségi jogi aktuson alapuló döntéseknél az EHA esetében a kiadmányozási jogot a miniszter nevében önállóan gyakorolja:

- az Irányító Hatósági (IH) feladatok esetén az Élelmiszerlánc-felügyeletért és Agrárigazgatásért felelős Helyettes Államtitkár (az operatív munkát az EHV főosztály végzi)
- az Ellenőrző Hatósági (EH) feladatok kapcsán a Pénzügyi, Felügyeleti és Akkreditációs Főosztály Akkreditációs Osztályának vezetője, az osztály szervezeti besorolásától függetlenül.
- az Igazoló Hatósági (IgH) feladatokkal kapcsolatosan a Pénzügyi, Felügyeleti és Akkreditációs Főosztály Pénzügyi Osztályának vezetője, az osztály szervezeti besorolásától függetlenül.

Itt kell megemlíteni, hogy a támogatások bonyolításával és ellenőrzésével kapcsolatos technikai feladatokat Közreműködő Szervezetként (KSz) a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) látja el.

A 2014-2020-as időszakban az Európai Unió a közös halászati politika végrehajtását az ETHA-ból nyújtott támogatásokkal kívánja elősegíteni. Az ETHA-ból finanszírozott operatív programok végrehajtásának intézményi és működési rendszerét az Unió – a jelenlegi programozási időszakban működő EHA-nál alkalmazott elképzelések szerint – a strukturális alapoknál fennálló intézményi és működési rendszerhez hasonlóan szándékozik kialakítani. Az ETHA-ból finanszírozott operatív programok hatóságainak kialakítására és működésére vonatkozó szabályokat a Közös Stratégiai Keretekhez tartozó alapokról szóló rendelet (KSK-rendelet) tervezete tartalmazza. Az ETHA hatósági rendszerére vonatkozó, KSK-rendeletben foglalt szabályok jelentős mértékben érintik a jelenlegi programozási időszakban működő hatóságainak jövőbeni feladatkörét.

A 2014-2020-as programozási időszak vonatkozásában a három hatóság működése továbbra is szükséges, azonban a jelenlegi rendelettervezetek az új időszakra kijelölendő hatóságok vonatkozásában jelentős többletfeladatokat is ismertetnek, amelyek szükségessé tették a rendszer működésének átgondolását.

Kiemelendő, hogy az új hatósági szervezet kialakítása mellett párhuzamosan a HOP jelenlegi végrehajtásával és zárásával kapcsolatos feladatok ellátását is szükséges biztosítani a program végrehajtásától készített zárójelentés Európai Bizottságnak történő megküldéséig. Az EHA rendelet szerint 2017. március 31-ig biztosítani kell az operatív program végrehajtásáért felelős hatóságok működésének folyamatos és zavartalan fenntartását.

A 2007-2013-as időszakra kialakított és a Bizottság által elfogadott rendszerleírás szerinti eljárásrendet az új feladatokra adaptálva (mint a 4.3.8. pontban már említettük) a továbbiakban is fenn kívánjuk tartani.

6 A Fehér Könyv összeállításánál felhasznált háttéranyagok.

<ul style="list-style-type: none"> • A 2. Nemzetközi Ponty Konferencia ÁLLÁSFOGLALÁS-a (Szeptember 12-13. Wroclaw, Lengyelország)
<ul style="list-style-type: none"> • A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez. 2013. április
<ul style="list-style-type: none"> • A hivatkozott szervezetek honlapjai
<ul style="list-style-type: none"> • Az európai akvakultúra jövője (Technology and Innovation Platform). Jövőképünk: Kutatási és Innovációhoz Stratégiai Terv. MASZ 2012.
<ul style="list-style-type: none"> • Éves Előrehaladási Jelentés az Európai Halászati Alapból társfinanszírozott Halászati Operatív Program 2012-ben elért eredményeiről (2013. június)
<ul style="list-style-type: none"> • Halászati és akvakultúra K+F+I. VM megrendelésre készült szakértői tanulmány 2013.
<ul style="list-style-type: none"> • Halászati Operatív Program Félidős Értékelése - Végző Jelentés (2011.06.09.)
<ul style="list-style-type: none"> • Magyarország Halászati Operatív Programja 2008. augusztus
<ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Halászati Stratégiai Terv 2007. október
<ul style="list-style-type: none"> • Záró Végrehajtási Jelentés az Agrár és Vidékfejlesztési Program megvalósításáról (2010.09.16.)